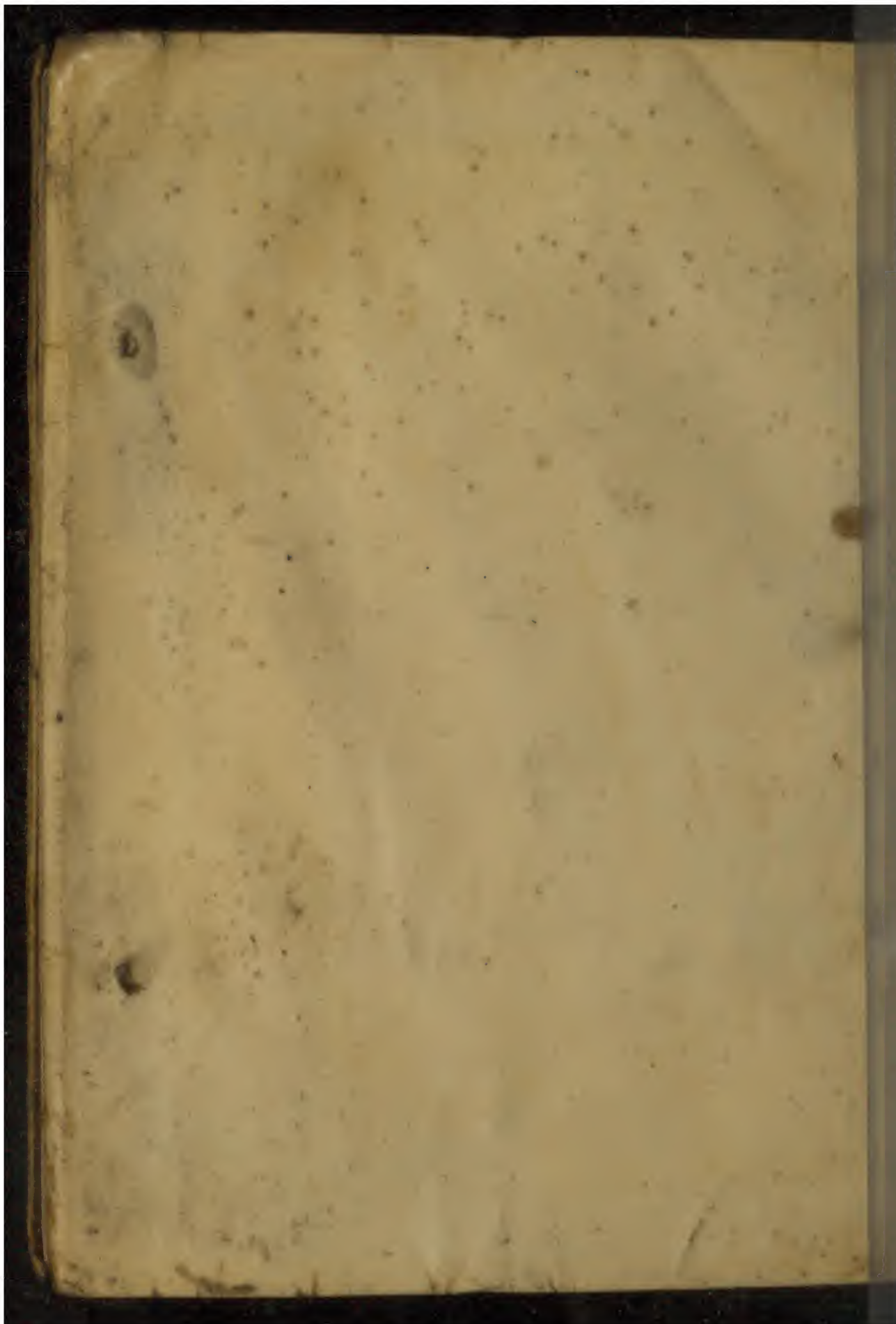

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
496/A/2 Vol.2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
496/A/2 Vol.2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
496/A/2 Vol.2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
496/A/2 Vol.2

496 | III | 2
| A/2 v. 2
A-X-c

EX BIBLIOTHECA

CAR. I. TABORIS

60316

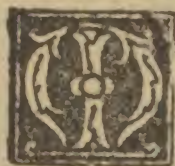
Handwritten text in a medieval script, likely Latin, running vertically along the right edge of the page. The text is partially obscured by the binding and appears to be a marginal note or a list of entries.

accidētibus diffiniūt rebus: hī vero substantia ipsa cōsistunt. 10.

Que vero sūm partem est tractatio vniuerse in medicinali specula-
tionis: in multis alijs a nobis scripta est negocijs. Quibus expe-
dit vti ad tres doctrinas. 11.

Sed nūc a diffinitione incipiemus: tātū adhuc apponētes: q̄ sola ca-
pitula et velut p̄conē: sūm explicationē demonstratorū dicet nūc.

Secunda pars primi libri Regni Galieni de corpore.

Medicina est scientia sanorum egrorum et neutrorum. 2.

Sciētie ergo nomē cōiter et nō p̄prie au dire opz. 3.

Sanū autē et egrum et neutrum tripl̄r vniūq̄qz dicitur: hoc
quod est ut corpus: hoc autē ut causa: hoc vō ut signū. Et enī
susceptibile sanitatis est corpus. Et efficiēs et p̄seruans
eā est cā. Et declarās eā signū. Omnia autē hec vocāt he-
lenes sana. Scōm vō eundē modū et egra et susceptiua egritudinū cor-
pora et efficiēs et conseruātes egritudines: cās: et signa declarantia: et
neutra sūm eādē rōnē: et corpora: et signa: et cās. 4.

Quā p̄mā quod est rōnē sciētie carū sanaz medicinalis est. post illaz
autē et altarū: scōo vero et egraz: et tertio neutraz: et post hoc corpo-
ruz. P̄simū quod est sanoz: deinde egrorū: deinde neutrorū. Et de signis
vō sūm eādē rōnem. In actōib⁹ vō prius quod est corporoz cognitio ex signis
manifesta est: post hec vero et earū causarū inuentio. 5.

Sed quā efficiēs et declarās et susceptiua dupl̄r vniūquoqz dicitur.
hoc quod est simpl̄r. hoc vero ut nunc. sciendū est vtrorūqz sciētiā
eē medicinalē. Et ipsuz vō simpl̄r dupliciter dicitur. hoc quod est ut semper
hoc vō ut multū. Et est vtrorūqz etiā hoz sciētia medicinalis. 6.

Neutorū vero: et causa: et signum: et corpus. Et quod simpl̄r dicitur: et
quod ut nūc tripl̄r vniūquoqz dicitur. Hoc quidem eo quod neutro
contrariorū participet. Hoc quidem eo quod vtriusqz contrariorū equaliter.
Hoc autē eo quod aliqui quidē hoc aliquādo illo. p̄ hominū vero ipsorū sūm
duos modos dicitur. Aliquū quidē participando vtrorūqz contrariorū
equaliter. Aliquādo vero amplius altero. 7.

Quod autē de toto termino dubitatio quā sūm locutionē: quā et ipsam
opz determinare. In eo. n. quod dicitur medicina eē sciāz sanorū egrorū
et neutrorū: significat quod est et oīuz partū. Significat autē et quādam. Signi-
ficat et et quā. S3 oīum quod est incōprehensibile est et impoſsibile. Quarūda vō
imperfectū: et non artificiale. Qualiū vō et artificiale simul et sufficiens
ad oēs partes artis quas p̄meri dicimus in medicine diffinitione.

Tertia pars libri primi Reg. Gal. de corpore.

Liber secundus.

Accipiamus igitur a corporibus. Primo quidem qualis
sana et egra et neutra contingat esse existit: post hoc vero de
signis et causis orationem percurramus. 2.

Sanum est autem simpliciter corpus eucraton quod est ex his ex genera-
tione in simplicibus et primis particulis: coequale vero his quae
ex his opponuntur organicis. Sanum vero ut nunc est corpus quod sim-
plicitate temporis est sanum. Est autem et hoc quod si temporis sanum est corpus eucraton et coequa-
le: non simpliciter optimam eucrasim et coequalitatem: sed simpliciter propria ipsi sa-
ni corporis essentia: vel simpliciter propria sanis corporis qualitatem.
Semper tale est maxime eucraton et maxime coequale. Ut multum vero
ab optima compositione derelictum est: non multum tamen. 3.

Quia vero corpus simpliciter est quod ex generatone est aut dissepertur in his quae si-
miles sunt partibus: aut non coequale in organicis: aut utrisque similibus. 4.

Quia vero ut nunc est corpus egrotans in tempore in quo dicitur tale existit. Manifeste
sanum est autem quod et hoc quod si temporis dicitur esse egrum aut dissepertum est in similes
partibus: aut inaequale in organicis: aut in utrisque. Et semper quod est egrum est
quodcumque ex generatone aut dissepertum sanis existit in simplicibus parti-
culis: aut in omnibus: aut in quibusdam: aut maxime dominantibus: aut est inae-
quale in organicis. Ut multum vero egrum est corpus ab humore malicia
derelictum: non dummodo in medio neutralitatis constitutum. 5.

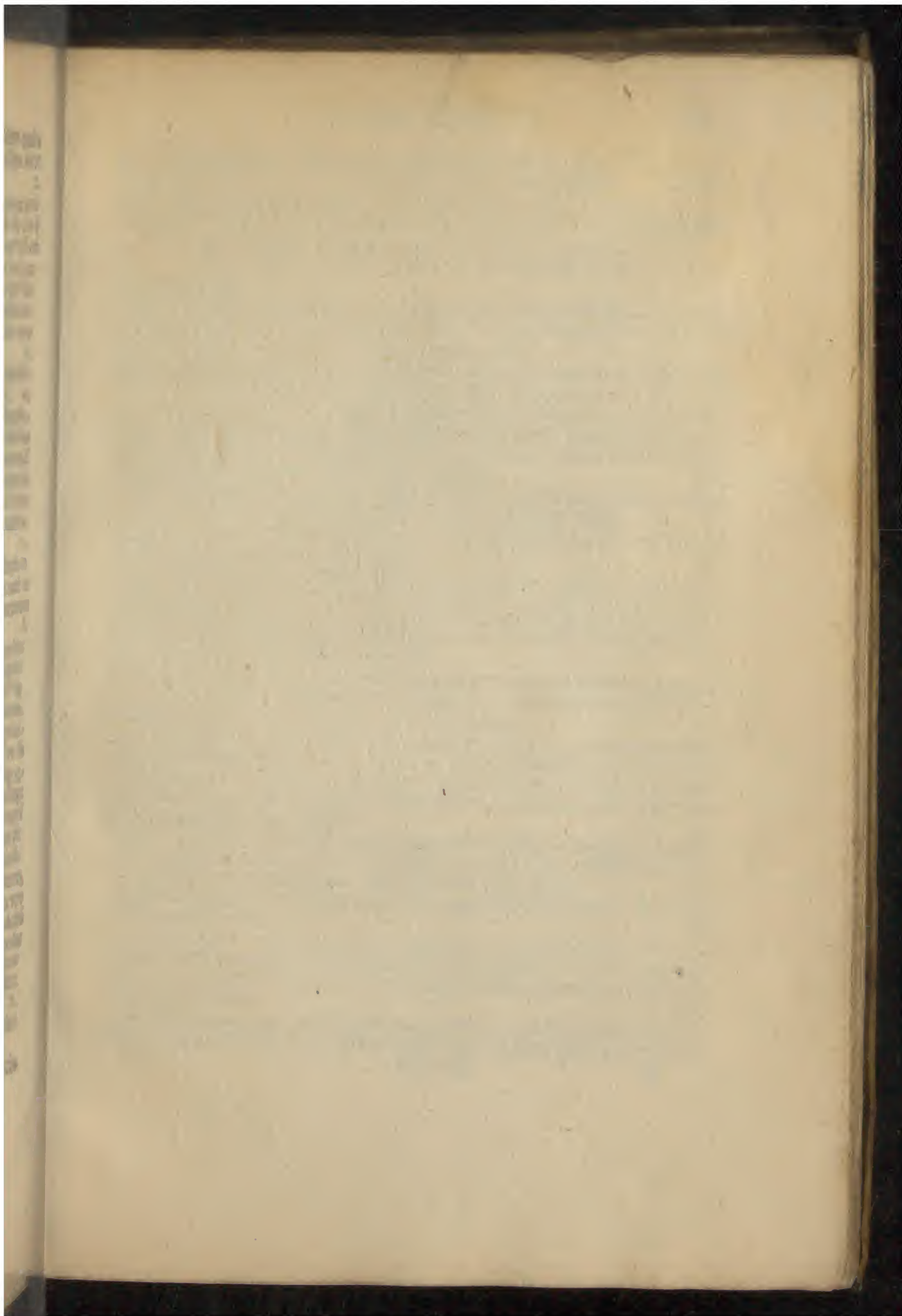
Quia autem et neutrum corpus tripliciter dicitur: hoc quidem in eo
quod neutra extremarum disponuntur participet. hoc vero utraque. hoc autem eo
quod aliquid quod est haec: aliquid vero haec. Sed primum quidem significatum neutrum
erit corpus medium vere existens sanitissimi corporis et egerunt. 6.

Quia vero ut nunc quodcumque in partem tempore medium vero existit et sanitissimi corporis et
egerunt. Et vero quod simpliciter est. hoc quod est semper tale: quoniam in omnibus etatibus semper
maxime permanet tale. hoc vero ut multum quoniam mutationes quaedam est accipiens.

Secundum vero si significatum neutrum erit corpus contrarium sive disponitibus particulis
partibus: ex generatone autem si una parte: aut si duas dicitur. Secundum unam quidem: ut si
simpliciter alteram opponere eucraton fuerit effectivae quantitati: aut simpliciter utraque quae
deus opponere: si circa formationem: aut magnitudinem: aut numerum particularum:
aut positionem lapsuum: aut e converso. In his quidem coniectum: aut in omnibus: aut in
quibusdam. In crasi vero derelictum: in dicitur vero partibus et si omnes opponere potest
aliquid contrarium participare sive. Et si quod est tale est simpliciter omnes etates manens si-
mile. Ut multum vero est quod et permutat si aliquid. Ita vero et quod ut nunc neutrum
erit corpus si significatum: aut eo quod in una parte: haec habeat sana: haec vero
egra: aut inheret in eis: aut circa partes dicitur. Secundum vero tertium significatum
neutrum erit corpus: quod quidem modo sanum modo egrum in parte sit ipsis: quemadmodum
inheret aliquibus partibus quod existitibus sanos esse: adulescentibus vero factis
egros vel e converso. In uno vero tempore ita neutrum vere contingit quod persistere:
simpliciter vero latum dicitur non contingit. Scimus vero quoniam nunc dupliciter. 7.

Sanum vero et egrum et neutrum corpus quoties dicitur: et quale unum quod est: sus-
ficiet determinatum est: de signis vero deinceps dicitur est.

Incipit secundus

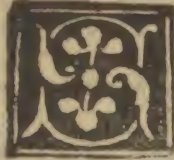

Handwritten text in a medieval script, likely Gothic or similar, running vertically along the right edge of the page. The text is partially obscured and difficult to decipher due to the angle and fading.

Incipit Scd̄s liber Regni Galie.

Incipit p̄ma ps. ij. lib. Ga. de c̄ais.

Prima pars de capite.

Ant autem horum signorum sana quidē quecunq; presentis sanitatis sunt signa demonstratiua: et future pronostica: et prius facte rememoratiua. 2.

Abra v̄o signa p̄ntis egritudinis demonstratiua sūt et future pronostica: et prius facte rememoratiua. 3.

Secundū vero hoc et neutra: et que neutrarū dispositionū demonstrantia sunt: et pronostica: et rememoratiua. Et sunt signa s̄m aliq̄d quidē sanaz: s̄m vero aliq̄d quidē egram declarantia dispositionē. Et hec quidē s̄m tempora sanis et egris insunt. 4.

Appellant autē hec omnia quidē signa a veterib; medicis pronostica et si p̄sentū aut p̄teritorū aut futuroz declarantia sunt. 5.

A utilitas quidem magna est: et demonstratiuoz et pronosticorum: minor vero rememoratiuorum. 6.

Assistentibus vero corporibus sanis: h̄is quidē simpliciter: h̄is vero vt nūc que et sana dicunt. Simpliciter sanoz corporū duplicē diximus esse differentia. hec quidem eoz semp esse talia. hec vero vt multuz. Semp quidē talia quecūq; habēt optimā cōpositionē. Ut multū vero quecūq; ab hac non multum deficiūt. 7.

Adgnitiones vero eoz: et ab inherentibus s̄m substantie eoz rōnem oportet fieri: et ab h̄is que necessitate hec consequūtur effectibus et casibus que etiam accidentia vocamus proprie. 8.

Substantia quidem ipsa eorum que in optima compositione sunt contemperantia similes quidem partes habentium in caliditate et frigiditate: et siccitate: et humiditate. organicoz vero in q̄titate et qualitate cōponentiū ea: et adhuc in formatione et positione particularum vniuscuiusq; et totius organi. 9.

A h̄is v̄o q̄ ex necessitate hec sequunt: siles quidē partes h̄ntia q̄tum quidē ad tactū in duritie et mollicie mediocritas. q̄tū ad v̄sum bonus color et s̄m leuitatem et asperitatem mediocritas. 10.

Secunduz vero effectus operationum perfectio quam et virtutem nominamus. 11.

Adruin vero que organica consequūtur in coequalitate et pulchritudine omnis corporis organicorum: amplius et inherentiuz eis effectum in virtute. Optime ergo compositionis corporis demonstratiua signa sunt hec. 12.

Adru v̄o que quidē deficiūt ab hac sana vero sunt: hec quidem in similes partes h̄ntiū lapsa sunt contemperantia s̄m quēdā parū la-

Articella

h

Liber secundus

plurimum: hec vero et in coequalitate organicoꝝ parū aliquid: et hęc lapsus
aut est omnium: aut aliquoꝝ: aut sibi vtrūq; 13.

Genera aut lapsuum eadem sunt cum his que virtutē eorū com-
plent: temperantia in habentibus similes partes: nūerus vero: et for-
matio: et magnitudo: et positio in organico: vtrūq; vō eōdē vntas: quaz
et continuatē eorū nominamus. 14.

In eisdē vero ipsis generibus lapsuum et egroū corporū est vitū
sibi singulū egrī significatū. Terminus vero vtriusq; discretius
est operationis sensibilis lesio. 15.

Optima vero deficientia compositione: corpora quidem breue
lesa sunt: et ipsa sibi veritatē: non tñ sensible est hoc. 16.

Terminat autē ea magis et minus in operationibus: et egrīs cau-
sis repugnare. 17.

Simpliciter vero egra corpora determinata sunt eo quod facilius
ab egrīs causis vincant: et ab eo quod sibi multum aliquid sibi vir-
tutem operationum delinquatur. 18.

Sunt vero horū vtrūq; in medio neutra: et que vere dicunt neu-
tra: et que cum latitudine quadam. 19.

Et dividitur totius sanitatis latitudo in tres partes latitudines
habentes et ipsas multas: quarum prima quidem erit sanorum
corporū: secūda vero egroū: tertia neutroꝝ. 20.

Harationum determinata. 21.

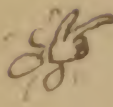
Olentia vero et quorum motūs sunt delinquentes: aut oīo perie-
runt: manifestos habent terminos. Quocūq; vero infirmas ha-
bent operationes: in maximis quidem discessibus facile discernuntur:
sibi vero minores ambigūe sunt: et propter hoc sibi hoc genus lesionis
neutro contrario participans consistit in illa dispositione quā et ipsaz
neutram dicimus nominari. 22.

Omnibus his diiudicatis nō sibi ipsam rerū naturaz sensu. pericu-
lum enim est sempiternę passionis irrepere dogma. 23.

Signa vero horū que sanantur corporū et egroꝝ et sanoz vt
nunc existentium quantitate distantes differunt. 24.

Propterea nobis duos extremos terminos contrarios alterutroꝝ
optimam compositionem et nunc factam egritudinem. Conside-
rantibus vero cut horū sunt viciniora: et que probantur corpora: pro-
pinquius enim est optime compositioni sanū. Quod vero ab hac longius
tam vero egrotanti propinquius egrum. Vtrūq; vero medium equa-
liter ab vtroq; ab esse apparens: neutrum erit hoc. Optime ergo com-
positionis corporis dicte sunt cognitiones. Deficientium vero ab hac
equalia quidem numero sunt his genera: et magis et minus diuisi po-
tentibus et separatim in tres latitudines. 25.

Signa vero egrī corporis simpliciter dicemus: ex his enim erunt
relique due latitudines manifeste. Secundum ergo genus dicitur

Handwritten text in a column on the left edge of the page, likely bleed-through from the reverse side. The text is faint and difficult to decipher but appears to be a list or index of entries.

LIBRARY OF THE
MUSEUM OF
COMPARATIVE ZOOLOGY
AND ANATOMY
HARVARD UNIVERSITY
CAMBRIDGE MASSACHUSETTS

est prius in optime compositionis oratione: sed vero speciez nunc dice-
tur prius nobis disidentibus partes. 26.

Quarto: autem sunt earum differentie oēs. Quedam enim earū
sunt principales. Quedam vero ab illis exorte sunt. Quedam ve-
ro neq; aliaz dominatur neq; alie earū inatas hūres vtutes & regentes

Prius dñant. Queda vō & inatas silhñt & influētes. 27.

Prius principalia igit sunt concerebrū: epas: & testiculi. 28.

Hilla vero exorta sunt: & illis famulantur: nerul & spūalis me-
sticulis. 29.

Ipsa vero seipsa regunt cartilago: ossium coniunctio: membrana:
glandula: pinguedo: caro. 30.

Hte vero omnes partes cōe hīs habentes ad sup̄sius regimē ar-
terijs & ventis & nerulis indigent: 31.

Apillorum vero & vngulum neq; regimen est aliquod: sed gene-
ratto sola. 32.

Hec quidem partius sunt differentie: signa vero vnusculiusq; cra-
seos desinceps dicentur. 33.

Prius autē a cerebro nobis facientib⁹. Sunt enim quinq;
innata genera cognitionū eius. Primum quidem totius capitis
dispositio. Scōz vero sensibilitū operatōnū virtus & vitū. Tertū ope-
ratōnū. Quartū principalū. Quintū nāsum. Aliud est genus in hīs
omnib⁹ generib⁹ ab hīs que extrinsecus ei accidunt alteratio. 34.

Totius quidem capitis dispositio ex magnitudine & figura eius &
capillorum accipitur. 35.

Prius vero caput praeue compositionis cerebri proprium est
signum. 36.

Magnū vero nō ex necessitate bone cōpositionis est signū. Si enim
pp̄ vehementiā factum est magnū eius que inest virtutis in mām
multā & bonā operatōis bonū est signū. Si vero pp̄ solā materie multū
tudinē nō bonū est signū. Determinādum ergo est ex ea figura & ex hīs
que ab eo nata sunt. Figura qdē si bone forme est: semp̄ enim bonū est
signum. Ab hīs vero que ab eo nata sunt: vt si collum forte est: & in alijs
ossibus optime dispositū est: & si omne qd est eius neruosum est & plenū
& vitūdū. Propria vero capitis figura est velut si videas sperā perfectā
ceream ex vtraq; parte leuiter compressam. Necesse est enim hūmōt talis
gibbosa quidem s̄m sperā posteriora fieri & anteriora: rectora vero fie-
ri que ex vtraq; parte. 37.

Si vero s̄m occipitium eminētia sit m̄no: alicui: p̄sidera & neruos
& collum cum alijs ossibus. Scdm̄ naturam si quidem hīs se ha-
bentibus indigentia materie nō virtutis imbecillitate taliter factū est
hoc. Ineptioribus vero existentibus infirmū est p̄ncipium. In pluri-
bus vero scdm̄ occipitium indigentiam imbecillitas eorum que di-
cta sunt sequitur & rarum valde & tale contingit. Prossius vero scdm̄

*Sp̄s dñant
p̄ncipales
vtutes & regentes
neq; aliaz dominatur
neq; alie earū inatas
hūres vtutes & regentes*

*De capiti
dispositio*

36

*De p̄ncipio
infirmitatis*

Libri secundus

occipitibus cōsidera caput eodem modo eisdem in toto magno nato be-
terminatis. In pluribus et hec bona figura facta per acephalidos bo-
num signuz: quā quidam medicorum posterius cerebri nominant: quē ad-
modū igitur et est posteri⁹ determinatū: forma velut lauda habere cōmis-
suram. Spine vero principū hec pars est: et per illam oīum sūm totū ant-
malis corpus sunt nervorum actiones. Ipsa vero posterior pars sūm se-
in omnibus paucorum sensibilium participat: multorum vero operati-
uorum. Sic igitur anterior sensibilium quidē plurimorum: paucorum vero
operatiuorum. Itaque hec et bene disposita perfectas habet naturas sūm
vniūquodque proprias. Et eadē vero et in anterioribus capitibus eorum que
sunt sūm frontē determinatōes sunt hīs que sunt sūm posterius ad puri-
tatem et magnitudinem etus nobis respicientibus et figuraz: et que sunt
in hīs sensus. s. visum gustum et odoratum. Alterutrum enim sunt co-
gnitiones et sibi inuicem attestantes. Et a principio nata principij vir-
tuti et vitio. Et principium hīs que ab eo nata sunt. 38.

Pincipium tamen operationum virtus et vitium eiusdem prin-
cipij solus sūm seipsum sunt cognitiones. Voco autem principia
les operationes ea que a solo principio sunt. 39.

Racilis igitur intellectus subtilis substantie cerebri est cognitio. Tar-
ditas vero intellectus pinguioris. 40.

Racilitas vero descendit est mollis. Et memoria permanentis. 41.

Sic vero et difficultas descendit dure. Oblivio vero fluentis. 42.

At bene mobile in opinionibus est calide. Manens vero frigide. 43.

Adhuc vero mihi videntur duo deesse genera cognitionū que ex prin-
cipio suscepi dicere. Unum quidē naturalium. Alterū vō extrin-
secus accidentium. Erit autem cōmunis de vtriusque ratio. 44.

Nam si eucratum cerebri existit sūm quattuor qualitates: oīa que
dicta sunt habebit cum modo et mensura et superfluitates quecū-
que per palatum: aut nares: aut aures: aut oculos purgantur. et hec habe-
bit moderate: et inuicem leditur ab omnibus quecūque extrinsecus cale-
faciunt et infrigidant et desiccant et humectant. 45.

Talbus, quidem infantibus existentibus capilli sunt submissi. Pue-
ris vero subrubet. Perfectis vero rubet. Medij vero quodāmodo
do existentes crispiorum et simplicium. i. planorum: neque calui sunt sa-
cillus. 46.

Audire vero oportet que dicte sunt et que dicende sunt cognitōes
ut in bene temperatis habitationibus. 47.

Quecūque vō sūm capillos nō in regionibus tantū: sed in humorū tempera-
tione proportionē habent temperatōe eorum que sunt sūm cerebri. 48.

Si vero calidius temperato fuerit cerebri: sūm vero alteram opposi-
tionem eucraton: si quidem plurimuz fuerit calidius: fortiora oīa
que dicte sunt et dicenda sicut signa. Breui vero superabundantia existē-
te leuisa. Cōmunis vero hec ratio sit in omnibus que dicende sunt mihi

Handwritten text in a column on the left margin, likely bleed-through from the reverse side of the page.

LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF CHICAGO
1215 EAST 58TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637
U.S.A.

partib⁹ ear⁹ que in omnib⁹ tēperatōis dicēde sunt cognitōes. 49.

Omnino vero signa eius que in cerebro est caliditatis in his que prius dicta sunt rubicundiora calidiora que sunt circa caput oia que in oculis vena sensibiles. Capilli horū natorum citius in capite nascuntur. Multum quidem calidioribus existentibus bene temperatis nigri et fortes et crispi fiunt. Non multum vero calidioribus subrubel quidem primum fiunt: dein de nigrescunt. Accedentibus vero etatibus calui fiunt et magis plurimum calidi. Superfluitates vero sicut palatus et nares et oculos et aures breues et digeste his sunt quando irreprehensibiliter sani sunt. Repleto autem aliquando capite continue et maxime his quando dietam negligenter observant hoc tale accidit. Plurima quidem sed non indigesta fiunt superflua. Replentur autem et grauantur capita ex cibis calefacientibus et potibus et odoribus et extrinsecus accidentibus omnibus calefacientibus in quibus est et continens aer. Adhuc autem magis si non solum calida sint talium natura: sed et humida breuib⁹ somnis huiusmodi temperantie dominantur adhuc ne profundē ipsi fiant. 50.

Rigidioris quod opus cerebri cognitōes sunt. Pluria superflua sicut pro prias effusiones. Et capilli ruffi et recti et manentes et post multum tempus nascentes subtiles et exiles primum. Et faciles a causis frigidis leduntur. Et sicut idem tempus lesionis catarris et corizis consumunt. Neque tangentibus calida que circa caput sunt. Neque inspicuntur rubea. Et oculos vena inuisibiles. Et somnolentiores quodammodo sunt. 51.

Siccioris vero cerebri cognitōes. Non superfluum est in effusionibus. Et sensuum perfectio. Vigilantes vero sunt. Et capillos fortissimos habent citissimeque producit nati crispas magis quam rectos. Calui in breui fiunt. Humidioris vero cerebri capilli fiunt pluri. Et non cito calui fiunt. Et sensus habetes sunt. Et superfluitatum multitudo. Et hec quidem simplices distemperantie sunt. 52.

Omposita quidem calida et sicca. Prima quidem est sicut qua non abundantes sunt in superfluitatibus. Sed perfecti sensibus. Et vigilantissimi. Et calui fiunt citius. Prima tamen generatio capillorum citissima est eis: et plenissima. Et nigri capilli. Et crispi fiunt. Et calidi sunt tangentibus caput. Et rubicundi usque ad status tempora. 53.

Si vero humiditas accedat caliditati: parum quidem superaggre dientibus vtriusque mediocritatem. Fit bonus color et caliditas. Et in oculis vena magne. Et superfluitates plurime mediocriter digeste. Et capilli recti et subrubeli. Et non calui fiunt facile. Replentur autem et grauantur capita a calefacientibus. Si vero humectent: multo magis statim superabundantiam habent superfluitatum. Quando vero ad plurimum humiditatis et caliditatis venerint: egrum: his caput et superfluitatibus plenum et facile ex calefacientibus et humectantibus leduntur. Notus vero his semper contrarius. Optime vero in borea degunt: Neque excitari possunt usque ad multum: et ad somnum conuertentes se.

Liber secundus

ipfos. Similiter et grauantur dormientes. Et vigilantes. Et fantasias vident. Et sensus sunt imperfecti. Si vero multum temperato sit calidius cerebrum: parum vero humidius: remanebunt calide craseos cognitiones: miscebuntur autem eis leuiter humiditatis cognitiones. Velut e contrario: et si multo quidem sit humidius cerebrum: paulo vero calidius: manifeste quidem erunt vehementes humiditatis: leues vero caliditatis cognitiones. Quia si qualitates intendunt: et signa erunt interiora. Si vero remissa: remittunt et signa. Ceterum ratio est hec in omnibus secundum complexionem distemperantis.

54.

Rigide vero simul et sicce craseos cerebrum frigidum et sine colore per se sicut caput quantum in ipsis est. Semper enim oportet meminisse eius que in principio determinationis dicta sunt. Considerandum autem quantum ex humorum crasi alterantur que circa illud sunt. Statim vero huiusmodi crases sine venis circa oculos sunt: et a frigiditate causis cito leduntur: ideo inaequaliter sunt sani. Aliquando quidem leuissima sunt capita: et non sunt superflue effluxiones. Aliquando vero corizis et catarris in paruis causis cito consumuntur. Sensus vero eis in pueritia quidem perfecti: proeclis vero emarcescunt citius. Et ut breuiter dicam cito senes circa caput sunt omnes: ideo canescunt citius. Capilli vero eis nati quidem veniunt vix exiles et ruffi. Accedente vero tempore dominante quidem amplius frigiditate quam siccitate non calui sunt plurimum. E contrario vero si accidat siccitatem quidem amplius dominari humiditate: frigiditatem vero caliditate: parum huiusmodi calui fiunt.

55.

Humide vero et frigide crases cerebrum grauiter faciunt dormientes. Et somnolentos. Et inutilia sensibus. Et facile patientes a frigore. Et facile repletos caput. Et facile patientes catarrum et corizam. Neque calui fiunt huiusmodi.

56.

Hec igitur sunt signa earum que in cerebro crasium.

A his ergo tendens ad unumquodque organum sensus scies cognitiones transferens te de alio ad aliud. Sufficiet vero in oculis tantum dicere.

58.

Quicunque ergo tangentibus oculi manifeste sunt calidi: et mouentur facilius: et frequenter: et venas latas habent: calidi sunt omnes hi. Frigidi vero qui his contrarij. Humidi quidem qui molles simul et multae humiditatis sunt. Siccus vero qui duri simul et aridi sunt.

59.

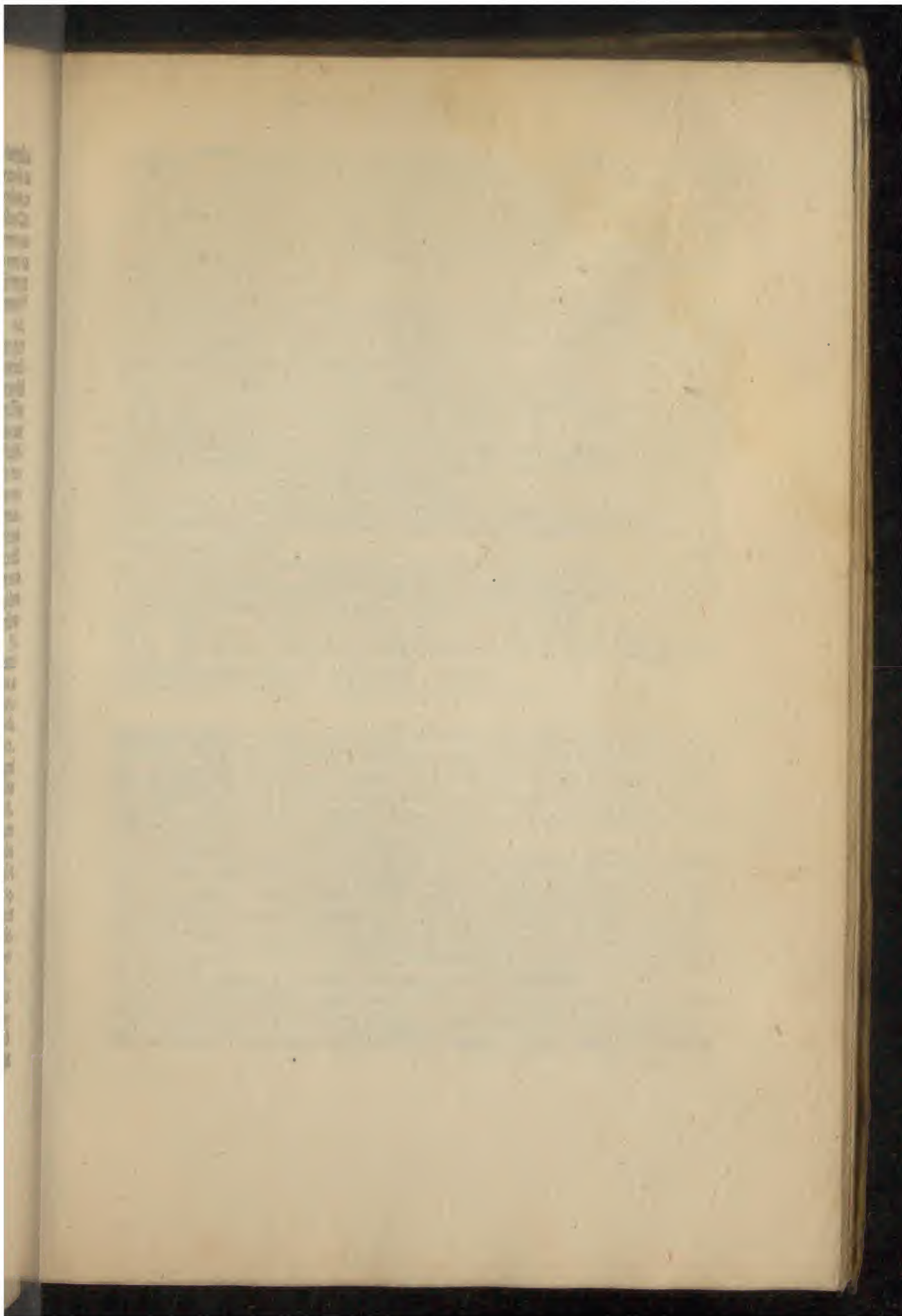
A leduntur quidem a similibus causis sue crasi facile. Iuuatur vero a contrariis: sed moderato usu.

60.

A hoc commune in omni cognitione craseos omnis partis meminisse oportet.

61.

Magnitudo vero oculorum cum proportione quidem et operatio num virtute multitudine substantie eucratam ex qua oculi facti sunt ostendit. Que vero sine his multam quidem substantiam: sed non eucratam declarat. Paruitas vero oculorum cum proportione

LIBRARY OF THE
MUSEUM OF
HUMAN ANATOMY
AND PHYSIOLOGY
AND
THE
HISTORICAL SOCIETY
OF
LONDON
1851

quidem et virtute operationum: parvam quidem sed eueratam declarat substantia: ex qua facti sunt oculi. Cum non proportione vero quadam et vitio operationum: parvam simul et inutile esse significat substantia oculorum. 62.

Qui vero que sunt secundum colores sic oportet determinari. Glauco quidem oculi splendentes humiditate pura et non multa: luminis splendidi sunt continentia. Nigri vero e contrario. Medij autem sunt sine medietas causas. 63.

Glauco vero oculus: aut propter magnitudinem: aut splendor: et crystalloides: aut in summo positione: aut per subtilis et aquosus humoris qui est sine pupillam paucitatem et puritatem fit. Omnibus quidem simul uentibus sunt glaucissimi. Si vero hec quidem horum adsint: hec vero non: magis et minus in glaucedine consistunt. 64.

Niger vero oculus fit: aut propter in profundo positione: aut propter paruitatem crystalloides: aut quia splendor et rutilans perfecte non est: aut quoniam subtilis humidus: aut amplius aut purum non est: aut propter quedam horum aut propter omnia natum est fieri magis et minus in eis quemadmodum dictum est prius. 65.

Subtile quidem huiusmodi humidum aquosius et amplius factum humidiorum demonstrat oculum. Quod admodum si spiritus et minus fiat sicciorum. 66.

Cristalloides vero siquidem durus fit: sicciorum operat oculum. Si uero mollius: humidiorum. Ita uero ut siquid superaddat contempere: rante subtilis: sicciorum. Si uero deficiat: contrarium.

¶ Pars secunda secundi libri Tegni Galieni que est de corde.

E cordis autem crassibus deinceps dicat. Prius hec commemorationibus nobis quod unquamque parte calidiorum: aut frigidiorum: aut sicciorum: aut humidiorum seipsa factam esse dicimus: non ad aliquam aliam preparates: quatumcumque eum cor fiat quadam natura frigidissimum: multo calidus est sine crassim calidissimo cerebro. 1.

Calidioris ergo ut ad proprium modum referamus cordis signa sepa bilia quidem et familiaria hec sunt. Magnitudo respirandis. Et pulsus velocitas. Et frequentia. Et audacia. Et ad actus impetum. Si uero cor ad plimum ueniat caliditatis: furor est eis. Et mania perfidit. Est autem pilosus eis pectus: et que circa hypochondria et his proxima. In pluribus uero et totus corpus calidum ex calido corde fit: nisi maxime contra operet. Bientem autem paulo posterius totius corporis cognitiones. 3.

St autem latitudo pectoris calidi cordis cognitio: nisi et hinc aliquid quando cerebrum maxime contra operet. Quando autem spinalis medulle magnitudo proportionalis est illi plurimum. Et tanta sunt spodia sine

Liber secundus

magnitudinez q̄ta spinalis medulla. Itaqz z spina tota. Coniungitur vero thorax ad posteriorē partē s̄m longitudinem quidē equalis me-
thafremo: s̄m latitudinē vero cum quadaz proportionali grossitudine
spondilsum: coniunctio fit s̄m illam; spinam. Cū vero caliditas cordis
dominata fuerit augmentabit thoracem. i. dilatabit s̄m primā genera-
tionē p̄portionaliter hui⁹ caliditatis. Ideo etiā z cū in paruo q̄dem
capite thorax posit⁹ fuerit: maxima s̄m cor fit cognitio caliditatis. Quā
vero in magno paruus maxime z hoc p̄p̄tū signūz est cordis frigidio-
ris. Si vero p̄portionē habeat cū capite: alijs signis determinandum
erit de corde ita vt ex thoracis quātitate n̄l accepturus sis. 4.

In frigidiorē vero corde pulsus minores sunt cōplectentibus non
t̄m ex necessitate tardiores aut rariores. 5.

Spiritus vero sigdē tanto minor thorax sit quāto cor frigidius pul-
sibus est p̄portionalis. Si v̄o thorax maior fuerit s̄z quātitatē cor
eis frigiditātē: nō minorē t̄m: s̄z tardiorē declarat pulsum natura. 6.

Tales z timidi z curiosi. Et nudū eis p̄līs est pectus. ¶ De parui-
tate vero eius determinandū est: vt p̄p̄tū dicitur; est. Secūdu hoc
vero z de totius corporis qualitate. 7.

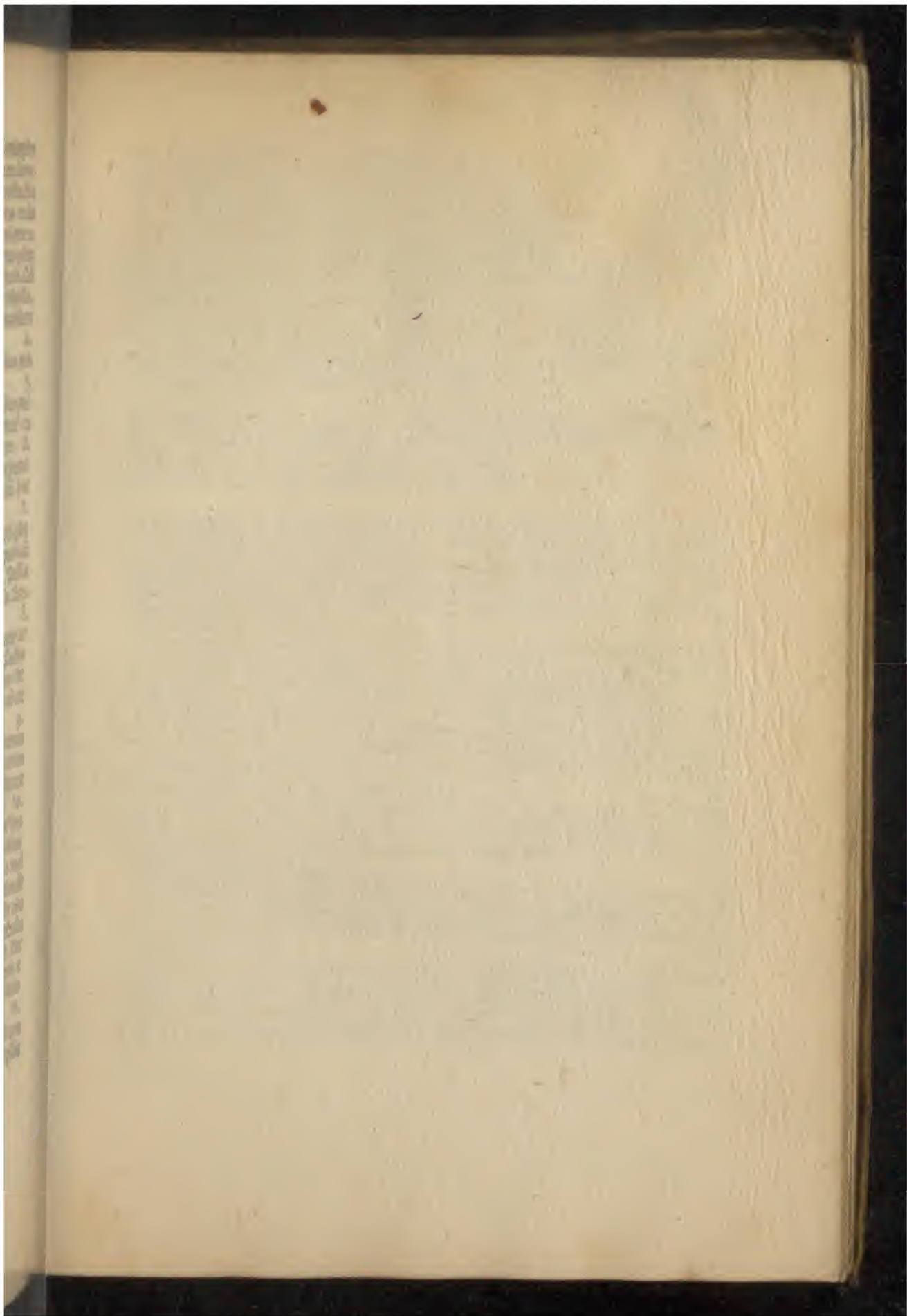
Siccū vero cor pulsus operat̄ duriores. Et furore nō p̄mptū q̄des
sed ferocē z difficile placabilē. Ut multū vero z totū corpus siccū
si nō epar q̄tra operetur. Humidiores vero cordis signa sunt. Pulsus
molles. Et p̄suetudo facile mobilis ad frā. Et facile placabilis. Et to-
tū corpus humidius: nisi ea que s̄m epar cōtra operent̄. 8.

Secūdu p̄positionē vero primaz qualitatum distemperantie cor
dis sic se habent. Calidū quidē z siccū cordis signa sunt. Pulsus
duri: z magni: z veloces: z sp̄ssi. Et spiritus sunt magni: z veloces: z fre-
quentes. Et multo magis ad velocitatē accedunt: z frequentiam nō cre-
scente s̄m p̄portionē cordis thorace. 9.

Omnī pilosissimi sunt hi s̄m pectus z hypochondria. Ad iactationes
vero parati. Et animosi. Et veloces: Et tyrānici morib⁹. Et enim
furiosi sunt z difficile placabiles. ¶ De toti⁹ v̄o corporis crasi adhuc: z
thoracis aplitudinē p̄portionalit̄ hīs q̄ p̄p̄tū dēta sūt determinandū ē. 10.

Sivo humiditas obtinuerit cū caliditate. Pilosi q̄dē min⁹ hīs
qui prius dicti sunt huiusmodi. Et parati ad actiōes non minus
illis. Nō t̄m ferociores in furore: sed in iram t̄m parati. Pulsus v̄o mol-
les z magni z veloces z frequētes. Et sp̄s thorace quidē p̄portionalit̄
se hūte cordi s̄z eandē formā erit s̄līs pulsib⁹. Adnoze v̄o existēte tāto
velocior z frequentior est predictis sp̄s quāto z thorax minor. Multa
v̄o p̄uersione s̄m crasim facta z maxime si s̄m humiditātē accidit. Nec
p̄ter ea q̄ dicta sunt adhuc z in putridas egritudines ex corruptis z
putrescētibus in eis hūorib⁹ incidūt. Et exp̄ratiōes maiores z velocio-
res inspiratibus. Et in pulsibus sistoles velox. 11.

In timidioris v̄o z frigidioris cordis signa. Pulsus molles. Et con-
suetudo tunda: z formidolosa: z pigra. Sunt vero z nudū p̄līs

Fragment of text from the adjacent page, written in a Gothic script. The visible characters include 'C', 'B', 'A', 'F', 'S', 'O', 'R', 'O', 'S', 'A'.

hi fm pectora. Et minime irascuntur. Et in tra nõ sunt parati. ¶ Qdõo circa thoracẽ & totũ corp⁹ his q̄ p̄ dca sunt silr determinadũ est. 12.

Rigidũ v̄o & siccũ cor: pulsus quidẽ duos operat & paruos. Spt ritus vero siquidẽ p̄portionabilr frigiditati paruos thorax sit cõpetentes. Si vero maior: rarum & tardũ. Minime vero omnĩ iracundi hĩ: coacti tñ aliqbus irasci seruat memoria. Sunt vero & hi nõ pilosif pectora omnĩz maxime. ¶ De paruitate vero thoracis & tot⁹ corpis frigiditate similiter determinandum est. 13.

Quoniam eõe in omnibus his que dicta sunt cõmemorates q̄ quecũq̄ de moribus aut nunc aut fm aliã aliquã scripta sunt orationẽ ad agnitõnẽ craseos: nõ p̄ bonis aut prauis moribus ex philosophia exercitator: sed pro naturalibus vnscuiq̄ dictũ est.

Tertia pars Secũdi libri Tegni Galieni que est de epate.

Patis vero calidi cognitioes sunt. Venarũ amplitudo. Colera rubea multa. In tẽpore vero augmentice etatis nigra. Calidior entz est sanguis eis. Et propter hoc vnũ uersum corpus calidius: nisi ea que fm cor contra operentur. Benitas vero eorum que fm hypochondriũ & ventrem. 2.

Rigidioris vero epatis cognitioes. Angustia venarũ. Flegma plurimũ. Sanguis frigidior. Et vnũ uersa corporis habitudo frigidior nisi ea que circa cor calida fuerũt. Nuda pilis hypochondria & venter. 3.

Siccioris v̄o epatis cognitioes. Sanguis quidẽ spissior & paucior. Vene dure. Et vnũ uersa corporis habitudo siccior v̄l durior. 4.

Humidiores vero epatis cognitioes. Sanguis quidẽ plurim⁹ & humidus. Vene aut molliores. Ita vero & vnũ uersum corpus: nisi ea que circa cor contra operentur. 5.

Alidi quidẽ simul & sicci epatis signa. Pilosus hypochondriũ dextrus. Sanguis spissior & paucior. Amara colera: multa: circa augmenticam vero etatem nigra. Venarũ amplitudo & duritia. Ita vero & vnũ uersum corpus. 6.

Aliditas siquidẽ a corde prumpens vincere p̄t prumpentẽ ab epate frigiditatẽ. Quẽ admodũ & frigiditas quidẽ caliditatẽ. 7.

Siccitatem vero impossibile est ad contrarium a corde humidior factu adduci. 8.

Media v̄o est q̄ ab epate humiditas eorũ q̄ dca sunt. Et magis sigdez ab ea q̄ in corde est vnũ siccitate q̄ siccitas ab humiditate. 9.

Minus v̄o caliditate. Amplius aut minus frigiditate. Facile entz vincibilis est hec earũ que ab epate prumpũt qualitatu. 10.

Liber secundus

Manifestum est ergo quoniam si in idipsum concurrant principiorum
vtrouique crases: totum corpus perfecte circa eas disponet. Vicentur
ergo paulo posterius totius corporis cognitiones. 11.

Humidum quidem simul et calidum epar minus quidem calido et sicco ea
que circa hypochondria sunt operat pilosa. Plurimum vero sanguis
nere: et venas magnas. Et corporis habitu dicitur humidum et calidum: si non
ea que circa cor sunt contra operent. Si vero amplius virisque qualitibus
auertat ab eo quod secundum naturam propter presumunt a cacochimiis et putrefacere,
tunc egritudine dicitur. Adhuc vero magis si plurimum augeat humidum: pau-
lulum vero calidum. Si vero econtrario parum quidem humidum plu-
rimum vero calidum: minime vero cacochimi sunt. 12.

Humidius vero et frigidius epar sine pilis quidem hinc hypochondrii.
Sanguinem vero magis operat flegmaticum cum venarum gracilitate.
Et vniuersus corpus similiter se habens: nisi ea que a corde sunt ad
contraria illud transducant. Et frigidum vero et siccum epar pauci san-
guinis et gracilius venarum effecit corpus. Et frigidius. Et hypochondrius
nudum pilis: nisi et hinc vincat cor.

Quarta pars secundi libri Regni Galieni que est de testiculis sequitur.

Testiculorum vero crasis calida quidem maxime venerea est.
Et masculorum generatrix. Et citius pubescunt eis partes
genitales. 2.

Rigida vero crasis est contraria. 3.

Humida quidem et multi seminis et humidus est. Sicca
vero: et pauci seminis: et mediocriter spissus est. 4.

Allida vero et sicca crasis et spissus seminis est. Et maxime generatrix ma-
sculorum. Et citissime ad coitum excitat. A principio ergo et humidus citius
sine pubescunt in partibus genitalibus et in osibus in circuitu sunt: sursum quidem
usque ad regionem circa umbilicum: dorsus vero usque ad medium coxarum. Petul-
ca igitur est humidus crasis satis ad ventrem. Citissime vero satisfacit. Si cogat nocere. 5.

Omnientibus quidem caliditate et humiditate pilosi quidem minus humidus
hinc quod dicitur sunt. Dulci vero seminis magis. Non concupiscunt vero ma-
gis alijs. Sufficiunt vero sine lesione magis veneris plurimis. Si vero satis
augeat vtraque et calidum et humidum: non sine lesione abstinere a veneris. 6.

Si vero frigidi et humidus secundum crases sunt testiculi: nuda sunt que sunt in
circuitu pilis. Et tarde coire incipiunt. Neque vehementes sunt ad
operationes. Aliquosum vero et tenue semen eis: et parum generans vel
non generans: et si generat feminas generans est. 7.

Sicca quidem et frigida crasis similis quidem plurimum et que predicta
est crasi. Spissus vero semen eis: et omnibus magis exiguum. 8.

... ..

Fragment of text from the adjacent page, written in a medieval Gothic script. The text is oriented vertically and appears to be a list or index of entries, possibly containing names and associated numbers or symbols.

Totus vero corporis habitus dicitur quod sunt prius in his que assimilant cordi et epati. dominat vero similitudo vehementiores huius membris quilibet primarum qualitarum quas et epatiuas nominamus. 9.

Totus vero corporis habitus in illis maxime discernitur partibus quecumque videntibus primo subiacet. Musculi vero sunt his omnibus ossibus circumvoluti et compositi quedam carnes sunt ex simplici et prima carne et nervis quibus he circumvolute sunt. Pro prima enim musculorum substantia hec est utraque ad eos vero convenientia hec vasorum velut rivus quedam sunt: non complectentes eorum substantiam: sed servientes ad preservationem. 10.

Occurrunt igitur et eorum crasseos cognosciones secundum temperatam habitum. Permutant enim distemperate regionum partes secundum se formantes: et corrumpunt quasdam cognosciones. Ita vero et secundum bene temperatam regionem tempore mensis seipsum solum aliquis nudum exponat et permutabit eas cognosciones quecumque secundum colores sunt: et in molliore: et in duritia secundum persistentiam. Si vero ut bene temperata est regio: ita et ipse bene temperata diuta utatur. Neque exutus in sole taceat nudus unaquaque die plurimum. Neque ut quidam more virginis in umbra degens perfecte crasseos demonstrabunt signa. Quasi in his igitur in oratione futura intentamus iam intellectum est. 11.

Ampetentis vero crasseos cognosciones secundum totam aialtis habitum sunt. Color quidem ex rubeo et albo compositus. Capilli vero rubri et mediocriter mixti crassius ut in pluribus. Mediocritas vero carnositas in quantitate et qualitate. Medietas enim perfecte est humiditas corporis omnium superfluitatum: ut hec dicat et intelligat ad hoc. Necessarium est enim spirituosum corpus ad hoc dicitur spirituosum. Et tenue sicut adhuc. Et multa carne huius et pauca carne. Et crassum: et macrum. Et molle: et durum. Et pilosum: et nudum pilis. Nihil igitur horum est mediocre: sed quasi post seculi regula ad summum venit medicocritatis universae. Ut tangentes quod neque molle neque durum appareat. Neque calidum neque frigidum. Ut deturbus vero neque pilosus neque nudus pilis. Neque grossum: neque gracile. Neque aliquam aliam habens intemperantiam. 12.

Quia vero temperato calidiora quidem sunt: non tamen humidiora et tangentes calidiora tanto quanto secundum crassum sunt calidiora. Et pingues dicitur minus huiusmodi. Colore vero rubea. Et nigros capillos huiusmodi. 13.

Frigidioris crasseos corporis signa. Non pilosum. Et pingue. Frigidum tangentes. Color vero eorum cum capillis magis rufus. Multa vero frigiditate existente livida quodammodo est caro. sed vocare consuetudo quibusdam medicorum est hos tales plumbei coloris. 14.

Sicca vero crasis gracilior est et durior bene temperata tanto quanto sicca. Et alba vero proxima signa sunt his. 15.

Et humida vero alba signa quidem similiter. Magis carnosae vero. Et molles. 16.

Et secundum compilationem primarum qualitarum qua sunt distemperantia compositarum cognoscionum forma huiusmodi. Calida quidem et sicca crasis pilosior. Et durior. Et calidior. Et minus pinguis est. Et gracilis. Et nigri ca-

Liber secundus

pilli. Si vero ad amplius caliditas veniat et nigri coloris cutis: 17.

Humida vero et calida crasis. Mollior. Et calidior. Et multo carnosior optima crasi in quantum aucte fuerint utraq; qualitates. Et ad plurimum vero aucte. Putridia presumit egritudinibus. Et cacochymi cito fiunt. Et si vero parum quidem humidior sit multo vero calidior. Molliores quidem parum temperato hi tales. Et magis carnosii. Pilosiores non modicum. Et tangentibus non parum calidiores. Nigri vero hi sunt capilli. Et caro non sine pinguedine. Et si vero parum quidem sit calidior multo vero humidior. Mollis est hiis carorum multa. Et calor comixtus ex albo et rubeo. Et tangentibus paululum calidiores. Uniuersaliter vero est dicere quod sine copulatiua crases semper dominantis qualitates dominantur signa. 18.

Rigida vero et humida crasis. Paululum quidem utriusque augmenta: sine pilis est. Et alba. Et mollis. Et spissa. Et pinguis. Et si vero amplius alia qualitates augmentetur: considerantur signa quidem sine proportionem augmentationis qualitates. Color vero cum capillis magis rufus: quemadmodum et plurimum utriusque augmentatis liuidus sit in eis cutis color. Si vero inequalis sit augmentatio qualitates: dominantur magis augmentate qualitates propria signa. 19.

S durum et gracile habetur corpus. Et non pilosum. Et tangentibus frigidum. Pinguedo vero similiter est in eis. Et gracilibus existentibus dispersa est per carnem. Capilli vero et color proportionaliter sunt mensure frigiditatis. 20.

Usciente vero calida et sicca crasi tunc per augmentate etatis in frigidam et siccam: habitudo vero talium gracilia quod. Simul et dura et melancolica est et propterea nigra simul et pilosa. Dominante vero altera qualitate multum: altera vero parum a mediocri mutata. Dominantur quidem dominantis signa: mediocres vero erunt alterius cognitionis. 21.

In omnibus vero que predicta sunt et que dicenda sunt: color agnito crases: si quidem facile frigescentis sit parum aut frigiditate: aut raritate sit. Si vero difficile frigescentis: aut calorem: aut spissitudine. Si vero ex deficiente sit aridum et siccum et difficultate mobile fiat: ex siccitate sit: quemadmodum si grauetur humidus ab humiditate. 22.

Considerare vero oportet et si similem ad invicem omnes musculi: aut non similem crasim habent simul. 23.

Similiter oportet considerare in omnibus quantitate involutorum ossium. Aliquis enim gracilior videtur esse pars non existens gracilior quantum ad musculos: sed propter angustiam ossium: talis videtur esse apparatus. Similiter autem et spissior videtur esse multotiens: non propter amplitudinem ossium: sed propter carnis multitudinem. 24.

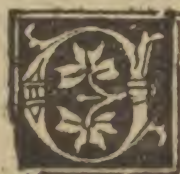
Que aucta et diminuta et durior et mollior dum sit siccior: aut humidior apparet parum pars: si quidem pauca et dura siccior. Si vero multa et mollis humidior. 25.

Handwritten text in a column on the left edge of the page, likely bleed-through from the reverse side. The text is faint and difficult to decipher but appears to be organized in a list or index format.

BRITISH MUSEUM
LONDON

Similiter vero et medie regiones similes partes habentium corporum aut ampliores: aut minores humiditates in seipsis continentes: aut tenuiores: aut humidiores: aut siccores demonstrant partem. Humida quidem pars est ubi tenuior et amplius est humiditas. Sicca vero ubi spissior et simul minor. Ipsas in corporis solidas partes vere solidas et primas sine nullum modum possibile est humidiores facere: sed satis est si quis prohibeat eas siccare non cito eas vero continentis regiones: licet replere humiditate aut tali. Id vero proprium est nutrimentum similes partes habentium ex appositione non per vasa factum. Locis vero hec ratio est omnium partium. Et de hoc dicetur postea in sanarum et egrarum causarum doctrina. Nunc vero que sequuntur dicamus.

Quinta pars Secundi libri Regni Galieni de ventris dispositione sequitur.

Ventris cognitiones natura quidem siccores. Meloculus sitientes sunt. Et parvus eis sufficit potus. Et gravatur amplior. Et fluctuationes habet. Et suphatat supfluus in eis. Libisq; gaudent siccoresibus.

Numidiorum vero ventris signa. Si neque sitientes fiant. Et ampliozem humiditatem moleste ferat. Libisq; gaudent humidioribus.

Acidior vero nam venter digerit quidem melius quam appetat et magis que cumque dura sunt natura et difficile mutabilia. Gaudet vero calidioribus et potibus. Neque a frigidis nihil ledit sine moderatum usum.

Rigidus vero nam venter appetere quidem bonus. Digerere vero non bonus: maxime quecumque difficile mutabiles et frigidis ciborum sunt. Esciscunt enim cito in eo. Propterea et acide eructuas est huiusmodi venter. Et gaudet quidem frigidis: ledit vero facillius immoderate utres. Ita vero extrinsecus ei acciditibus non fert eorum diuturnam dispositionem: que ad modum neque calidus calidorum.

Aegritudinibus tamen in ventre distemperantie in hoc differunt a naturalibus: sine quod contraria concupiscunt et non similia: quemadmodum et naturales.

Secundum complexionem vero in ventre distemperantie compositae per simplicitatem cognoscuntur compositiones.

Intelligenter vero oportet adhibere intellectum his que dicta sunt discernentes ea ab his que dicenda sunt. Non solum enim veter sitientes et non sitientes operatur: et frigidum et calidum potum desiderantes: sed etiam ea que circa thoracem et epa et cor et pulmonem.

Sed propter horum caliditatem sitientes inspirant amplius. Et exsufflant longius. Et sentiunt sine thoracem cauma: non que ad modum

Liber secundus

qui propter ventrem sibi hypochondrium patiuntur calorem. Hi quidem bibentes non statim quiescunt. Et frigidus potus sistit magis eorum sicut quod multum calidus. Refrigerat autem eos et frigidus aer inspiratus: nihil alleuans ex ventre sitientes. Ita vero et contrario habentes a frigida inspiratione sensibiliter leduntur: et maxime hec est cognitio in pulmonis frigiditate. Quemadmodum frigidum inspirantes sentiunt manifeste lesionem et in frigidationem: ita calidum est eis amicum: sed etiam flegmaticos superfluates loqueres et cum rursi expuunt. 9.

Siccitates vero pulmonis sine superfluate sunt et pure a flegmate: et vocem habent claram: quemadmodum et humiditates obscuram quidem et raucam operantur vocem. Incurrunt autem eis superfluates magis et acutus loqui volentibus. 10.

Non vero ipsa vocis magnitudo a caliditate fit: quemadmodum neque paruitas a frigiditate fit. Sed hoc quod ab amplitudine trachee arterie fit: et ex exsufflatione vehementiori. Paruitas vero parua sequitur. 11.

Itaque neque semper neque principaliter: sed sibi accidens et ex solis naturalibus crasibus superuenientibus non sequitur vocis magnitudo et paruitas. 12.

Quoniam vero huiusmodi organa propter crasim facta sunt talia scilicet ampla vel stricta: talis vox consequitur: et propterea ex voce est aliquid de naturali crasi colligere. Et enim vox leuis: leuitatem trachee arterie sequitur. Et aspera: asperitatem. Leuitas vero arterie comperantiam crasios sequitur. Asperitas vero siccitatem. Asperitas siquidem inequalitas quedam est sibi corpus durum. Arteriam vero operatur duram omnium partium eius siccitas. Inequalem vero eius disperse humiditatis indigentia. Et ad eundem vero modum neque acuta vox natura sine angustia gutturis: neque grauis sine latitudine fieri potest. Angustia enim naturalis filia est frigiditatis. Amplitudo vero caliditatis. Proportionabiliter vero naturalibus differentis vocis que sibi passionem perficiuntur cognitiones existentes efficientium causarum sunt: de quibus omnibus de his que de voce dicta sunt sufficienter determinatum est. 13.

Hic vero animalis partes que intrinsicus sunt non leues habent crasios cognitiones. Tentandum est tamen ea que adiuuatiua et nocentia cognoscere. Amplius et sibi naturalium potentiarum operationes. Dicitur est autem in tertio loco de causis que vniuersumque potentie virtutis et viti dominatrix est crasis. Et crasios igitur cognitiones et spes dicte sunt. 14.

Que vero propter magnitudinem: aut plasmationem: aut numerum: aut positionem labuntur: ita se habent. Quaeque igitur cadunt sub sensu cognosci facilia sunt. Eorum vero que non cadunt sub sensu: hec quod diffinita sunt ad cognoscendum: hec vero ignota sunt. 15.

Quia igitur magnitudo et figura et cum eo cerebri manifesta est: ut prius dictum est. Secundum hoc vero et thoracis. Ita vero et queque labuntur. Et secundum homeoplasias: aut humeros: aut brachia:

LIBRARY OF THE
MUSEUM OF
ANTHROPOLOGY
AND
ETHNOLOGY
OF THE
SMITHSONIAN INSTITUTION
WASHINGTON, D. C.

aut cubitos: aut summas manus: aut hyschion: aut furas: aut pedes:
non est difficile cognoscere: siue fm plasmationem lapsum sit aliquid
taliū: siue fm magnitudinem: siue fm numerum: aut ordinationem
componentium ea: manifeste vero et operationum in vnoquoq; sunt
lesiones. 16.

A vero que intra corpus sunt: non omnia sunt cognosci possi-
bilia. 17.

Untrem siquidē cuiusdā ita parū et rotūdum et ppensum iuxta
hypocūdrū vidi: vt manifeste apperet et fm circūspectōne ppulā
et videntib; et tangentib;. Similiter vidi et vesicam cuiusdam extra po-
sitā: et parū: ita vt si aliqui tardaret ad egestionem vrinarū tumor: circū-
scriptus apperet manifeste: nō tñ aliorū que intrinsecus sunt manifesta
dedit mihi cognitionē aliquā. Tentare tñ opz cognoscere vt possibile ē
per virtutem et vitium eoz: et si non fm disciplinam certam sed fm con-
iecturam quandam artificialem. 18.

Uelut si ita accedat epari. Vidi quosdā iam et multos graciles quōdē
venas habētes. Sic colore vero vniuersū corpus: et si paulo am-
plius esbt intulerint: vt magis si sint instantia et spissa et glutinosa: hos
quidē velut quodā pondere fm dextrūz hypocūdrū sentiētes in pfun-
do: hos vero cū extēsiōne quadā dolentes. In his ergo pueniēs parū
esse epar et angustum in suis exitibus. 19.

Aterū aut vidi flegmaticū totū fm habitudinē: vomentem vero
quotidie coleram citrinam. Agnouit ergo oportere me egestionem
et videre: et minime habuerūt fellis. Cognouit ergo ex hoc signo fellis
humorem emittentem por non parūam eius partem in pilleron vētris
transmittere vt in quibusdam apparet animalibus. 20.

Quibus manifestū est qd in remotis a sensibus valde proficit ad
cognitiones ex anathomis apparentiū mēbroz noticiā et opera-
tionum et vtilitatz inuentio. Quicūq; igitur cognitor esse vult sicut dī-
ctum est nunc lapsoz corporū in anathomis ei exercendum est et opera-
tionum et vtilitatz inuentio. *¶* Scriptū est autē de oibus his se-
paratim in alijs negocijs de quibus in fine totius orationis dicit gra-
tia cognoscendi amantes discere singuli quoz desiderant scire ex quo
maxime negotio eligere oportet. 21.

Quicūq; vero in presenti egra sunt corpora cognoscere oportet: s;
et quidem sensibus subiacentia immutatione eozum cognoscunt
que fm naturam eis insunt in magnitudine: et colore: et figura: et nume-
ro: et positione: et mollicitate: et durtitate: et caliditate: et frigiditate diffe-
rentia. 22.

Non apparentia vero et vniuersa quidē discere sit lesiōibus opa-
tionum: aut egestionibus: aut doloribus: aut tumoribus pter na-
turam: aut quibusdam horum: aut omnibus. 23. 24.

Secundū vero partē fm cerebrū: quidē egre dispōnes: aut desipienti-
sue speciebus: aut sensibilib;: aut fantasia; lesiōib;: aut appetitus;

Liber secundus

mouendi: aut egestionibus per palatum et aures et nares et oculos: aut
sine illud dolorum differentijs. 25.

Quero que sine cor patiuntur ex diuersis speciebus: et motibus sine
ipsum: et arterijs: et animositatibus: et pusillanimitatibus: et sebit
bus: et infrigidationibus: et in colore differentijs: et doloribus que circa
ipsum et circa arterias. 26.

Quero que sine epa ex humorum indigentia et abundantia: et co
uersione coloris sine non naturales discolorationes: et adhuc ex his
que sunt sine digestionem aut nutrimentum aut superfluum sine ege
stionem immutatis: sed ponderibus sine ipsum: et tumoribus: et doloribus
non sine regione epatis tantum: sed sine compassionem quecumque sunt ali
cui membro: ut sunt diuersa species et tussis. 27.

Tra vero et sine ventrem circa digestionem et ore sine humide aut sicce
oblationis aut superfluum egestionibus peccantibus: similiter ve
ro et nauis: et singulis: et eructationibus: et vomitibus: et ipse eorum
que vomitur somnis: et doloribus et tumoribus: et diuersis. 28.

Quero que sine pectus ex diuersis: et tussibus: et doloribus: adhuc et
ex eorum que expuuntur differentijs oportere cognoscere in pre
senti egra. 29.

Quero sine tracheam arteriam egritudines diuersa et tussis: et sine locum
dolor et sputum et vocis lesio innotescunt. 30.

Proportionaliter vero his et in omnibus alijs partibus ex tumore
et dolore: et lesione operantium: amplius et egestionum differentijs
cognitiones erunt. 31.

Quero tumoribus quidem preter natura: ut in flegmonibus: et in schi
rosi: et herisipilis inspicendum est. 32.

Dolores vero sine quem incubunt locum: aut continuitatis solutio
nem: aut alterationes subitas ostendunt. Solutur igitur conti
nuitas: incisione: et comestione. i. corosione: et fractura: et tensione. Alte
ratur vero substantia: caliditate: frigiditate: siccitate: et humiditate. 33.

Nocetur autem et operatio: aut leuiter: aut medio criter: aut omni
no non fit. 34.

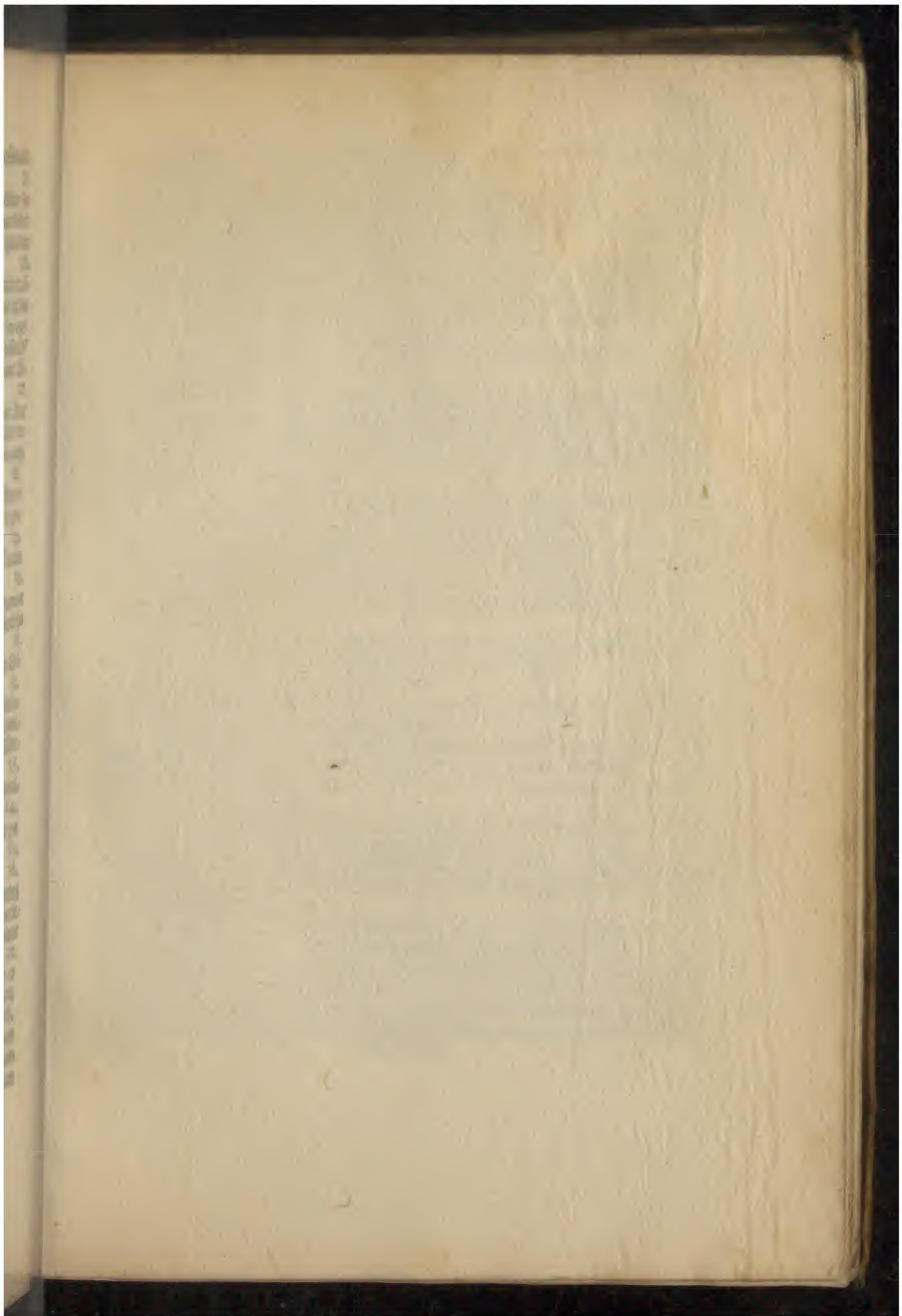
Quero que egrediuntur: hec quidem ut particule eorum que pa
tiuntur: hec vero ut in ipsis contenta sine naturam. 35.

Et ostensionem propriam unumquodque faciet. 36.

Dicendum est autem de huiusmodi omnibus amplius in patientibus
locorum negotio: nullo hoc in artem prius redigente aut perfe
cte assignante: que in modum igitur aliud nihil eorum que incipiunt
perfecerunt veteres. 37.

Quero egrotantium quidem corporum ex illo negotio discere oportet co
gnitiones. Egrotantium vero et sanandorum ex presenti sunt
facultate. 38.

Quero que sunt signa egrotantium in medio sine formam
eorum sunt que sano et egrotantibus accidunt. Secundum naturam
quidem

MISSISSIPPIAN

quidam omnia satis sunt. Præter naturam vero egrotantibus inquantum egrotant. 38.

In medio vero his sunt declaratiua egritudinis. Quædam ex genere existentia corum que sunt secundum naturam: sed in quantitatibus aut temporibus permutata. Quædam vero ex his que sunt præter naturam quidem: sed innotia his que in egritudinibus sunt. 39.

Quæ propter hoc et dispositiones he corporum quecumque egrotatiua esse videntur: neutrorum sunt: et declaratiua vero ipsa sunt signa. Primum quidem hæc sanitates designant. Secundo vero egritudines. Et sunt eadem signa secundum primam habitudinem: et sana et egra et neutra. 40.

In eo quidem quod ita existente dispositione demonstrat neutra: in eo vero quod futura declarant egra. 41.

Secundum vero eandem rationem quecumque apparerit in egrotantibus signa sanitatis. Dicunt quidem sana eo quod futura sanitatem denunciet. Dicuntur vero et egra in quantum egritudinem existentem ostendunt. Et manifestum est quidem quod si utrorumque sunt declaratiua: dicunt neutra secundum unum aliquod significatorum neutrorum voce. 42.

Nihil vero mirandum est eadem signa tres habere rationes in differentiis habitudinibus: et sana: et egra: et neutra dici. 43.

Secundum vero alterum significatum quecumque ex egritudinibus quale scentibus sunt signa dicimus neutra secundum quod arbitror: et ea que sunt in senectute: hæc igitur ratione omnia sub plures cadunt intellectus et rationes. 44.

Quecumque vero signa perfecte sanis insunt: sub sola sanorum cadunt cognitione. 45.

Quecumque egrotantibus non sunt manifestantia futura sanitatis: sub sola et hæc egrorum cadunt cognitione. 46.

De his quidem deinceps dicetur. 47.

Uture vero egritudines signa pronostica percurramus prius dupliciter vero existente eorum differentia. 48.

Agrediamur prius gradibus aut qualitatibus aut temporibus non ipsis propriis formis permutata ab his que sunt secundum naturam. 49.

Que ex eis in ciborum intensam aut remissam: aut que non secundum temperis consuetum sit. 50.

Ut non secundum consuetam ciborum egestionem superfluorum: sed secundum egestionem esse paucorum: aut plurimorum: aut humidorum: aut duriorum. 51.

Ita vero et humidorum superfluorum indigentia: aut abundantia præter naturam: aut caloris: aut consistentie permutatio: aut temporibus euacuationis. 52.

Quæ vigilie et multus somnus: aut in tempore non consueto. Secundum hoc vero et superfluitas: aut amplior: aut minor. Aut calidi: aut frigidi concupiscentia præter consuetudinem. Quæ admodum et circa venarum usum immensurata et non secundum tempora concupiscentia. Et sudores plures quam oporteat: aut pauciores. Aut pigritia ad mortem. Aut tetantibus moueri aggrauatio: Aut dissolutio maxima et valida. Ad.

Liber tertius

fructuum etiam retentio: aut amplior: aut minor: evacuatio. Sic vero a que per emorroy das. Sed et fm eundem cibum et potum non similis ei que pilor: fuit delectatio: cognitio est future egritudinis. Sicut et intellectus hebetudo non fm natura: aut obliuio in non consuetis: aut fantastici somni magis quam pilus. Et siquidem auditus odoratus et visus hebetiores et infirmiores. Et simpliciter dicere est quecumque fm natura sunt. Hec quidem aucta: hec vero diminuta: hec vero temporibus quibusdam: aut quantitate submutata: et corporis tumor et minor et maior factus: et rubicundior aut albidior aut liuidior aut nigrior. Et eructuationes et sternutationes: et verositates plures aut pauciores a naturalibus: signa sunt future egritudinis. Ita vero et quecumque per nares et aures et palatum quibus cerebrum expurgatur quantitatibus aut qualitatibus aut temporibus submutata. Hec igitur omnia generis sunt eorum que sunt fm naturam. 53.

Torsio vero in ventre: aut fm stomachum: aut fm aliquid intestinorum: aut in egestionibus: aut in his que euomuntur: aut munguntur: aut alius aliquis mediocris dolor de genere est eorum que sunt propter naturam. Nondum vero egrotare ita se habentes dicunt. 54.

Quemadmodum grauati caput: aut dolentes caput: aut vigilantes: aut dormientes quando nondum propter hec a consuetis operationum impediunt. Et terminus quidem iste est egritudinis in talibus dispositio: nibus discretius. 55.

Et propterea ad aliquid eadem dispositionem et egram et neutram dicimus. Adhuc et propter vigorem enim ferens facillius quam saepe victe virtutis: aut egra est: aut neutra dispositio singularium earum que dicta sunt. 56.

Ita vero et alia notamenta quecumque sunt fm sensus: non in eo quod est et magis et minus differunt alterutrum: sed toto genere preter naturam sunt: et hec sunt egritudinum signa: quoad tamen fuerint pura: et nondum a consuetis unicuique actionibus impedire sufficiunt dicimus neutra. 57.

Talsa vero sunt fm gustum quidem quam false: aut amare: aut alicuius alterius qualitatibus. manifestatio est in comestis et bibitis omnibus: aut sine acceptione cibi salina eis videtur talis. 58.

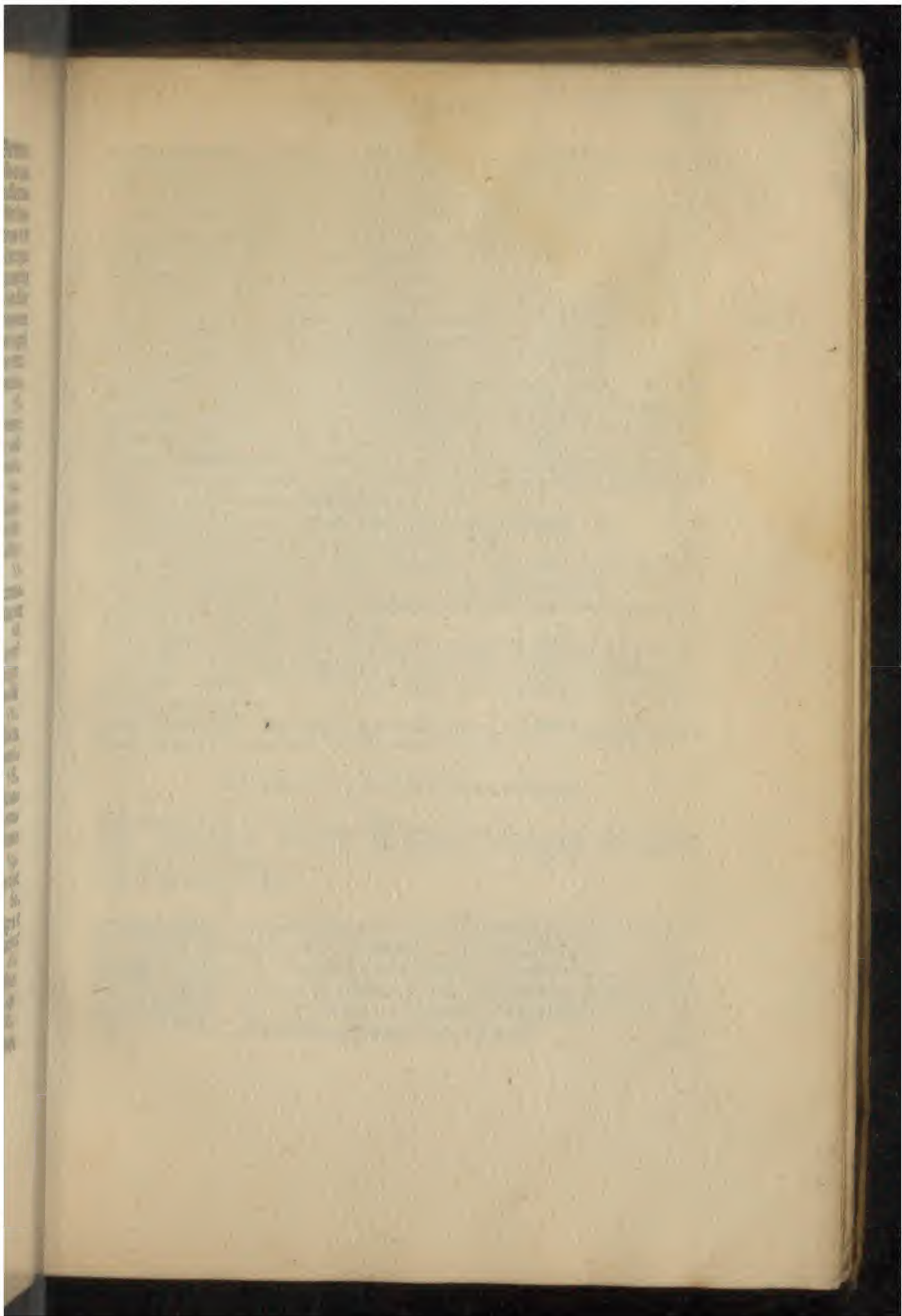
Secundum odoratum vero quam aliquid sentimus unam qualitatem odoris: aut nullo presente odorabili: aut afferentes plurima et diuersa omnia ut similia sentimus. Plerumque vero omnino sensus nobis est nullus: aut fetoris alicuius licet nullo presente fetore. 59.

Secundum auditum vero sonitus et strepitus generis eorum que preter naturam sunt. 60.

Quemadmodum et fm visum quecumque apparere videntur ante nigra et alba et rubra et ruffa: hec quidem rotunda: hec vero oblonga: hec quidem gracilia: hec vero grossa: et preteruolare omnia videntur. 61.

Secundum tactum vero quando inequalitas quedam: aut spissitudo: aut grauitas: aut tensio: aut stupida: aut dolens dispositio apparet fm totam habitudem. 62.

Itaque vero et fm qualibet parte tensio aut tribulatio: aut punctio:

LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF CHICAGO
1857

aut grauitas:quãdo parue quidem sunt z nõ mahētes bñspõitionem
qdē neutrá eē declarant: pñũciant vero egritudinē futuram. 63.

Quæcũq; vero tam egrotãtib; sunt signa:hec quidem sanitatem
demonstrant:hec vero mortem.Sana quidē p̃iora:alera vero ge-
nere quidē egra:ñm spectē vero pernicioſa dñcuntur. Accipiũtur vero
vntũersaliter qdē dñe ex opationũ virtute z vitio. Scõm vero partem
ex hñs que sunt ñm partem opatiõibus. 64.

Quorum genera p̃ius dicta sunt. Primũ qdē p̃ncipaliũ. Scõm
vero eoz que ab illis nata sunt. Et tertium quidē p̃prium habent
tium regimen:a p̃ncipijs vero quedã supplementa recipientiũ. Quar-
tum vero genus eoz que dicta sunt ex se quidē ñnũtile est ad cognitio-
nes.Secũdũ accidēs vero ex hñs erit aliquando p̃notatio: quẽad-
modum ex superfluitatibus:z ex hñs quidem ratiõẽ cõpassionis: z ex
superfluitatibus vero semper: qm̃ digestiõis z indigestiõis in hñs erũt
signa. Itaq; non contingit non demonstrare ea semper:aut naturaz su-
perare materiam:aut materiam superare naturam: aut neutrum neu-
trum.Sana igit̃ dicent̃ signa supante natura. Egra vero supata natu-
ra. Neutra vero ñnequalibus pugnis. 65.

Manifeste quidem digestiõis signa sanorum sunt. 66.

Quemadmodum z indigestiõis egroz signa. 67.

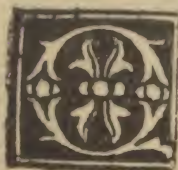
Neq; digestiõẽ vero neq; indigestiõem manifeste iudicantia na-
ture neutroz.Sunt neutra vero z quecunq; nunc quidem hoc
nunc vero cõtrariũ declarant: quemadmodum dentigrati digiti:tales
vero sunt z cretice superfluitates. 68.

Tertium est aut̃ de hñs omnibus in hñs que de crisiõibus:quẽadmo-
dũ z de vniũsculũsq; virtutis opatione in libro de causis acci-
dentium morboz dictum est. Ex hñs ergo opz ñm partes oẽm naturam
signozum colligere. 69.

Ado aut̃ iam longitudini parcens hñc quidem finio de signis or-
ationem:transco vero ad eam que de causis.

¶ Libri scõi Tegni Galieni finis de signis.

¶ Incipit liber Tertius Tegni Galieni de causis.

¶ Quoniam vero z harũ carũ quedã sunt salubres: quedã egre:
quedã neutre. Primũ de causis sanis sermo erit. 2.

Quoniam vero z harũ ipsaz hec qdēz p̃seruãtes sunt:
hec ṽo efficiētes sanitatē:sunt vero z dignitate z
tpe p̃iores conseruantes facientibus. 3.

Aconseruantibus incipiendum est. 4.

Liber tertius

Quoniam igitur sit non vnu sanu corpus sed plura corpora: quæ admodum prius determinatum est: si vnūquodque eorum erit preseruatua causa: quoniam et omnis causa est ad aliquid.

Rursus igitur principium hic ab optima compositione corporis faciendum est: considerantes que sunt ad hanc salubres. Inuentionem vero earum rei ipsius natura demonstrat.

Sed enim esse impassibile et imutabile corpus et semper maneret in optima compositione: tunc nihil indigeret arte presituente ipsius. Quoniam vero imutatur et corrumpitur et perit non seruans quæ habuit ex principio consistentiam: procuratione si hoc indiget. Secundum hoc igitur quorū modis alteratur corpus: totidem et genera procurationum habebit: hoc est conseruantium causarum.

Que manifesta sunt tam ex his que dicta sunt ut contingentia ex genere accidit existere. In eo vero quod velociter faciunt correctores priusquam simul occurrat leſio non preseruatua a futuro malo appellata sunt a medicis: sed seruantia presentem consistentiam.

Aliæ igitur corpus a quibusdam ex necessitate: et a quibusdam non ex necessitate. Dico autem ex necessitate quidam quibus impossibile est ipsius non approximare. Non ex necessitate vero ut sunt reliqua. Namque semper in continentis inorari et comedere et bibere et vigilare necessarium est et. Blasphemia vero et bestiis non necessarium est uti. Unde in porci quidam genere causarum circa corpus ars preseruatua secundum vero nequaquam.

Quot igitur ex necessitate alterantia sunt corpus diuidentes si preseruatua vnūquodque eorum aliquod genus causarum salubrium inueniamus.

Quæ igitur vnū quidam ex continente nos aere. Alterum vero ex motu et quiete et totius corporis et si partes. Tertium vero ex somno et vigiliis. Et quartum ex his que offerunt. Quintum ex his que egrunt et retinentur. Sextum ex anime passionibus.

Sub his enim omnibus necesse est corpus quodammodo disponi. Sub continete quidam: aut calefactum: aut infrigidatum: aut humectatum: aut siccatum: aut si complexionem eorum aliquid patiens: aut si totam substantiam alteratum totum.

Ex motu vero et quiete imoderatis vtriusque existetibus: aut calefactum aut infrigidatum aut siccatum aut humectatum aut si copulationem eorum aliquid patiens.

Tercia vero ex somno et vigiliis necesse est pati ipsum secundum eandem rationem.

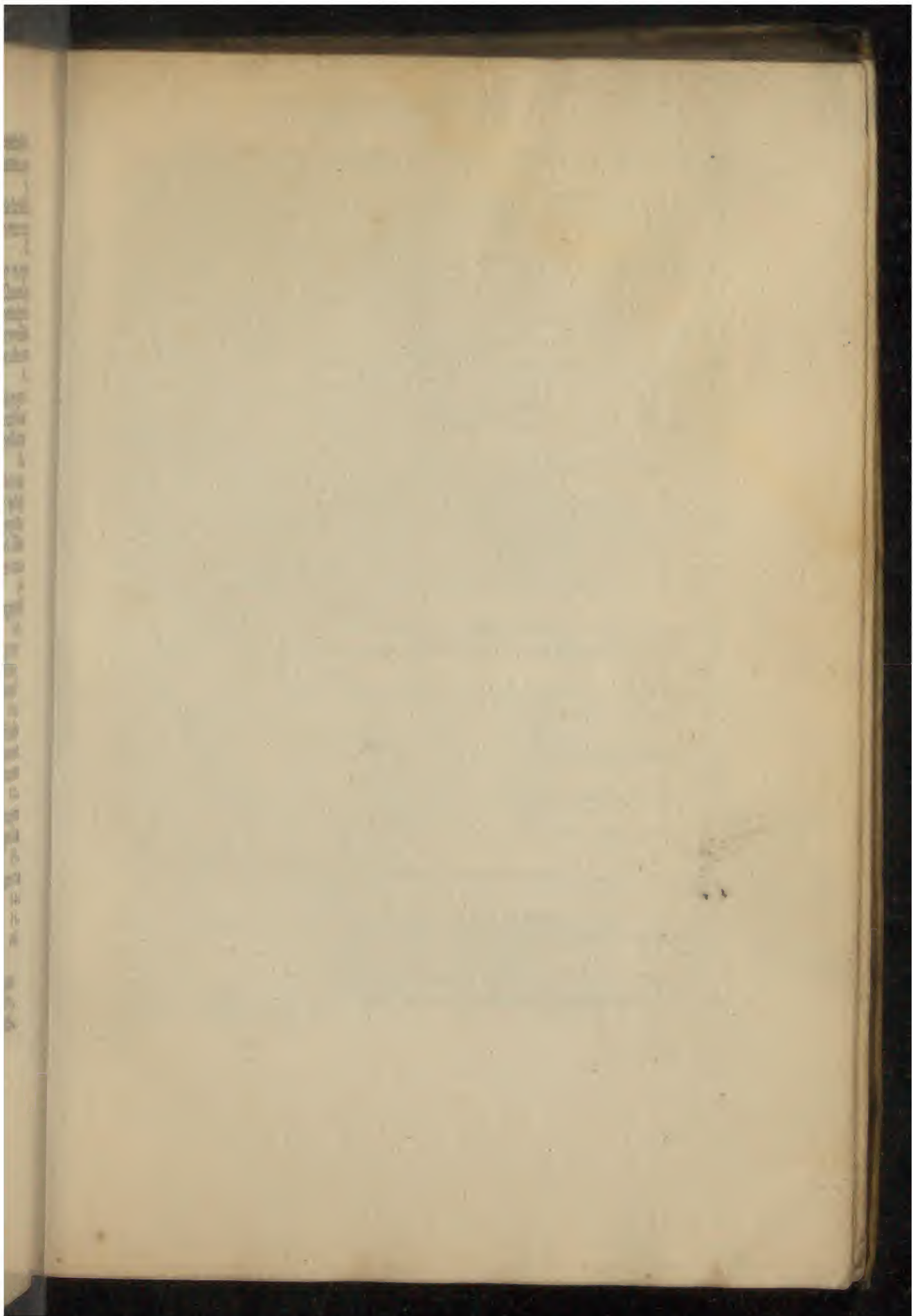
Ex his que offeruntur. Ut egeruntur: aut retinentur. Et ex anime passionibus.

Omnia enim hec: hec quidem manifeste: hec vero per medias causas alterant corpus.

Et corrumpunt salutem.

Handwritten marginal notes in the left margin, including the number '12' and some illegible script.

THE HISTORY OF THE

Quod scriptum est de his omnibus separatim per singula in salubrium
causarum negotio. 19.

Rec igitur omnia nunc dicta genera salubrium causarum materie quedam sunt et
cum appetitum visu carere sunt preseruat et salutem prestantes: peccantes vero
a contemperantia egre constituntur. 20.

Itaque vero ex hoc ita manifestum est quod non alias quidem substantias earum que
extra has res sanas nobis. Alias vero egras arbitrandum est. Sed
easdem in aliquid aliquid quidem sanas: aliquid vero egras factas. 21.

Quando si quidem moriendi indiget corpus: gymnasiuz quidem sanus: ges vero
egra. Quando vero geres: ges quidem sana: egrum vero gymnasium. Sicut vero
in cibis et in potibus et in alijs omnibus. Singulum. n. si corpori adducatur et euz
appetitum quietate et qualitate salubre sit. Nullum vero indiget oleo oblatum aut
non in competenti mensura et quantitate egrum constituit. 22.

Que sunt due considerationes circa salubre et egrum. scilicet qualitas
et quantitas eius quod offertur. 23.

Quoniam tamen tempus velut alterum aliquid ab his tertium inducere in his
que dicta sunt contemptus: et non bene dictum est. 24.

Sed tamen indiget corpus tanta et tali oblatione manifestum est quoniam et secundum
tempus oportunitate offert. Et generatio indigentie temporis est ex eo quod fluxum
est et mutabile. Et mortale corpus indiget secundum mutationes alias alteran-
tium: et alias adiuuantium. Itaque non est quidem genere tertium in his que
dicta sunt tempus. Ad doctrinam vero plerumque quasi tertio utimur pro-
pter eamque dicta est causam. 25.

Quoniam autem in his considerationibus duabus sunt alie et alie
causarum salubrium: et nunc nobis propositum est hoc genus earum
rursus repetamus eas. 26.

Perfecte igitur propter bonis corporis quoniam si quidem boni temperatus fuerit continens
provenit ut sit temperantia et aliorum perfecta: de quibus modo diximus ge-
tes. scilicet et motionis: et somni: et vigilie: et oblationis: et egestionis. 27.

Quando vero distemperatum fuerit continens in tantum et contemperantiam
minui oportet in quantum eucrasia corrupta fuerit. 28.

Considerationes vero temperantie in continere hec quidem sunt: ut ne-
que rigere per frigus: neque sudare propter estum. 29.

In gymnasijs vero quando primum incipit dolere corpus: quiesce-
re statim remedium est. 30.

In cibis vero perfectio digestionis et egestionis modus secundum quan-
titatem et qualitatem. 31.

Quatur vero quodammodo in his exercis digestionis: ita ut prece-
ptore non indigeat quantitate in oblationibus metiente. optima. n.
natura tantum appetit: quantum digerere potest. 32.

Ita vero et somni quantitate metitur ipsa natura in his que sunt
in optima compositione. Et quiescunt statim dormientes cum non
amplius indiget corpus. 33.

Handwritten notes:
ti. 30. v.
30. v. 2.
31. v. 2.
32. v. 2.

Liber tertius

Quia eis dicta utentibus in egestionibus nihil derelinquit circa ventrem et vias et totum corpus. has enim egestiones temperantia meretur oblationum: secundum vero totum corpus gymnastiarum medicis et salubris efficit usus. 34.

Abstinere vero manifestum est quoniam ab intemperantia operum omnium anime passionum. scilicet tristitie: et gaudij: et furoris: et timoris: et inuidie: et sollicitudinis. Exterminant enim hec et mutant corpora ab ea que est sua naturam consistentia. 35.

Uenerum vero sine epicurum nullus usus salubris: sine vero vero epicurum ex intervallis tantis ut in usus cotius neque dissolutiones sentiat: et leuor ipse seipso videat factus: et melius dormiens. 36.

Tempus vero usus est: quoniam perfecte medium fuerit earum que extrinsecus omnium circumstantiarum: neque super repletum corpus: neque indiges: neque super infrigidatum: neque super calefactum: aut extectum: aut humectatum imoderate. Si vero peccet aliquis corpus paruum esto peccatum: melius vero est calefacto magis quam infrigidato: et repleto magis quam euacuato: et humectato: magis quam extectato corpore uti veneris. 37.

Qualitates vero singulorum earum que dicta sunt eligere in his que sunt optime propositio operum. Gymnastiarum quidem in quibus omnes partes corporis proportionaliter moueant: ut hoc membrum quidem non superdoleat hoc vero minus doleat. 38.

Adrum vero que comeduntur aut bibuntur maxime eucrata elige re: hec enim maxime sunt conuenientia eucratis naturis. 39.

Similiter vero et in alijs. 40.

Si vero sit aliquid ab optima proportione deficiat corpus non multum vero huius et seruantes sanitatem ceterum proportionem mutabuntur. 41.

Puribus vero talibus existentibus corporibus sine singulum generis separatum dicendum est. 42.

Quasi igitur permutatum corpus in organicarum vero partium conuenientia non permutatum duplicem habet formam salubrium carum: alteram quidem seruantius eius crasim: alteram vero earum que ad optimam ducunt. 43.

Seruantes vero eius crasim tantum permutant ab eucrata natura cauere quantum et totius corporis crasim ab illa perfecta mutat. 44.

Quod alidiora vero corpora calidioribus indigent a diuturnis: frigidiora frigidioribus: et sicciora siccoribus: humidiora humidioribus. Et his complexionem calidiora et sicciora calidioribus et siccoribus. Et his proportionem alter in reliquis tribus complexionibus. 45.

Utur vero et materijs carum recte inatas virtutes earum sciens. 46.

Quoniam motu quidem et indigentia et vigilie et egestio et omnes contraria vero his humectant. 47.

Contraria vero his humectant. 48.

Ita vero et in calefacientibus et infrigidantibus studijs utetur et cibis et potibus. 49.

LIBRARY OF THE
WELLCOME TRUST
1, Euston Road, London, N1 2TA
TEL: 020 7611 5555
WWW.WELLCOME-TRUST.CO.UK

8
5
C
M
U
C
W
S
P
M
Q
I
18

Quod simpliciter est dicere omnibus his que in corpore sunt cognoscens aliquas materias et virtutes: salubribus causis utitur: similia similibus offerens quasi servare vult corporis crasis que accepit. 50.

Sed vero permutare vult et transire ad melius aliud est genus salubrium carum contrarium quod supra dictis: equale vero distans ab altera crasi eucratay et medietay quas optimis naturis pervenire dicebamus. 51.

Quod caliditatem enim et siccitatem crasim non calide et sicce diete faciunt eucratam perfecte: sed que tamen eucrata crasi frigidiora et humidiora quam natura eius erat calidiora et sicciora. 52.

Hoc si quidem genus causarum corrigi inatas discrasias. Alterum vero prius dictum conservat. 53.

Quod distans vero utroque est in parte medicis contingere quod ex multo studio paulatim transferretur in melius. Non enim sustinet nam repetitas immutationes. Servare vero in eisdem sunt necessarias occupationes. 54.

Quomodo igitur et huiusmodi specierum carum conservantem nomina, mus: pervenirebat enim magis eas forsitan permutantem et curantem: et immutata peccata corrigentem vocari. Quoniam vero ad totum genus sanitatis referentes: non ad eas que in specie sunt in ea differentias. Quocumque quod sanos custodiri servantes omnes vocabimus: siue persequendo salutem ad melius ducant totam crasim: siue conservent existentem a principio. Quocumque vero deteriorem faciunt consistentiam egre. 55.

Similem igitur discrasiam habentibus omnibus corporis partibus similia est procuratio: dissimilem vero dissimilibus. 56.

Potest enim veteri alicui quidem frigidior quam oporteat esse: caput vero calidius: et indigere adiutorijs propriis singula. Secundum vero hoc et aliarum unaqueque pars aut humidior: aut siccior: aut frigidior: aut calidior existens preter modum propriis distemperantia indiget dietis. Non igitur exercebimus equaliter omnes huiusmodi corporis partes: neque similiter humectabimus: aut siccabimus: aut aliquid horum faciemus. Amplius vero dicitur de his in negotio de salubribus causis. 57.

Organicorum vero cause salubres sed lapsus: et hoc ab optima ratione ad invicem differunt. Alie siquidem sunt salubres circa plasmattonem lapsuorum. Alie vero eorum que circa magnitudinem: aut numerum: aut positionem. 58.

In plasmatide quoque sunt plures lapsus. Et enim figure partium. Et si alicubi in ea curvitas aliqua est aut cavitas eius que in nam. Aut poru restrictio. Aut orificium. Aut asperitas: aut leuitas que est aliquid extra propriam temperantiam. Parum quod hoc patiens corpus sanorum corporum appellationem habebit. Amplius vero et neutrorum. Si vero sit tantum ut noceat operationi: iam egrotare videtur. 59.

Secundum quantitatem vero superfluitas et defectus: ad easdem deducunt differentias. 60.

In numero vero deficiens aut abundans velut omniomeron unum aut plura huiusmodi generis sunt: et quecumque preter naturam in nobis substantie consistunt. 61.

Liber tertius

Reliquum vero genus propter vinctusculumque positionem simpliciter partium in quo et ipse quattuor sunt omnes differentie. Prima quidem optima. Secunda vero parum permutata et propter hoc sanum adhuc perficiens corpus. Tertia vero neutrum quando amplius extra naturam fit. Quarta vero iam egrotans quam plurimum. 62.

Quocumque igitur peccauerunt partes sive figura quidem quae admodum quocumque distoritur intus vel extra. Et hec recte nate quidem existentes: et molles plasmatione et super ligatione ad id quod secundum naturam est reuertunt. Pure vero et si contingat ad augmentum pervenire: ad correctionem non perveniunt. 63.

Et quocumque quidem circa curvaturam peccauerunt: et hec sicut prius corrigi quidem adhuc augmenta de. Perfecte vero non possunt. Parvas igitur curvaturas alligatio et quies. Magnas vero operatio partium et reductio spiritus operatur. Ita vero et quocumque sive poros aut orificia. 64.

Et quocumque quidem maiora quam oportet quies et alligatio apta nata est minoram efficiere. Males vero efficiunt partes motio sive naturam cum frictione moderata et alia quocumque nata sunt ad superficiem sanguinem trahere multum. 65.

Officiis vero partium quocumque quidem ex sanguine habent generationem non impossibilis est eorum correctio. Quocumque vero ex semine paucos habent generationem earum impossibilis est correctio. Est tamen pro his aliquando facere alia proxima his habentia utilitatem. 66.

Omnia autem horum natura quidem operatrix: medicus vero minister. 67.

Quocumque vero abundat secundum numerum: ablatio eorum causa salutis est. Considerandum vero in quibus possibile est. Si vero impossibile appareat transponere: tentare oportet. 68.

Eadem vero eorum que secundum positiones peccant est correctio. 69.

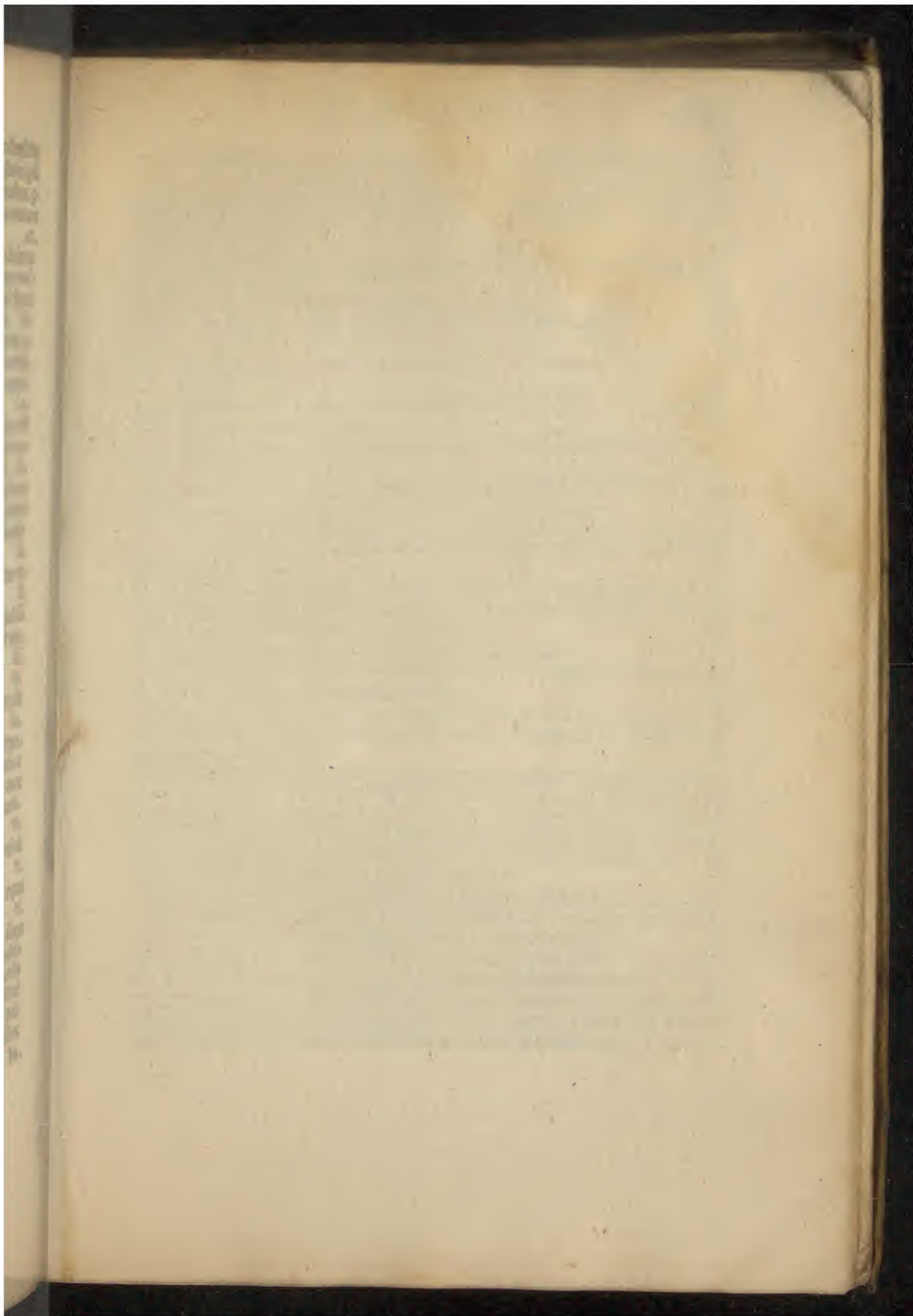
Minifestum est autem quod duo vel tria plerumque peccata consistere possunt circa eandem unamquamque partem. 70.

Quomodo in habente ventre parvum simul et rotundum sive dyasfragma positum. peccavit enim in eo et magnitudo et plasmatio et positio. Si vero et natura frigidior: hunc in id quod est secundum naturam ducere impossibile est. Non autem difficulter respirant repleto ventre pauciora et nutrientia et non tardius exuntia offerant bis vel ter in die. 71.

Aliis vero eufasim in epate habentibus propter angustiam vasorum continue facta salubris causa inuenta est extenuas dieta. 72.

Reliquum igitur adhuc genus unum comitum est omnium organorum solutio continuitatis. 73.

Quam forsitan aliquis non concedet perfecte sanis inesse: alioquin enim esse semper passionem diceret: nesciens similem esse dubitationem pro omnibus lapsum generibus futuram. Si enim operationis sensibilis lesio non determinat egritudinem a sanitate: sed secundum qualitatem cuiusque dispositionis agnoscitur tamen: tunc necessarium est sempiternae passionis irreperere dogma: nullo optunas habente operationes omnes. Sed hoc quidem ergo ut subtilior consideratio secundum se tractatum habeat. 74.

A manifestos vero egros: salubres causarum belnceps percur-
ramus a discriasie incipientes genere. Determinanduz est igitur
prius hic quod omnes fere medici pretermittunt: quod alie quide sunt
salubres iam facte discriasie. Alie vero eius que adhuc fit: quemadmo-
dum et future. 75.

Al huiusmodi quidem vltime: he quidem in preseruate parte ar-
tis sunt: hec vero in salubri. 76.

Primo vero omnium in curante parte sola. 77.

Alterarum vero medie dicte in preseruate et iurante. 78.

Iam si quidem factam existentem et egritudinem medicari
oportet. 79.

Nondum vero existentem: futuram vero ex dispositione que est in
corpus prohibere fieri. 80.

Alterius vero que adhuc fit: sanare quod iam factum est: quod futu-
rum est prohibere fieri. 81.

Prohibetur igitur dispositioe in qua nata est fieri ablata: nomina-
tur autem huiusmodi dispositio causa precedens. 82.

Facta vero egritudo curabitur dispositione a qua principaliter est
in naturam operatio leditur ablata: quam et ipsam dicimus esse
egritudinis causam. 83.

Alteratio quidem vnū huiusmodi: et maxime comunem intentionē. s.
et quod soluendum est contrarium. huiusmodi enim generis sunt
omnes perfectentes salutem cause. 84.

Secundum vero partem sunt ex singulis contrarijs. 85.

Alter de igitur dispositioni frigida causa contraria est. Frigide et
calida et sic in alijs proportionaliter. 86.

Sententia imoderatum est omne preter naturam: moderatum vero est
naturam: necesse est omne imoderatum ab imoderato et contrarium
ad moderatum adduci. 87.

Manifestum vero quod in virtutem non in apparitionem calefaciens
et infrigidans: et quecumque huiusmodi alia accipiendum est. Dico autem
in virtutem quod essentialiter et proprie et vere est ut dicitur. Secundum vero
apparitionem quod in presentem sensum huiusmodi esse videtur: essentialiter
vero non existens huiusmodi. Quomodo vero oportet cognoscere ea in
negotio de simplicibus farmacijs dictum est. 88.

Alter inuentione vero salubrius causarum quecumque quidem cause ad iam
factam egritudinem sunt salubres: illa ratione utendum est qua illud
quod in apparitionem determinat ab eo quod est in virtutem. 89.

Quecumque vero cause ad ea que adhuc fit ipsa eadem consideratione
utendum: et adhuc in qua inuentur egritudinis cause. 90.

Ferunt enim si ita contingat in humoribus putrefactis accendi fe-
brem: demonstratio in talibus est euacuatio et alteratio. Alteratio
quidem est faciens cessare putredinem manente substantia. Euacuatio

Liber tertius

vero totam a corpore educens substantiam.

Sed dicta quidem species alterationis digestio est quam a quibusdam causis contingit facere scientes erimus in illis si habeamus iam cognitionem ita causarum salubrum. 91.

Quacuationes vero per sbotomiam et per clystere et per vinas et per respiraciones in cutem fiunt. Amplius vero per contrarias detractionem et vertuacionem ad alta. Huiusmodi enim generis sunt et menstrua mouere: et emoroydas aperire. Et per nares et per palatum purgare. 92.

Scientes igitur et hinc materias et virtutes quibus in tempore et qualitate et quantitate et modo vsus oblati euacuatio fit. 93.

Sed hanc partem artis inuenimus salubria. Et scripta est oium inuenio in terapeuticis negotio. Sed eundem vero modum et in alijs tribus discrasijs. 94.

Qnum comune habentes preceptum efficientem vnaquaque earum causarum oportet abscondere prius: deinde sic venire ad eam discrasiam que facta est ab illa egritudine salubrum causarum inuentio nem facturos. 95.

Sed hanc compositas discrasias ex simplicibus compositio ostenditur salubria precepta: et hinc habentibus nobis medicamen proportionale magnitudini discrasie ad illam conueniens inuenire. 96.

Quid si ita accidat. Si decem quidem numeris in calidius excedit aliquid ab eo quod in natura: septem vero in siccius esse oportet et salubrem causam in talibus dispositionibus: frigiditorem quidem decem numeris: septem vero humiditorem. 97.

Sed igitur ipsi parti patienti adducas huiusmodi medicamentum in quantum frigidius sit et humidius: in quantum partis patientis manifestatio precessit. 98.

In profundo vero posita que patitur parte oportet considerare huiusmodi efficere salubre ut non contingat exolui in vita. 99.

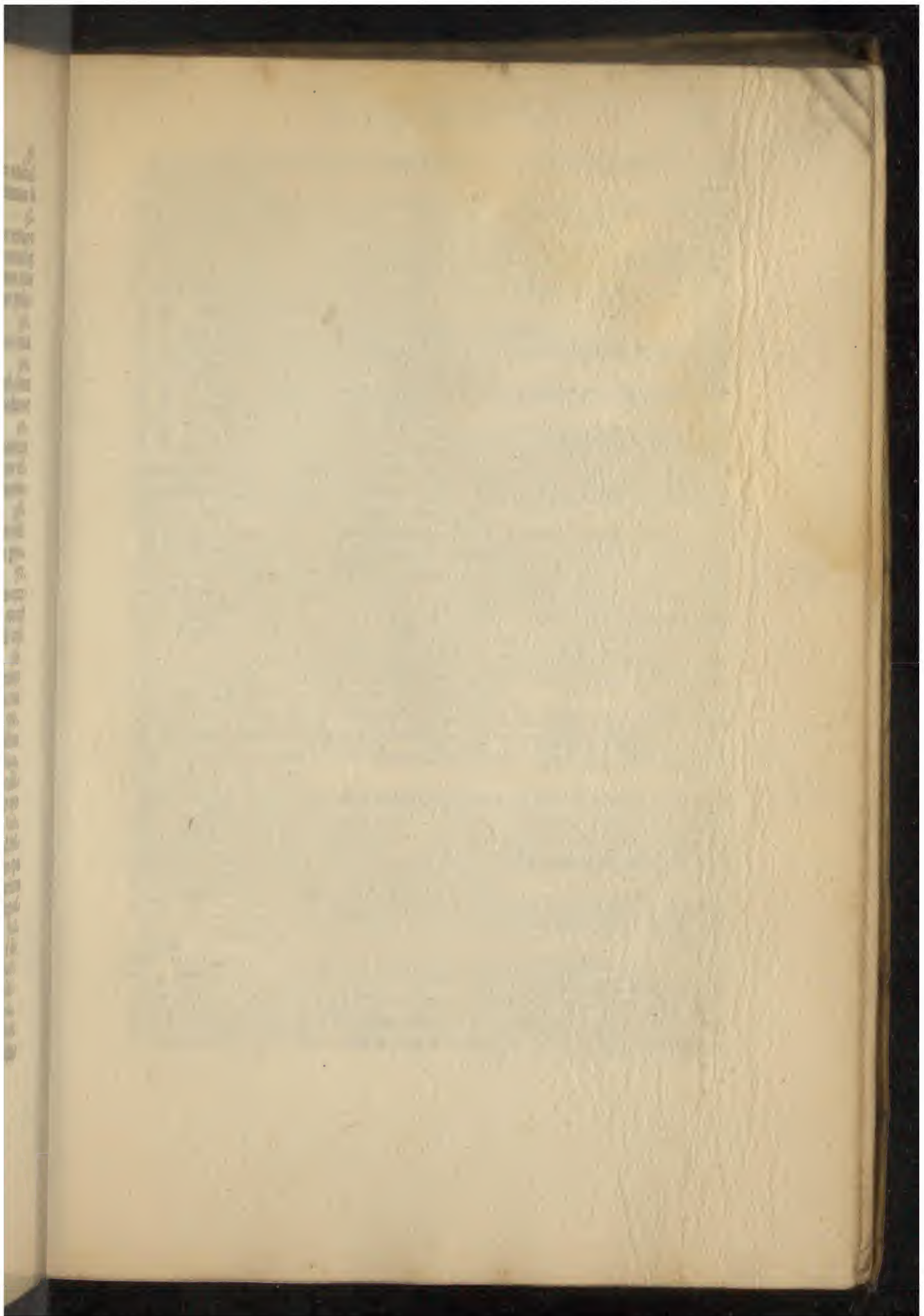
Sed igitur calidius esse oportet moderato: non in tanto sit solum calidius quanto indiget passio: sed super modum apponatur propter positionem necessario aduenientem. 100.

Sed vero frigidius sit non simpliciter oportet tanto facere illud frigidius: sed materiam medicaminis considerare prius. Si enim parachimeres est non perueniet usque ad profundum multum. Contrarium vero operatur aliquando spissam superficiem. Si vero leptomeres sit: possibile est peruenire usque ad plurimum profundum. 101.

Talia vero et in humectantibus et deiccantibus parachimeres et leptomeres substantie considerande sunt. 102.

Quod positione quidem patientis loci manifestatio inuenitur salubre ut dictum est nunc. 103.

Quod plasmatione vero et positione quando fluxus sensibilis habet consuetos ad aliud membrum aut nullum habet. Namque ad prius 104.

LIBRARY OF THE
MUSEUM OF
COMPARATIVE ZOOLOGY
AND ANATOMY
HARVARD UNIVERSITY
CAMBRIDGE MASSACHUSETTS

capilla qui feruntur fluxus aduertemus: prouocabimus vero eos ad non principalla. 105.

Manifestum vero quoniam facientium causarum discrasiam per euacuationem sanatio est: ipsarum autem discrasiarum alteratio sanatio est. 106.

Soluta vero continuitate curationis quidem intentio unitio est. In organicis quidem partibus impossibilis est. In omniomertis uero non omnino impossibilis: sed in quibusdam possibilis ut in carnosus et conglutinatio est sanatio. 107.

Non differt uero si consolidationem nomines. 108.

Procedit autem eam quoniam maius fuerit vulnus ad ductio distantium partium ex genere plasmationis existens. 109.

Uero ea fiat permanens: superligatio producens distantia labia: et consuture utiles sunt ad hoc. 110.

Conglutinat uero distantia: et eam que est in principio unionem red dicit natura. Nostrum uero opus est primum quidem ut dictum est con ducere in id ipsum distantia labia. Secundum opus uero seruare in quo con ducta sunt. Et tertium ut nihil incidat intra labia peridere. Et quartum ipsam partem substantiam sanam seruare. 111.

Primum quidem et secundum opus quomodo aliquis faciat dictum est. Tertium uero in conducendo distantiam fiet quidem si nihil ex trinsicus incidere permittamus: sicut plurimum pilus aut oleum: aut humiditas alia in medio constituta conglutinatioque prohibet eorum unionem. In posteriorum uero tempore per effluxiones tertie intentionis custodia est. Ad effluxiones uero ipsas ex subdulsione et contraria diuisione et si gura apta accedendum est. Substantia uero partis sana seruabitur per mediocriter desiccatione. Hec quidem curatio est continuata solutionis in carnosam partem facte: et eius secundum seipsam solius. 112.

Sed uero alicui alteri miscet egritudine erunt plures intentiones prope curationum que in compositorum doctrinis deinde dicemus. 113.

In presentibus uero ad reliquas intentiones solutionis continuationis ueniendum est. 114.

Fractura igitur in osse est quidem continuationis solutio: insanabilis quidem quantum in prima consideratione. Iuxta uero secunda sunt quoniam dammodo curabilis quodammodo sit. Prima igitur consideratio est con solidatio impotens prope duritiam partis fieri. Secunda uero ligatio contingens fieri prope ligamentum in circuitu fracturam. 115.

Generatio uero prope in quantum ex materia et natura sit communis est ad alia: in quantum uero prope est formam ossis ex illius est alimento. 116.

Molle uero et puerile os consolidari quidem possibile est. 117.

Ratio uero et huiusmodi passionis generatio sine compassione alterius membri est. Sepissime enim circumpositi musculi cum alijs partibus corporis copatiunt fractis ossibus. Itaque et intentio curationis duplex est: altera quidem in ossibus: altera in his que circa ea sunt corporibus:

Liber tertius

hec quidem talis in carnosarum partium dispositionibus dicitur: de
fracturis vero dicendum est. 118.

Quoniam vero hanc curatio est ex parte: ut vero hic fiat proprii ali-
menti ossis est opus. Oportet igitur superfluitate nutrimenti ad
per generationem nature submitti. 119.

Superfluitas vero hec et quantitate et qualitate moderata esse de-
bet. 120.

Propterea de ductione indiget talem et tamen influentem sanguinem ossi-
bus preparantem ex qualitate et quanto fiat potius. Quoniam vero pertransit hic per
concaua fracti ossis attendere oportet et multitudinem et qualitatem: et ita sic-
ciorum oportet facere de ductiones vel magis humectantem: quam amplius in
terapeutice facultatis litteris sunt dicta. 121.

Nervi vero et thenantos punctura propter plurimum sensuum et per
hoc quod continua est et principium pericula parata est aduocare spasmodum
et maxime cum non respiret exterius excecata cutis perforatone. Hanc igitur
oportet aperire et exsiccare substantia leptomeri pertrahere potenti ad profun-
dum usque ad perforatum nervum. Dicitur autem de hoc perfecte in terapeutice
facultatis litteris. In simplicibus igitur hominis generis dispositionibus sa-
lubritum causarum est forma talis quam dixi. 122.

Secundum compositionem vero complectere ut in ulceribus. Prima quidem est con-
cauitas quam quidam non aliam dispositionem: sed ulceris tamen arbitrantur dif-
ferentiam. Est autem non tamen differentia hoc tale: sed alter quoddam generis egrit-
tudinis tortus in quo substantia ipsius est perditio. Et igitur curatio ipsius
in duplici passione duplici indiget intentione: et inuentione eius solutio
vniione: substantie vero perditio generatione indiget. 123.

Oportet vero sunt paulo prius generationis intentiones. 124.

Quidam vero oportet curare primum hanc dispositionem: deinde aggre-
di vntres: sicut ipsa natura rex iudicat. Quoniam igitur repletus fuerit
quod concauus et equale vlcus extiterit: tunc alteram intentionem afferri
oportet. Ad ista enim noua carne existente labiorum vlcus vntri quid-
dem impossibile est distantiam. 125.

Intentionem ergo curationis aliam inuenire oportet. Inuentionem
vero ex eo quod secundum naturam habebimus quod circumfacere parti con-
uenit. Secundum naturam vero erat eam cooperire cute. Hoc igitur nobis
est faciendum: aut si impossibile est intentio: aliquid simile cuius carnes
scilicet callosam faciendum est. Erunt autem hominibus caro sicca similis per
cuti et callosa. Stecantibus igitur et stipticis sine mordicatione erit opus
pharmacis ad cicatrizationes. 126.

Talia vero et si vlcus in putredinem vertatur: intentio quidem est pur-
gare: pharmacum vero salubre respticum. 127.

Oportet est autem horum in his que de pharmacis materia. 128.

Quidam si flegmon et castatio et sclerosis aut tumor cum vlcere
fuerit: curandum illa puluo per eas que dicte sunt rationes. Ita

Handwritten text in a Gothic script, likely a page number or chapter reference, visible along the left edge of the page.

COPIES OF THE
HISTORICAL
RECORDS OF
THE
CITY OF
LONDON
FROM
THE
REIGN OF
HENRY
EIGHTH
TO
THE
REIGN OF
CHARLES
SECOND

vero & si influat aliquid vlceri: curandū est s̄m influentium curationē.
Similiter vero & si discrasia aliqua fiat s̄m vlceratum locū: ad discrasie

Apius ire oportet a d̄futoria. 129.

A de his quidem sufficienter dictum est. 130.

Hid vero q̄d p̄pter plasmationē veniendū iam genus est in plu-
res differētiās diuisum. Sed a manifestissimo principiū orationi
ponendum est quod s̄m figure. permutationem fit. 131.

Adum igit̄ que adhuc crescunt possibile est figurā plurimā par-
tū corrigere: horū vero que excreuerunt nequaquā. 132.

Intentio vero vt si possibile est curat̄ ad contrarium adducere di-
stortiones. 133.

Si vero fractura non recte plasmata peccauerit alicuius mēbr̄i fi-
gura si adhuc recens potius existat frangere op̄z t̄p̄z: & hoc plas-
mare confessim recte: deinde poum fieri. 134.

Ast autem & emphras̄is ex hoc genere egr̄itudinum. 135.

Hec quidem a glutinos̄is & pinguis̄ibus humoribus fit: vnam q̄dēz
& eandem intentionē habens contrariā passioni emphras̄is. Lau-
se vero salubres riptica & incis̄iua pharmaca. 136.

Que vero ex stercore duro q̄d adhesit intestino priorēz q̄dem habe-
bit̄ in dur̄t̄e correctionem ex humidis & pinguis̄ibus clisteribus:
deinde vero euacuationem ex acris̄ibus. 137.

Que vero ex laps̄e circa vesicam est: present̄i quidem trāsp̄os̄itio-
ne indiget. Curationis vero perfectē gratia per incisionem cu-
ra est. 138.

Aius vero que p̄ter naturam in parte continetur humiditas est
curatio in perfecta euacuatione: quemadmodum in putred̄i-
nibus. 139.

Imoderata vero repleto indiget imoderata euacuatione: quē
admodum est in sanguine circa venas. 140.

Quibuscunq; vero circa ventrem venas & intestinum & tracheam
arteriam & pulmones putredo aut sanguis continetur: perfecta
euacuatione indigent. 141.

Aplioris vero cibi & potus recentis adhuc s̄m euacuationē cor-
reptio est. 142.

Quēcunq; igit̄ in pulmone & thozace continent̄: cum tussibus q̄dēz
euacuatio est & pharmacia extenuantibus. 143.

Quēcunq; vero s̄m ep̄as: aut venas: aut arterias: aut lumbos: aut
per v̄inas: aut per ventrem debent euacuari. Sed per v̄inas q̄-
dem ab extenuantibus vehementer. Per ventrem vero attrahentibus
& aperientibus. 144.

Quēcunq; igit̄ s̄m superiorem ventrem per vomitū. Quēcunq; v̄o
s̄m inferiorem per subductionem. 145.

Quēcunq; vero sub cute per incisionem aut per cauterium aut
pharmaca caustica. 146.

Liber tertius

Tota vero & quecumque secundum concauitatem naturalem: ut in thō
race. 147.

Omnino vero capitulo breuiter hinc expediā. Hōz quidem que a toto
genere sunt preter naturā in quibusdā partibus contentōz in tē
tō curationis ablatio est. Si vero impossibile est ita fieri: transpositio
fiat ad minus periculosum locum. 148.

Quecumque vero nō sunt toto genere pter nām sed sūm q̄tatem: in
tentio hōz sanandōz tñ superfluo euacuatio est. 149.

Intentio vero sanandōz sūm partē quidē aliquā ex ipsa accipitur
dissōne. Plurima vero est patientibus particulis. 150.

Quecumque vero aspera facta sunt preter naturam: ad eam que sūm
naturam eis adducendum est leuitatem. Scdm os quidez radē
tes. Scdm tracheam arteriam aut linguam lententez per humida sine
mordacitate & per glutinosa. 151.

Quecumque vero lentitatez preter naturā habent ad eam que sūm na
turam eis adducendum asperitatem: per pharma sufficien
ter ruptica: & per breuem facientia rasuram. 152.

Quecumque vero emphraxes & angustatiōes egritudines alias sequū
tur curandū est paus illas per eas que dicte sunt rōnes. 153.

Ostensum est autē in tractatu de egritudinū differētia q̄ de slegmo
nibus & schirofi & inflationibus & siccitatiōibus imoderatis adhuc
& ineptis figuris ipsoz continentium corporum consequuntur plerūq̄
ea que dicta sunt. Quemadmodum & in timoribus quibusdam eorum
que sunt in circuitu corporum. 154.

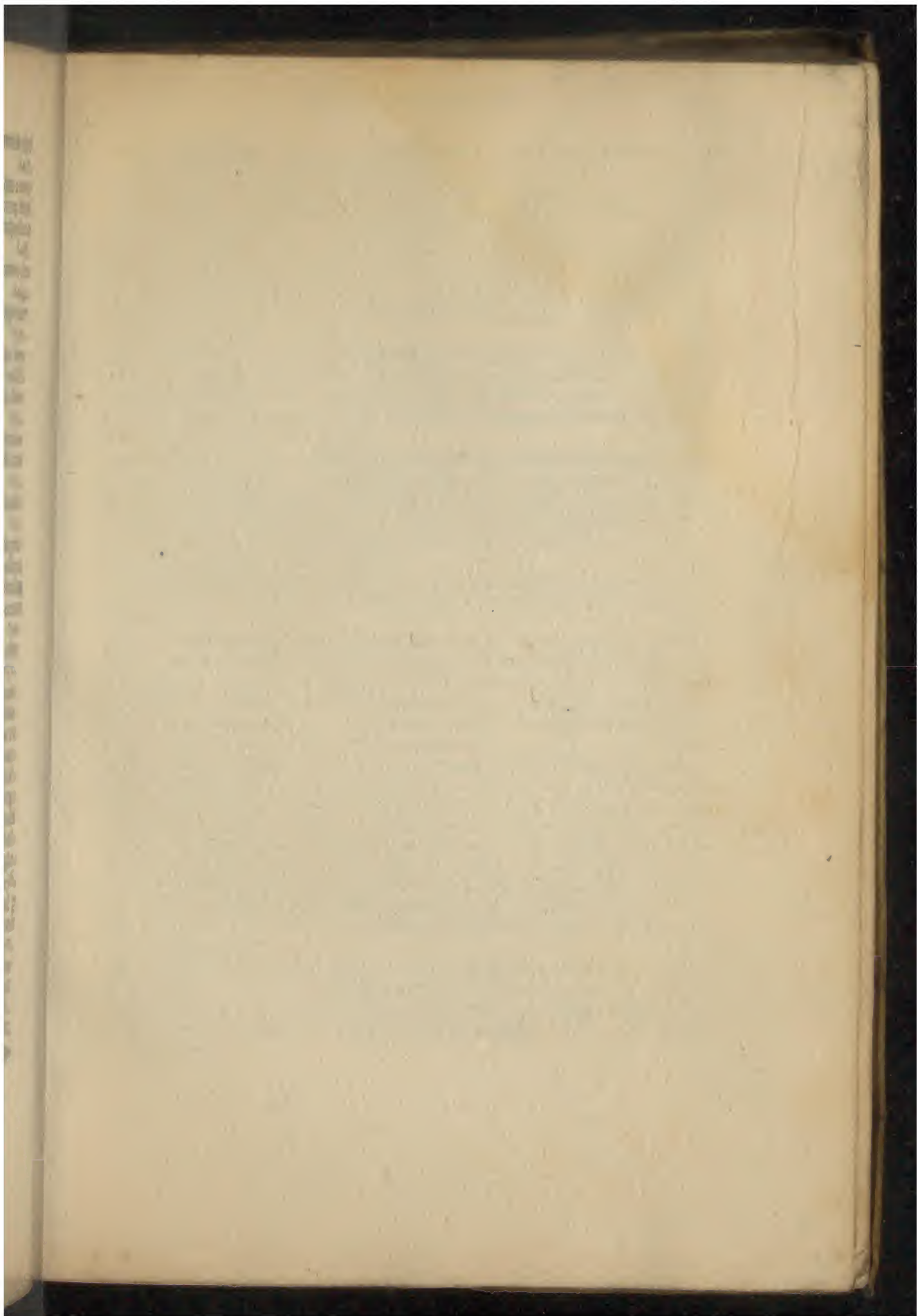
Si vero adinuicem eoz que dicta sunt amplectuntur: aliqua osten
siones habebunt varias. 155.

Sufficiet autē manifeste ut in vno exemplo factamus orationē: am
plius enim de his oibus in terapentis dicitur litteris. ¶ Subla
seat igitur in exemplo alicui influere parti multitudinez sanguinis ut
distendantur que sūm partem sunt vasa non magna soluz: sed etiā par
ua prius effugienti visionem: ex plenitudine vero nunc apparētia: que
admodum in oculis videt manifestū: propter albedinē tuncce oculoꝝ
conueniens vero est alta vasa minora his que dicta sunt vasīs distendīs
repleta: nōdum vero ea apparere ppter paruitatem: & periculum est es
sundū aliquid magnū residās ex vasis in eas que in medio sunt regio
nes vacuas: aut effusum tam esse aliquid paruum. 156.

Huiusmodi vero passiōis curatio habebit q̄dem q̄siderationē p
euacuationē: aut vō dicamus manifestius ex parte euacuationē
qm̄ passio erat in eo q̄ repleta esset pars imoderate. 157.

Necessariū autē est: aut p recurrēs euacuari supflūū: aut p ipsam pa
sientez ptē. Rursus igitur recurrere: aut p pulsuz: aut p tractuz: aut
per transmissum: aut sūm aliq̄ horum: aut sūm omnia. 158.

Per ipsam autē que patit partem euacuabitur: hoc quidē manifeste
& sensibilr: hoc vero per euaporationes extenuatum. 159.

Fragment of text from the adjacent page, visible on the right edge of the image.

Signatur fuerit totum corpus plectomicū: nō opz per ipsam ptes patientē euacuare. Si enim carraxatiōibus z incisionibus sensibilibiter euacuauerimus ptes dolentes: attrahemus ppter dolorem amplius. Si vero calefaciētibus dyaforetim aggressi facere fuerimus: trahemus p calozē amplius in partē patientē quā dyaforetiz factam. Si vero velimus recurrere cogere qđ influxū est: nō recipiēt plenū corpus exhis. Ab vtraqz igitur hec opz euacuare totū corp. Aut ecōtrario trahere oīno ad alias regiōes qđ est influxū patiēti parti. Hoc enim patiente repellere a parte prius: deinde dyaforetim facere aggredit: paratior enī euacuatio quanto per maiora.

160.

Repellemus autem a patienti parte si infrigidemus z stiptica apponamus: sz euacuata ipsa vasa qđ repellitur ad seipsa attrahēt. Ostensum est enim z hoc per phisicarum virtutum orationē. Et transmittunt vasa confortata stipticis pharmacis. Si igitur omne ita recurret rursus bene si habeat pars.

161.

Relictio vero aliquo superfluo in parte: oz quidem significari hoc conglutinofum esse aut spissum: z ppter hoc opactum esse indissolubiliter. Potest igitur z non tale existens in eas que in medio sunt regiones effundi: tunc igitur iam est tempus venire ad euacuandum illud per partem patientem supponentibus supra iacentibus partibus apocrusticas influentium virtutes.

162.

Quacuatio vero fit maxime si fm medias regiones significetur continere aliquid per carraxationes simul z per pharma dyaforetica.

163.

Sed qm dyaforetica omnia calidis sunt virtutibus: eius vero crasceos est opus mordere qm imoderatus fuerunt calida. Observandum igitur in eis ne omnia sint nimis calida: z maxime si in superficie corporis fuerit mēbrū qđ patit: dolebit enim non par si simul patit z mordetur. Et omnis dolo: puocat reuma. Mediocriter igitur calido anodinoz hīs vtendum est. Et magis si humidum sit.

164.

Quam tamen sufficiens est dyaforetim facere in superficie: si nō vehementis sit dyaforeticum pharvacum. Si vero ea que in superficie sunt sine passione oīno existant: in profundo vero sit pars euacuatione indigens: intendere z augere oportet dyaforetici pharvacii virtutem: z caliditatem: euanesceat enim deficiens prius qđ ad profundū ventat: neqz tamen ledet aliquid ea que in superficie sunt que attinget: qm non passa sunt. Itaqz enim in idipsum vtraqz accidunt ad calidoz simul z acrisoz vsum medicaminum: z qui in superficie phisicis sunt: z que in profundo indigentia: hanc igitur ex positione partis accipiamus

Ostensionem.

165.

De hinc vero intendamus si deest aliquid ad curationem.

166.

Uideretur autē deesse nō par: upsoz enim mēbroz in quibus que parantur est superfluitas reuinatio: quedā rara z laxa z mollia fm naturam sunt: quedam vero spissa z stricta z dura.

167.

Liber tertius

Priora igitur facile euacuantur: altera vero acrioribus indigent
euacuatorijs & medicamentibus euacuantibus ea & eis que sunt le-
ptomera. Si vero & sim multam posita sunt profunditate: amplius au-
tez & magis indigent his. hec igitur rursus offensio altera est & substa-
ntia patientis partis. 168.

Alia vero a plasmatione & positione. 169.

Supponatur enim si ita accidat in epate predicta esse dispositione
in angustiis finibus vasorum contractis humoribus aut coagulatis
aut spissis aut multis: igitur promptum est uti cibis & potibus extenua-
tibus. Spissitudinez quidem primu glutinositate tenuem efficere. Se-
cundo vero non per inuisibiles vias & angustas solum ut in alijs parti-
bus: sed per poros & per venas amplas euacuare. Amplissime vero sunt
sim epate vene: quemadmodum & plurime finunt: he quidem in gibbo
ad kilin: he vero in simis ad pilam. Itaq; iam tibi facillimum in qui-
buscunq; fuerint constrictiones euacuare propterea eas trahenti qd in
ventrem per trahentia medicamina quascunq; humorum contracti erat sim
eas que in simis sunt venarum. Ad vias vero quertenti per kilin ve-
nam quecuq; sim eas que in ea sunt venas. 170.

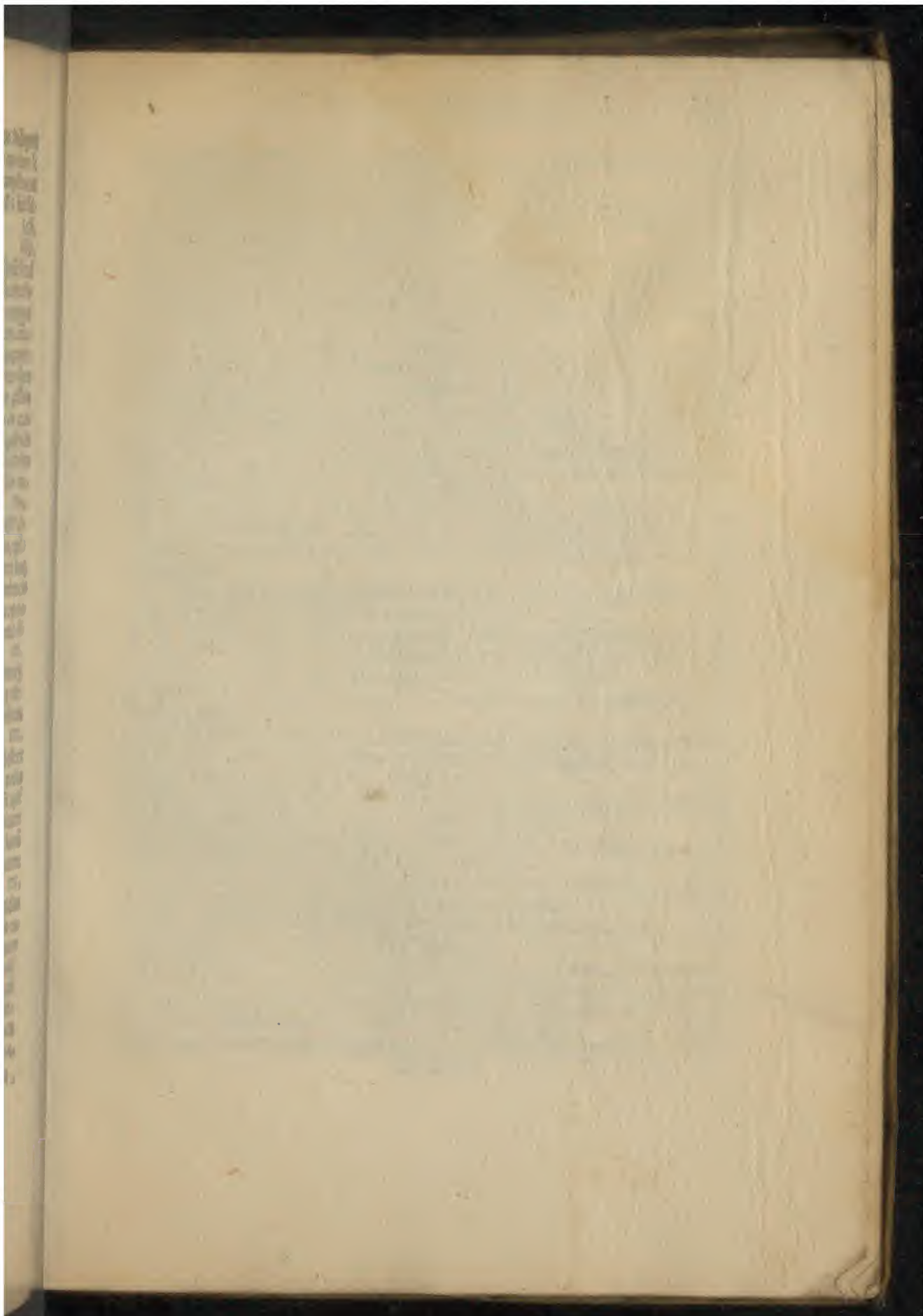
Altera vero consideratio in his que predictae sunt offensionibus ab
epate quasi a principio venarum. Quia vero non seipsum solus que-
admodum plurime animalis partes regere natum est: sed imitat suaz
virtute venis. periculum enim est si dissoluamus eius virtute embrocis
& cataplasmatibus calasticis: & ipsuz principium debilitare circa opera-
tionem & imbecilles omnes venas efficere: unde admisceri oportet sti-
pticorum aliquid pharmacorum in curationibus eius. 171.

Sed quoniam est in profundo periculum est dissoluti spiritus virtutes
si non reducat ab aliqua substantia leptomera quale aromatur est:
melius vero si ipsum spiritum pharmacum statim sit & aromaticum. Infinitas
enim duas habens qualitates & virtutes fortius operabitur. 172.

Item euacuetur quod quidem preter naturam in partem illatum est: ut
habeat contemperantiam humorum sim naturam. Considerandum igitur nobis
in hoc ne aliquid a reumatica qualitate imutatum sit sim crasis. Si igitur
magis erit flegmaticum infrigidatum est. Si vero est magis colericum
calesfactum est. Ut & hanc eius distemperantiaz sanantes perfecte sanum
relinquamus illud: sanabimus vero contraria adducentes qualitates:
quemadmodum in distemperantiaz dictum est curationibus. 173.

Inquantum vero unumquodque factum est calidius intantum infrigidan-
tes itaq; hic rursus necessarium est scire eam que sim naturam eu-
crasiam eius. Quomodo enim sciemus quantum ab eo quod sim naturam
est frigidius: aut calidius: aut quomodo infrigidantes cessabimus: non cognosce-
tes modum eius que sim naturam caliditatis? Ita vero & si frigidius factum
est calesfactum non cognoscentes modum eius que sim naturam fri-
giditatis impossibile est nobis neque calesfactum inuenire medicamen-
ta conuenienter neque calesfactum cessare. 174.

Quoniam

OPERA...

- Q**uoniam vero et de his sufficenter dictum est: transire iam tempus est ad ea que secundum numerum non secundum naturam se habent. 175.
- O**perari vero existente eorum differentia: quibuscumque quidem deficit particula: operari hanc intentio est seruientes videlicet nature secundum modum quem paulo ante diximus. 176.
- Q**uibus vero superabundat particula: intentio est hanc abscindere ipsas: aut per nouacula: aut per ignem: aut per pharmacum causticum. 177.
- N**ec igitur ratione possibile est fere omnia curare: gignere vero omnia non est possibile: ut in ea que de semine ostensum est oratione. 178.
- Q**uedam vero et si ea non possibile est gignere: possibile est tamen aliquid facere pro eis: ut in osse prece ablato alteram substantiam secundum eundem locum differentem ab osse et carne: est enim substantia que fit secundum locum eius: ut quedam caro poroidis aut porus sarcoïdis: et tunc procedere in durius transmutat secundum principium vero sarcoïdos magis existens. 179.
- S**ecundum vero quacumque partem predictam: nec eandem substantiam secundum speciem: neque similes operari possumus: tertia nobis intentio est inuenire aliquid compositionem ut in decorationibus. 180.
- E**t sic enim manifestum est quoniam genus est totum hoc eorum que secundum quantum. Quantum enim eius circa hoc quod secundum naturam est appropinquat illi: hoc vero quod in genere preter naturam separatum est tantum. 181.
- I**n quo quidem prima intentio est ablatio. Si vero impossibilis est: ista transpositio est secunda intentio ut in infusionibus. 182.
- Q**uecumque vero non in totis partibus: sed in partibus partium deficiunt et superabundant ab eo quod secundum naturam nutrimentum quod est generatio in deficientibus: ablatio vero et purgatio in superabundantibus. 183.
- U**nde nec intentio in eis altera nec forma medicaminum altera secundum genus. 184.
- S**ed ad reliqua adhuc genus veniendum salubrium causarum quidem quod est correctiuum eorum que propter positionem lapsa sunt: corporum ut ex archimetro: et quando labuntur intestina in oreum. 185.
- H**oc autem hoc quidem in contrarium ex violenta tensione aut ex impulsione: hoc vero ex raritate aut ex ruptura continentis. 186.
- I**taque curatio quidem huius ex contraria tensione et in contrarium impulsione: huius vero si fiat solidum ex eo continens. 187.
- Q**uibus vero facultatibus aliis ea que sunt secundum partem inueniatur: per therapeutice facultatis declaratum est negotium. 188.
- U**t inde vero dicendum est de eis quecumque secundum partem orationem accipiebamus: vocant autem ea preseruatium. 189.
- T**riplex vero est et horum secundum genus differentia. Prima quidem perfecta sunt hominis. Secunda imperfecta. Tertia vero egrotantis. Primum igitur genus ex salubri negotio duplex existens ut prius dictum. Secundum vero ex preseruatium. Tertium vero ex therapeutico. 190.
- I**n humoribus vero maxime huius persistetiam omne hoc genus. 191.

Liber tertius

Quos neq; glutinosos opz eē neq; spissos nec aquosos: neq; multos: neq; calidos: amplius neq; frigidos: neq; mordaces: neq; putridos: neq; venenosos. 192.

Augmentati vero mali humores cause p̄sistūt egritudinum. 193.

Augmentantur vero aliquando quidem ab eadem causa que eos genuit. primum est autem quando sunt non cōmutantes eos sibi qui s̄m corpus sunt humores. 194.

Intentio vero in h̄s curatonibus duplex est: alteratio ⁊ euacuatio. 195.

Alterant igitur: aut digesti ab ipso corpore: aut a quibusdā pharmacis virtutib⁹ in quib⁹ sunt ⁊ quedā virtutes q̄ virus venenatorum aialū curāt ad hoc delynria pharmaca recipientes. 196.

Euacuantur vero sufficienter a calida pharmacia ⁊ purgationibus ⁊ clysteribus sudoribusq; ⁊ vomitibus. ꝑ Dec igitur horum sunt cōmunes euacuationes. 197.

Proprio vero ex loco in quo congregati fuerint accipiuntur quemadmodum in salubribus declaratū est secūdum tertius ⁊ quartū: maxime nobis de laboribus tractantibus ⁊ quecunq; adiacent alijs laboriosis dispositionibus. 198.

Euacuant enim promptius qui q̄dem in partibus venteris per vētrē. Qui vero in h̄s que s̄m ep̄a p̄ vinas. Qui vero sunt s̄m totam habitudinē p̄ sudorē. Quēadmodum ⁊ qui s̄m caput aut p̄ palatū aut p̄ nares aut p̄ vitraq;. Qui vero in thoracis latitudinibus purgātur per guttur cum tussibus. Qui vero s̄m renes ⁊ vesicā p̄ vinas. 199.

Antipaseos vero communis omnium partium ostensio ad ea que longissima sunt. 200.

Deriuatio vero ad proxima loca. 201.

Omnia igitur quecunq; curant huiusmodi dispositiones salubres vocantur cause. 202.

Quemadmodum exacuentia egre. 203.

Neutre vero neq; ledentia neq; adiuuantia. 204.

Potesť autē aliquis eas neq; causas appellare omnino quales sūt multi sophistarū negligentēs quidem ipsarū rerum inuenire differentiam: in nominibus vero plurimum temporis p̄sumentes. 205.

Ojectum est autem amplius in alijs negocijs aduersus eos. ꝑ Preu 206.

Resumptua vero ⁊ enutrens in qualescētibus ex egritudinibus ⁊ senibus qualis vero est ⁊ eorum dispositio ⁊ a quibus causis maxime ad id quo s̄m naturam est reuertuntur. 207.

Perfecte quidem in terapentice facultatis litteris demonstratus ē per capitula vero dicatur ⁊ nunc. 208.

Sigñif igitur dispō ē talis: bon⁹ qdē est s̄ pauca sanguis: ⁊ cuz eo vitalis q̄ appellat spūs ⁊ aialis. Ipse vō solide pres siccores. Et p̄pter eas v̄tutes earū debiliores ⁊ infirmiores. Et pp̄ has totū corp⁹ frigidū. 209.

THE HISTORY OF THE REFORMATION OF THE CHURCH OF ENGLAND

Quise vero salubres ea que dicta est corrigentes dispositiones vno quidem capitulo vt apprehendatur quecumq; perfectam et velocem digestionem operant. Scdm partem vero imoderate motionib; et cibis et potibus et somnis sunt materie quidem motionum: sunt suspensiones et deambulationes et fricationes et lauacra. 210.

Quasi multum meliores adhuc fiant: ad consueta opera paulatim attingat. 211.

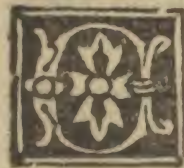
Quorum vero in principio quem humidit et bene digestibiles et non frigidit: postea vero magis nutrites. 212.

Potus vero aptus vniu est: erate quidem mediu: forma vero purus lucidus in colore eto aut albu aut subrubeu: odore eto suau: in gustu vero nec aquosum oino nec aliqua vehemetes qualitates ostendens: nec stipticam: nec amarant: nec dulcem. 213.

Oretum est autem vt modo dixi in terapeutica facultate amplius super his. § J N J S.

Galeni pergameni Ars prae interpretate Laurentiano florentino viro literatissimo. Subsequuntur complura alia Hypocratis et Galeni opera per eundem interpretata.

L Laurentianus florentinus Francisco pandulphino Salutem.

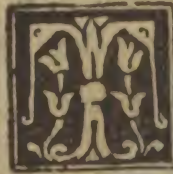

Um his diebus tecum verba facerem de nostro Galeno dixisti te eius definitiones medicinales vertisse in latinum sermonem: quod sane non potui non magnopere commendare ratus fore vultimus si vna cum alijs eius voluminibus que feci latina impulerent. Est enim liber nondum romanis cognitus hominibus: qui tamen adeo est necessarius vt nemo sit qui medendi peritiam discere sere sine eius notitia possit: cum sint definitiones omnium scientiarum principia necessaria. Cura igitur mihi Francisco vt absolutus prodeat in usum latinum: vt hec etiam Galeni scripta beneficium ac labore tuo ab iniuria obliuionis afferantur. Interim legas arte paruum: non enim hec longe absunt a studio sapientie vbi rerum definitiones multe existunt. Eam tuo nomini dicaui qui acri polles ingenio: et in hac nostra ciuitate prima munera sis merito obiturus: nam et parentis tui Petri Philippi maxima in ipsam rem. p. beneficia nemo est qui sciat, Vale, Idibus Februarij. M. cccc.

Liber primus

Liber Primus incipit feliciter.

De triplici genere doctrinarum. Nec vilius antea resoluedi doctrina excoluisse. Et ut hoc libro sit diffinendi rationem facturus. Caput. 1.

Res sunt omnes doctrine ordinem subsequentes. Prima ex fine cognitione per resolutionem efficitur. Secunda ex compositione eorum que sunt per resolutionem inuenta. Tertia ex diffinitionis dissolutione de qua nunc tractamus. At licet talem doctrinam appellemus non solum diffinitionis dissolutionem: sed etiam explanationem: quomodo aliqui nominauerunt. Aut resolutionem: aut dissolutionem: aut quomodo aliqui quidam explanationem: aut enarrationem quomodo alij. Nonnulli igitur Herophilus sectatores talem doctrinam efficere sunt aggressi: velut Heracledes erithrensis. Componendi vero doctrinam sunt ipsi Herophilus sectatores efficere aggressi: et alij qui ab Erasistrato fluxerunt: atque etiam Attalus atheniensis. Nemo tamen ex maioribus scripsit doctrinam ex cognitione finis incipientem ex qua artes omnes videntes docendi via et ratione consistunt. Sed illam alibi docuimus. Hoc loco diffinendi doctrinam sumus facturi. Quantum enim superatur a scientia resolutionis dignitate: docendi via et ratione: tantum superat compendio artis ac memoria particularium preceptorum. Omnia enim precepta satis in memoria herent ex diffinitionis dissolutione: quia optima diffinitio: capita totius artis in seipsa complectitur: quare nonnulli nominant essentialem ex aduerso diuisam accidentalibus appellatis. Ille enim ab accidentalibus rerum quas diffinunt. De ab ipsa essentia consistunt. Ceterum in multis alijs commentarijs omnem medendi contemplationem particulariter excoluimus: quibus vtaris ad hanc triplicem doctrinam licebit. Sed hac parte diffinendi rationem prosequemur. Id preterea adiicientes nos hoc libro esse dicturos sola capita: ac veluti conclusiones eorum: que latius explanata iam sunt.

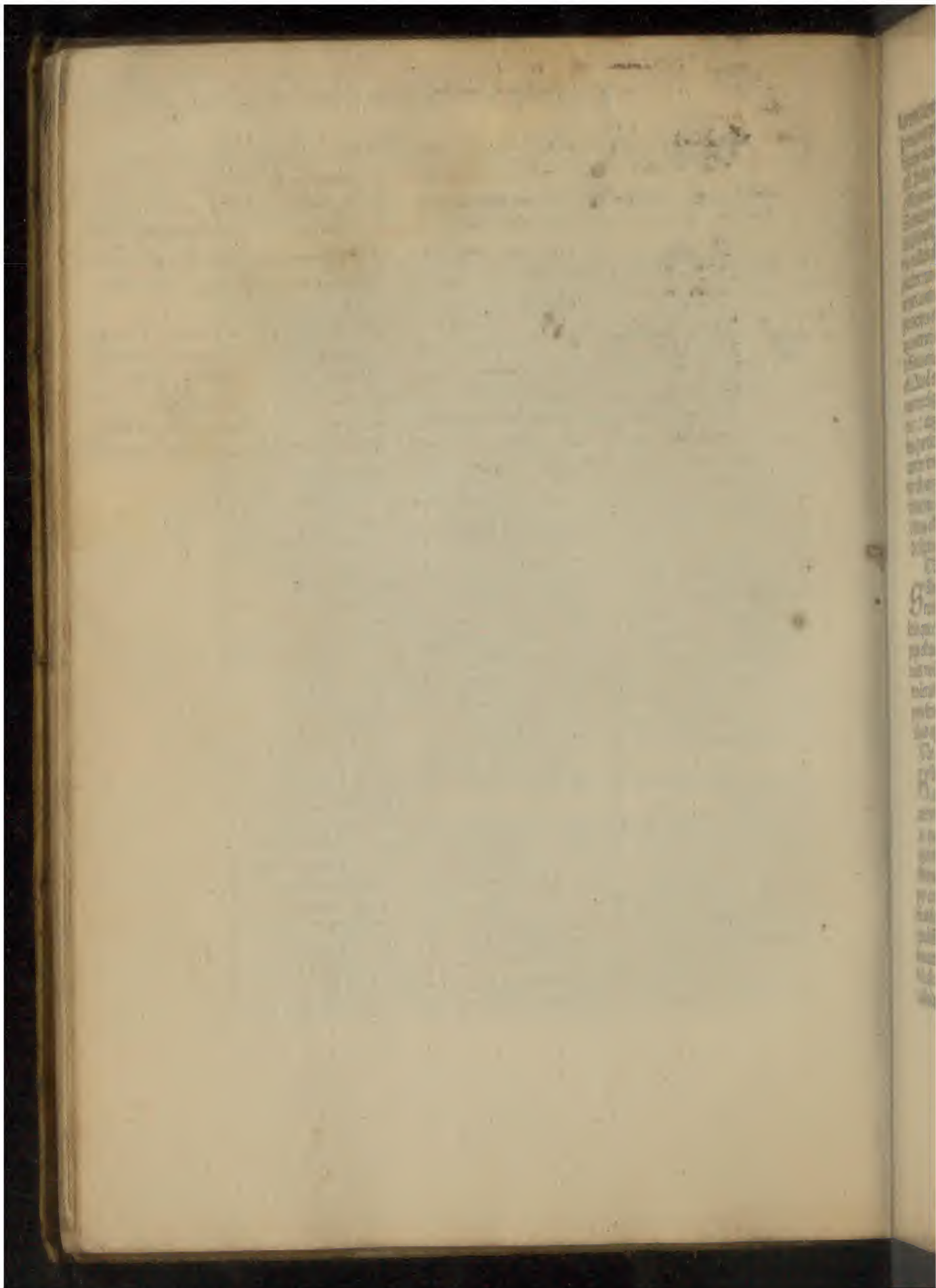
Quid nam sit medicina: et quo pacto corpora cause: ac signa sana egraque neutraque nominentur. Caput. 2.

Medicina est sanabilium scientia: egrotabilium: et neutrorum. Nec interest si dixeris valitudinariorum. Igitur scientie nomen communitur: et non proprie intelligere opus est. Sanabile vero egrotabile ac neutrum vnumquodque tripartitam dicitur. Tum corpus: et causa: tum etiam signum. Et enim corpus: suscipiens sanitatem: et causam efficientem: atque custodientem eam: et item signum indicans. Nec omnia auctores medicine sana appellant. Simili ratione nominant egraque: suscipientia egritudine corpora: atque etiam causas efficientes et custodientes egritudinem et indicantia signa. Nec secus neutra pari modo vocant: corpora: causas: signaque. At vero medicina primaria ratione sanarum cau-

at facti materia lignum est, corpus secundum finis, fessis in fiamis; ita
medicina subiecta homo est; corpus sanitas, finis, sanitatis possessio, vel opus

Methodus 2^a dicitur, quae subiectum, quae finis, quae materia, quae sanitas, quae fessis, quae fiamis, quae
Galenus libro de constitutione artis, definitio, in praesenti tractatu est a prima
artis omnis artis via resolutionis inveniuntur, et si sanitate nota quae, et de
se ad principia humani corporis, post inveniuntur tamen, et in complectitur
locum; unde Gal. artem medicam exordium ab elementis et temperam.
si hu. proceditur ad differentias et causas morborum, tandem ad sua
modum mudiendi accedit.

Methodus analytica est dignior, sed definitiva competens, et ab illa, divergens
cum est et sufficienti. Hic methodus ab hac differt, ut ad singula mudiendi
accedit, quo potius definit, non tamen diuisum dicitur, sed definitiva, quia ad
ipse ab hac temperam mudiendi, sed ipse definitio efficit scientiam.
Methodus est 3^a materia, ut fructus est plures, sanguinem, circuli, formabit,
ut fructus est appetitus, unde dicitur; 3^a de morborum possessione dicitur, sed completa
et fructus est omni fessis, propter appet. unde dicitur.

farum scientia est: deinde egrarum: ac demū neutrarū. Tum autem cor-
porum in primis sanorū: deinceps egroꝝ: postremo neutroꝝ. Itidem de
signis dicendum. In actionibus autē prior: corporū. s. cognitio ex signis
est. Postea vero causarū inuentio. Porro cum indicans suscipiensq; &
efficiens: ac custodiēs vnūquodq; bifariam dicat simpliciter ac nunc.
Sciendum est de vtriusq; scientiam medicinalē tractare. Quin etiaz, cū
id qđ simpliciter est bifartā dicat semper & plerūq; de ambobus scien-
tia medicinalis cōmunit. Eterū neutra causa: signū corpus: tum sim-
pliciter: tum etiā nunc appellatū: vnūquodq; trifariam dicitur: aut qz
neutri contrarij: aut qz vtriusq;: aut qz interdū huius: interdum illius
participes est. Atq; ex his ipsis sim duobus dicit modis: aut qui vtrius-
q; contrarij equaliter. aut qz alterius magis cōpos est. Eterū de tota
diffinitionis dictione ambiguitas quedā est: quā quidē soluere necesse
est. Quod enim dicit medicinalē scientiā esse sanabiliū: egrotabiliū: ac
neutroꝝ: significat eā ipsam scientiā medicinalē de oibus particularib;
vocat: atq; etiā de quibusdā: & item de qualibus. Sed ipsam de omni-
bus particularibus agere: in definitū & impossibile est. De quibusdam
autem imperfectum nec artificiale. De qualibus vero artificiale par-
ter est atq; abunde: cunctis artis particularibus satisfacit: qđ in diffini-
tione medicine dicimus cōtineri. In primis igitur ordinemur a corpo-
ribus ostendētes quēnā sanabilia: egrotabilia: ac neutra existant: mox
de signis & causis percurramus orationem.

De corpore sanabili. Quid nā corpus sanabile sit. Caput. 3.

Sanabile simpliciter corpus est qđ ab ortu nature modice tempe-
ratū est in simplicibus primisq; partibus: moderatū vero in mē-
bris que ex his cōposita sunt instrumentalibus. Sanabile vero nūc cor-
pus est quod in presens beneualet. Porro hoc corpus quo tēpore bene-
ualet modice tēperatū moderatūq; est non optimo temperamento ac
moderatione: sed proprio & suo. At vero ipsi sanabilis simpliciter cor-
poris semper tale est: qđ maxime temperatū moderatūq;: plerūq; vero
tale ab optima quidē preparatione non multum absistit.

De corpore egrotabili. Quid nā corp⁹ egrotabile sit. Caput. 4.

Egrotabile corpus simpliciter est quod ab ortu nature aut imodi-
ce temperatū in similaribus: aut imoderatū in instrumentalibus:
aut vtroq; mō affectū. Egrotabile nūc corpus est egrotans: eo tempo-
re quo dicitur tale esse. At constat: vt hoc quoq; eo tempore quo dicitur esse
egrotabile sit imodice temperatū in similaribus: aut imoderatū in in-
strumentalibus: aut vtroq; modo affectuz. Quinetiam egrotabile sem-
per corpus est quodcūq; existit ab ortu nature: aut imodice tempera-
tū in simplicibus primisq; partibus omnibus: aut quibusdā: aut prin-
cipalissimis: aut etiā instrumentalibus similiter imoderatū: aut omni-
bus: aut quibusdam: aut principalissimis. Corpus autē plerūq; egrota-
bile est: quod ab hoc vitio absistit quidē nondum tamen est in medio
collocatum.

Liber secundus

Quot modis neutrum corpus appelletur.

Caput. 5.

Quoniam neutrum corpus trifariam dicatur: aut quia neutre affectionis extreme sit particeps: aut quia virtusque: aut quia inter dum huius inter dum illius compos sit. Neutrum corpus ex prima significatione erit quod diligenter medium existit: sanabilissimum corporis egrotabilissimumque: et item ex eo ipso simpliciter tale quodcumque ab ortu nature ita fuerit preparatum: nunc vero tale quodcumque presentis tempore medium diligenter existit sanabilissimum corporis egrotabilissimumque. Porro simpliciter neutrum semper est tale: si cunctis etatis tale permaneat: plerumque vero si quaedam suscipiat mutationes. Etenim ex secunda significatione corpus neutrum erit: si contrarias dispositiones simul sit particeps: ab ortu nature: aut in vno membro: aut etiam duobus differentibus: in vno quidem si per alteram oppositionem efficientium qualitatum modice fuerit temperatum: aut per ambas quidem sortita signentium: vel magnitudinem: vel numerum partium: vel positiones fuerit affectum: aut e contrario in his quod imperpeffus orbis vel quibusdam: sed temperamento perpeffus. In membris autem differentibus fieri potest: ut aliquid simul per omnes oppositiones contrariorum particeps sit: ac semper tale erit: si per omnes etates maneat. Plerumque autem si aliquatenus permuteat. Nec secus neutrum nunc corpus erit ex secunda significatione: si aut circa vnum membrum partim sanabile sit: partim egrotabile: aut circa differentia membra. Neutrum autem corpus ex tertia significatione erit: quod inter dum sanabile: inter dum egrotabile inuicem reddat: quod admodum nonnulli extiterunt pueri quod sanabiles: pueriores vero etate egrotabiles: aut contra. Et vno tempore ita neutrum consistere non conuenit. Porro constat: ut illud nunc bifariam dicatur. Igitur corpus sanabile: egrotabile: neutrum: quot modis dicatur et quodnam vnumquodque sit abunde definitum iam est. Restat ut de signis agamus.

Liber Secundus incipit feliciter.

De signis quibus affectiones corporum cognoscuntur et quo pacto talia signa trifariam diuidantur.

Caput. 1.

Indicantia igitur sanitatem signa sunt: si presentem sanitatem ostendunt. Pronostica si futuram. Commemorantia: si preteritam in animum reuocant. Nec secus egra signa si presentem egritudinem demonstrant: indicantia existunt. Si futuram pronostica. Commemorantia vero si preteritam in mentem reponunt. Partim modo signa neutra: indicantia: ac pronostica: item commemorantia habentur: aut vbi nullam penitus indicent affectionem: aut nihiloma

Handwritten text in a Gothic script, likely a page number or chapter indicator, running vertically along the left edge of the page.

LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF
CAMBRIDGE

gis sanam q̄ egram dispositionem: aut aliquatenus sanam: aliquate-
nus egram dispositionem: aut vbi interdum sanam: interdum egram.
Nam & hec quoq; pro trium temporum diuersitate similiter indicant:
illa: pronostica: ac commemorantia censentur. Atq; vocantur interdum
hec omnia signa ab antiquis medicis pronostica: q̄uis presentem aut
preteritam significent dispositionem: ac maior utilitas est indicantiuz;
& pronosticorum: minor commemorantium. Cum igitur corpora sint sa-
nabilia simpliciter & nunc: que etiam benevolentia nominatur. simpli-
citer sanabilium corporum duplicem habere differentiam docuimus:
eo quod hec semper talia: illa plerūq; existant: semper quidem quoties
optimam habeant preparationem: plerunq; vero quotiens ab ea ipsa
optima preparatione non longe absistant.

**Quibus indicijis optima corporis preparatio
cognoscatur.** Caput. 2.

Ad cognosci talia oportet ab his que insunt in substantie ratio-
nem: & actionibus necessario subsequentibus: & casibus: que pro-
prie accidentia nominamus. Et ipsa quidem substantia optime prepa-
rationis corpora dignoscuntur: quotiens partes similes: calorem: frigus:
siccatate: humiditate modice consent. Instrumentales vero me-
diocriter accomodentur quantitate: ac numero earum: quibus compo-
nuntur: atq; etiam figmento singularium partium: totiusq; instrumē-
ti. Porro ab his que necessario subsequentur. tactu quidem: duritiei ac
mollitiei medicritas. Visu vero si nec omnino leuis nec admodum
hirsutus apparet. Si coloratus existit. Si actiones perfectas habet. Si
instrumentales partes se habent mediocriter. Si decore instrumento-
rum totius corporis conspicue sunt: & actionum virtute pollent. Atq;
hec optime preparationis corporis indica sunt.

**Quibus indicijis cognoscatur corpora: que ab optima pre-
paratione absistant.** Caput. 3.

Queterum que ab ea absunt corpora sed insuper sana sunt: partim
similium temperamento impedita sunt exiguo quodam impe-
dimento: partim instrumentalium lesione affecta sunt: exiguo quoq;
impedimento: aut omnium aut quarundam partium. Impedimento-
rum vero genera eadem habentur his: que virtutem eorum absoluunt
Temperamentum in partibus similibus. Numerus autem figmen-
tum: magnitudo: ac positio in instrumentalsibus. Utriusq; autem com-
munis unio est: quam sane continuitatem earum nominamus. Porro
in his ipsis generibus egrotabilium corporum vltium habetur ex vira-
q; egrotabilis corporis significatione. Terminus autem interstingens
est: sensibilis actionum lesio. Que vero ab optima preparatiōe absunt
paulum corpora: ipsa etiam re vera lesa sunt: atq; id sensibile nequaquā
est. Igitur desunt id eo q̄ magis minusq; ex actionibus morbosis cau-
sis obsistant. Simpliciter vero egrotabilia corpora desinita sunt: pro-
pterea q̄ facile de causis morbosis vincant: & q̄ multū ex operationib;

Liber secundus

virtute absistant. Igitur in medio utroque neutra diligenter corpora collocatur: nec non et que latius neutra dicatur: secabiturque totius sanitatis latitudo in partes tres latitudinem insignem habentes. Et quibus prima sanabilem corporum erit. Secunda neutrorum. Tertia egrotabilem. Quibus deinceps habetur corpora tam egrotata lesione operationum sensibili interstincta. Igitur dolorifica corpora: queque motiones obtinent impeditas: aut penitus abolitas: perspicuos terminos habent. Que vero infirmas gerunt actiones si maxime abscedunt facile iudicantur: si parum ambigua remanent: et ob eam rem hoc lesionis genere neutre contrarie operationis particeps affectio persistit: quam diximus neutram cognominari. At cuncta hec sensu interstincta debent non ipsa reze natura: alioquin oportebit medendi facultatem nunquam non affecta corpora considerare. Ceterum in dicta benevolentium corporum: sed aut egrotabilem: sanabilemque distantie quantitate inuicem discrepabunt: ubi constituerimus extremos terminos sibi inuicem contrarios: tunc optimam preparationem: ac nuper perfectam egrotabilem: considerantes huic ne an illi fuerint propinquiora. Si enim fuerit propinquius optime preparationi sanabile est. Si longius: sed tam egrotata corpora propinquius: egrotabile est. Si vero in medio ambo fuerit equaliter ab utrisque recedens: neutrum id erit. Itaque optime preparationis indicia dicta iam sunt. Eorum vero que absunt ab ea ipsa preparatione: genera numero paria sunt: maioris minorisque ratione inuicem distincta. Porro cum hec diuisa sint trifaria: simpliciter egrotabile corporis indicia exponemus. Ex illis enim due relique latitudines perspicue erunt. Generatim igitur antea dictum est: dum de optima ageremus preparatione. Speciatim hoc loco dicemus: si prius partes corporum diuiserimus.

Quoniam partium differentie sint.

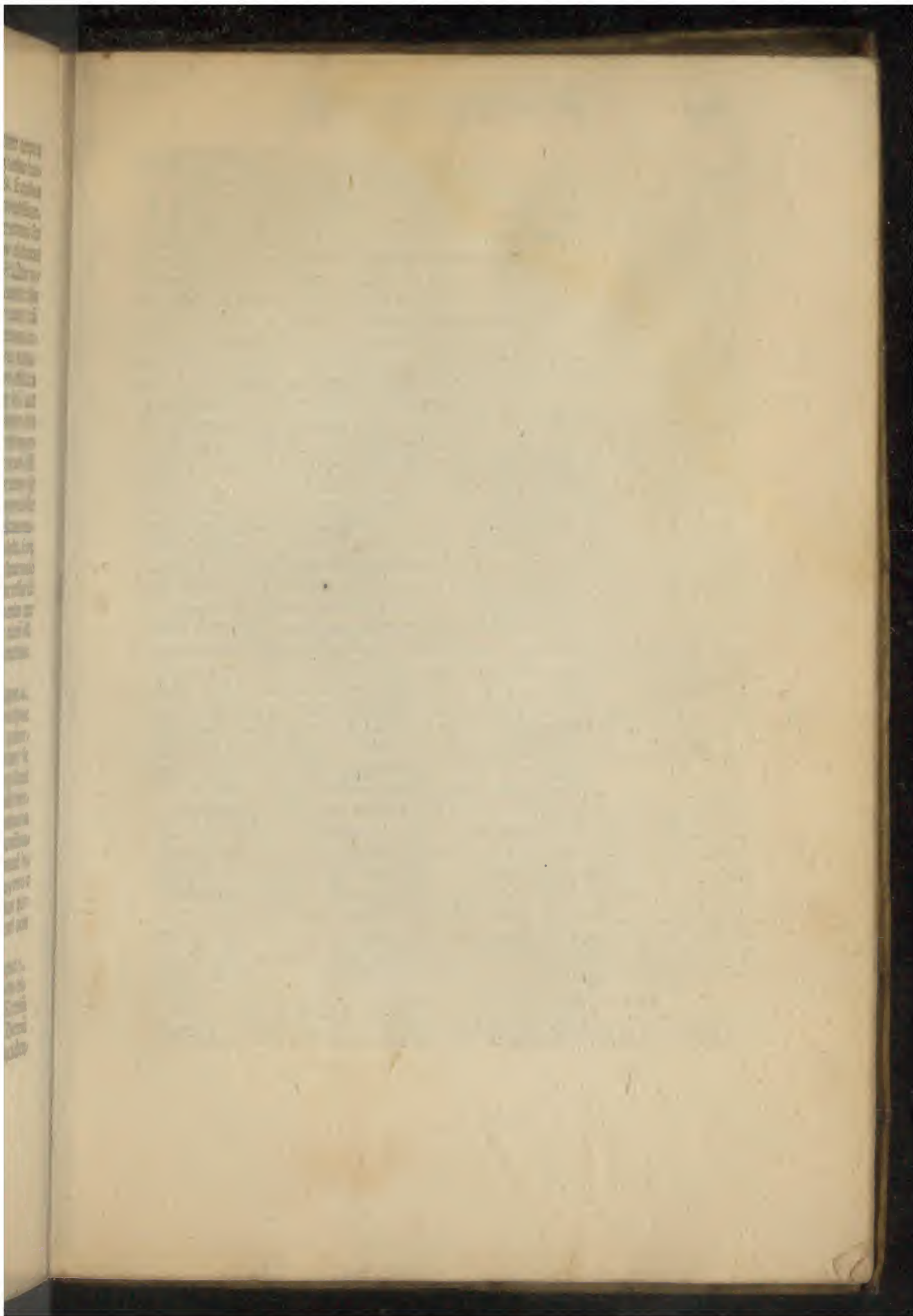
Caput. 4.

Omnes earum differentie quattuor sunt. Que dam enim precipue partes existunt. Alie ab illis nascuntur. Nonnullae vero nec alias gubernant: neque ab alijs gubernantur: insitas habentes quibus gubernant se vires. Alie vero insitas habent pariter et influxas. Precipue ergo sunt cerebrum: cor: iecur: testes. Ab illis vero nascuntur: illisque subseruiunt nervi: ac dorsalis medulla cerebro: cordi autem arterie: vene secorum: seminaria vasa testibus. Porro seipsas gubernant cartilago: ossa: copula: membra: na: a dene: pinguedo: caro simplex. At alie omnes partes communem habentes gubernationem: arterijs: venis: ac nervis egent. Pilorum vero et unguis nulla gubernatio. Sed generatio sola censet. He igitur partium differentie sunt. Indicia autem vniuscuiusque temperamentum deinceps dicentur sumentes initium a cerebro.

Quoniam propria indiciorum genera habeatur.

Caput. 5.

Propria signorum genera quinque existunt. Primum totius capitis dispositio est. Secundum sensibilibus operationum virtus et vitium. Tertium vero administrantium. Quartum principalium. Quintum naturalium. Bemum aliud genus ab his omnibus est alteratio: quam extrinsecus incidit.

REVERENDISSIMO PATRI ...

ita conuehant.

Ex quibus signis vniuersa capitis dispositio ducatur.

Ca. 6.

Universi capitis dispositio ex magnitudine: figura: capillisque ducitur. Igitur paruum caput prae cerebri preparationis peculiare indicium est. Magnū vero nō necessario bone preparationis indicium est. Sed si pro robore existit: facultatis ibi existentis materiā p̄bā multāque preparantis indicium bonum est. Si vero propter solam materiem multitudine bonum est. Id autē distinguere debet tū figuratum etiam annexis membris. Figura quidem si idonea sit: hoc n. bonum signū semper habet. Membris vero annexis: quoties ceruix valida sit: ac reliqua ossa optime sint disposita: atque etiam pars omnis nervosa: vegeta firmaque sit. Capitis poro figura propria habet velut si cogites spheram diligenter ceras utrumque lentiter attritam. Ita namque fiet: ut priora sphaerae posterioraque prominant. Latera vero rectiora reddant. Et quoties occipitum minuatur: consideres oportebit nervos: ac collum vna cum ceteris ossibus. Si enim habeant per naturā: inopta materiem: haud quam facultatis infirmitas: si vitiosa debilis facultas existit. Sed magna ex parte occipitio incertiorum predictorum infirmitas constat: raroque aliter accidit. Nec secus prominens occipitū considerabis pariter cum alijs ossibus finitibus. Si enim cerebelli figura idonea sit: indicium bonū est. Quidam medicum nominant cerebri postremum. Ut igitur postremum est: futura ad speciem labdae. a. littere definitū: ita dorsalis medulle intus est per quas et nervos in vniuerso animali mouentes oritur. Pars autem ipsa posterior ex se penitus paucis participat sentientibus: multis mouentibus: quemadmodum prior altera sentientibus multis: mouentibus paucis. Quoties si probe affecte sint: firmas utraque suas appendices habebit: atque he ipse in parte capitis priore finitioes existunt: ut circa frontē. ubi parua fuerit: aut magna. Itidem in sensibus: verbi gratia: visu: gustu: odoratu. Nec enim sibi inuicem indicia sunt: ac sibi inuicem astipulantur: tum quae ab aliquo membro principali oriuntur: virtuti: vti loquor principali: tum etiam principale his quae ab se oriuntur.

Est virtute ac vitio: principallū operationum.

Ca. 7.

Prius principallū operationū virtus ac vitium membri principalis vni per se indicium est. Intellego autē principales operationes: quae ab aliquo membro principali tantummodo efficiuntur. Siquis igitur solers est: cerebri materia tenuiori indicatur. Si tardus: crassior. Si docilis est: substantia cerebri mollior est. Si memoria pollet: stabilis est. Nec secus si indocilis fuerit: cerebri durius est. Si obliuiosus: fluens. Ceterum quotiens opiniones facile mutet calor: quoties retineat frigus indicium existit. Et duo signorum genera video: dimississe: quae statim ab initio doce et promisi. Unū ex actionibus naturalibus ductū: alterum ab his quae extrinsecus incedunt. Sed de utrisque promiscue sermo erit.

Quae nam cerebri bene temperati indicia sint: Ca. 8.

Icerebrum bene temperatū existit in quatuor qualitatibus: omnia

Liber secundus

predicta mediocriter obtinebit et omnia excrementa quaecumque ex palato:
aut auribus excernuntur mediocriter obtinebit: ac minime ledetur ab
omnibus que extrinsecus incedunt: quecumque calefaciunt refrigerat exte-
cant: humefaciunt. In talibus capilli quidem si infantes sint: subruffi: si
pueri subflaui existunt: medij quodammodo inter crispas simplicesque: non
tamen facile caluescunt. Sed intelligere oportet dicta ac dicenda indicia
in regionibus moderatis. Que vero de capillis dicta sunt non in terris
solum moderatis: sed quotiens humorum temperamentum cerebri tempera-
mento proportionem respondeat. Quod si calidius fuerit moderato: in
altera autem oppositione bene temperatum. Si admodum fuerit calidius:
indicia dicenda cuncta validiora reddunt. Si vero excessus paruus ex-
stat: debilitata. Atque hic sermo promiscue sit perditus in cunctis partibus:
quarum temperamenta sumus indicaturi.

Quenam cerebri calidioris indicia sint.

Ca. 9.

Restat ut ab his que dicta sunt cerebri calidioris indicia noicemus.
Caput igitur vinctum rubet caletque. In oculis vene sensibiles
existunt. Capilli vero in talibus celeriter oriuntur. Quod si multo cali-
diores fuerint quam qui modice constant nigrescunt ac validi et crispi red-
duntur. Si vero non multo calidiores existant: in primis quidem subflauis
sunt: deinde nigrescunt: ac procedente etate caluescunt: maximeque qui
admodum calidi sunt. Excrementa autem per palatum oculos et aures exigua
prococtaque excernunt quotiens ad integrum bene valet. Ubi vero caput implet.
Sepe. n. eis potissimum si negligenter viuatur accidit: multa quidem sed non cruda
excrementa reddunt. Caput autem implet grauaturque ex calido cibo: po-
tius odore: et oibus que extrinsecus incedunt: in quibus est circoueniens
ser. Presertim si talia non solum calida ex natura: sed etiam humida sunt:
et ut somnus per humidum temperamentum breuis ita nequaquam profundus sufficiet.

Quenam frigidioris cerebri indicia sint.

Cap. 10.

Rigidioris quam conuenit cerebri indicia sunt: excrementa multa ex
proprijs emissaculis: capilli que recti: ruffi: prolapsi: et qui tarde eru-
pant tenues: exiles: facileque ex frigidis causis offenduntur: ac tantisper-
dum offenduntur: defluentione et grauedine afficiuntur: nec tangent ca-
put calidum apparet: neque cernitur rubrum: ac venule oculorum visum effu-
giunt: et somnolentiores quodammodo sunt.

Quenam siccioris cerebri indicia sint.

Ca. 11.

Siccioris indicia cerebri sunt: si emissacula vacant excrementis. Si
sensus diligentiores existunt. Si insomnes existunt. Si capillos
validissimos habent ac ocissime erumpentes: magisque crispas quam rectos.
Si cito calui efficiuntur.

Quenam cerebri humidioris indicia sint.

Ca. 12.

Humidioris autem capilli simplices sunt: ac nullo modo calui effi-
ciunt. Porro sensus maridi sunt: atque excrementorum affluit multu-
tudo. Sonus multus profundusque est: atque he simplices cerebri intemptes sunt.

Quenam calidi siccique temperamentum in cerebro indicia sint.

Ca. 13.

ALPHABETICALLY ARRANGED BY THE AUTHOR

Quoniam composita vero: prima quidem calida siccaque est in qua sensus diligentes existunt: atque excrementis vacanti: maximeque insomnes agunt: ac cito calui efficiuntur. At qui prima capillorum generatio celerissima atque abundantissima est: capillos nigros crisposque habet: caputque calidum: atque rubens ad vigoris usque etatem.

Quoniam calidi: humidique temperamenti in cerebro indicta sunt. Ca. 14.

Quod si humiditas cum calore adfuerit nec admodum utraque qualitas excedat modum: coloratiores: calidioresque sunt: ac vena in oculis grandiores: atque excrementa plura: mediocriterque concocta: et capilli recti subflauique: nec facile calui efficiuntur. Caput preterea repletur ac grauatur ex causis calefactibus. Quod si humefiat multo magis id accidet: et vbi multitudine abundet excrementorum. At qui quotiens plurimum calidi et humidum fuerint: his caput morbosum est: atque excrementosum. facileque ab humidis et calidis causis leditur. Quis inter illos nunquam non inimicus existit: sed optime degunt flante aquilone. Non tamen vigilare diutius queunt: sed conuersi in somnum pariter somnolenti vigilantesque existunt ac insomnia vident. Vltus marcidus est: ac sensus indiligentes. At si cerebrum multo calidius moderato fuerit: sed paulo humidius: exuperabunt calidi temperamenti indicta: permiscetur illis signa humiditatis incertiora: quae admodum si multo humidius fuerit: paulo vero calidius: humiditatis signa validiora erunt: caliditatis debiliora. Atque hic sermo per vnaquamque temperie opposita cordis est.

Quoniam frigidi: sicci que temperamenti indicta sunt. Ca. 15.

Rigidum simul ac siccum temperamentum: caput efficit frigidum: decolorque quantum in seipso est. Semper enim meminisse dicere de functionis oportet: ut capitis partes quantum est ex humorum natura afficiatur. Porro tale temperamentum venis in oculis vacat: et ex causis frigidis facile offenditur: quae propter inaequaliter sanis degunt: interdum capite leuissimum: et emissaculis purgatissimum: interdum grauedine ac destituta ex leui causa prompte afficiuntur. Sensus autem in eis in iuuertute diligentes et integri ex toto sunt: processu vero cito emarcent: et vbi semel dicatur: caput vniuersum cito senescit: quocirca cito canitiae sentiunt. Capilli vix ab ortu erumpunt exiles: rufi. Procedente autem tempore si frigiditas plus superat caliditate quam siccitas humiditate: haudquaquam calui efficiuntur. E contrario vero si siccitas plurimum superet humiditatem: frigiditas autem caliditate parum: tales calui efficiuntur.

Quoniam humidum: frigidumque temperamenti indicta sunt. Ca. 16.

Rigidum preterea ac frigidum temperamentum obstupidum cordis mittit somnum: redduntque homines somniculosos ac sensus vitiosos: et excrementis redundantibus. atque etiam caput efficit frigiditatem repletionisque paratum: et destituta grauedinamque: non tamen calui efficiuntur: atque haec temperamenti in cerebro signa sunt. Ex his autem dictis signis ad vnumquodque officium sensus cognoscendum te perferas licebit.

De signis quibus oculi cognoscuntur. Ca. 17.

Liber secundus

De oculis discernisse sat erit. Si igitur oculi calidi perspicue sint: ac facile moueantur: et sepe: venasque latiusculas habeant: calidi omnes sunt. Frigidi vero qui contra habent. Quicunque vero molles pariter sint atque humiditatis pleni: humidus sunt. Quicunque autem squalidi pariter sunt ac duri: sicci sunt: ac leduntur his que temperamento similia habentur: iuuantque contrariis moderato usu. Sed hoc permiscue de cuiuslibet temperamenti cognitione prout esse intelligi oportet.

De magnitudine oculorum.

Caput. 18.

Magnitudo oculorum si idonea sit: et oculus suo munere et officio probe fungatur: multitudine substantie de qua sint compositi bene temperatam ostendit. Si vero sine his sit: substantie copiam quidem: sed male temperatam ostendit.

De paruitate oculorum.

Caput. 19.

Paruitas oculorum si idonea sit: et oculus suo munere et officio probe fungatur: exiguam quidem substantiam sed minime vitiosam designat. Si vero non: et paruam et vitiosam substantiam designat. De colore vero ita agendum.

De celsitate oculorum: et quomodo oculi celsi efficiantur.

Ca. 20.

Aliis oculis mundo lucidus humore nec multo: splendidi copia humoris consistit. Niger e contrario. Medius vero propter medietas causas. Celsus ergo oculus: aut propter magnitudinem: aut splendorem crystalloidis ita a glacie notari: aut pensam positionem: aut partem tenuis et aquosi in pupilla humoris paruitatem munditiamque efficitur. Si igitur cuncta simul concurrant quae maxime: celsus redditur. Si vero quaedam adsint quaedam desint: magis et minus celsus euadit.

De oculo nigro.

Caput. 21.

Niger oculus: aut propter paruitatem crystalloidis ita a glacie notari: aut propter in profundo positionem: aut quia splendidus clarusque exquisitus non est: aut quia tenuis humor: aut abundans: aut immundus est: aut propter horum aliqua: aut omnia fieri solet: atque ea in re: magis et minus est: ut antea docuimus. Itaque tenuis humor si aquosior sit et abundans: humectat oculos reddit: quem admodum si crassior sit aut incertior: siccat. Crystalloides autem ita dictum quia glaciei similis est. Si durior fuerit siccat oculos facit: si mollior humidior. Nec secus si superetur tenuis medietatem humoris siccat: si superetur e contrario.

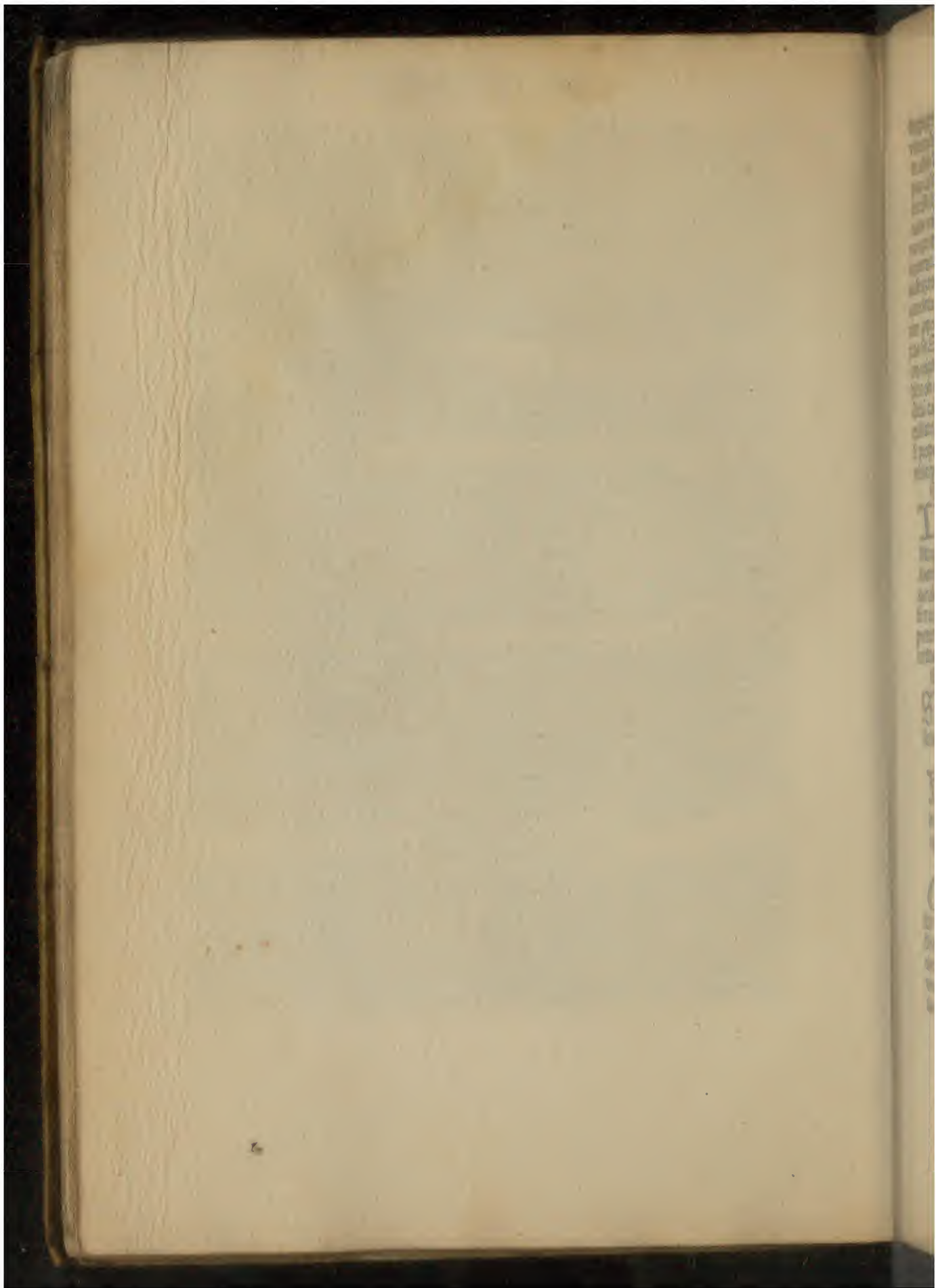
De corde.

De signis calidi in corde temperamenti.

Cap. 22.

De cordis temperamento deinceps agamus id prout in animum reuocantes: ut vnamquamque partem: aut calidioris: aut frigidioris: aut siccatioris: aut humidioris esse comparantes: non ad aliquam aliam sed ad seipsam dicamus. Ita enim fit: ut cor frigidissimum natura multo calidius temperamento sit: quam cerebrum calidissimum. Calidioris ergo comparatione propter moderationis indicia sunt inseparabilia ac propria: si spiritus magna: ac pulsus velox spissusque est: si audax homo atque

LIBRARY OF THE
MUSEUM OF
COMPARATIVE ZOOLOGY
AND ANATOMY
HARVARD UNIVERSITY
CAMBRIDGE MASSACHUSETTS

impliget est. Quod si caliditas plurimum augetur: iracundus: efferus: furibundusque est. Thorax preterea hirtus maximeque pectus est: atque etiam in alijs loca quecumque prope posita sunt: ac magna ex parte totum corpus calidum ex corde calido redditur: nisi secur admodum contra egerit. Sed paulo post omnia corporis indicia dicentur. Quinetiam thoracis amplitudo caloris indicium censetur: nisi cerebrum admodum contra egerit. Cum dorsalis magnitudo medulle magna ex parte illi proportionetur. Vertebrae autem magnitudo tanta quanta dorsalis medulla: proindeque tota spina est. Thorax enim annectit dorso: veluti navigium carnes: quocirca necessario longitudinem habebit parem dorso: latitudinem autem proportionalem corpulentie vertebrae: ubi pro natura illarum inerus sit. Sed ubi cordis calor exuperans insilerit: amplificetque statim a prima origine thoracem: proportionalem calori illius latitudinem obtinebit: et ob eam rem: quotiens capite paruo thorax amplior habeatur: indicium caloris in corde est maximum. Quoties vero magno capite paruus existat: id quoque est indicium frigiditatis in corde maxime peculiare. Si si proportionale caput habeat: ceteris indicijs definitur cor ipsum oportebit: perinde quasi de thoracis quantitate: nullum sis indicium accepturus.

De signis frigidi in corde temperamenti.

Ca. 23.

In corde frigidiori pulsus minor quam moderatus est: non tamen tardior: necessario rariorve. Spiratio vero ubi tanto minor: thorax extitit: quanto cor frigidius pulsui proportionem respondet. Ubi vero maior fuerit quam frigiditatis quantitas postulet: non solum minorem sed etiam tardiozem: rarioremque naturam ostendit. Tales timidi sunt: oblitiofi: et cogitabundi. In his pectus leue est ac pilis nudum. De paruitate preterea diffiniendum quemadmodum antea dictum est. Idem et de totius corporis qualitate.

De signis siccis in corde temperamenti.

Ca. 24.

Siccus vero cor pulsum efficit durior: atque iracundia non proptam quidem: sed efferans: ac cunctantem: et quod prope dixerim corpus omnino siccus redditur: nisi secur contra egerit.

De signis humidis in corde temperamenti.

Ca. 25.

Humidioris cordis indicia sunt si pulsus mollis est: si facile mouetur ad tram sed facilliter sedatur. Si corpus omne humidius est nisi secur contra egerit. Temperamenta autem composita cordis in primis qualitatibus ita se habent.

De signis cordis calidioris ac siccioris.

Ca. 26.

Quidam ac siccis cordis pulsus durus: magnusque est: et velox et spissus ac spiratio magna velox spissa ac multo magis in velocitate crescit et spissitudinem quoties thorax cum corde non ex proportionem augeat. Hi ex omnibus pectus habent quam maxime pilosum: et ilia: ad actiones obeundas prompti animosique: et celeres sunt: ac moribus instanti tyrannos iracundi effert. De totius autem corporis temperamento: atque et thoracis amplitudine: quod proportionem respondeat supra dictis agendum est.

Liber secundus

De signis cordis calidioris et humidioris. Caput. 27.

Sic caliditas simul cum humiditate exuperet: pilosi manus predictis sunt. Ad actiones autem obeundas nihilominus prompti: non in effera iracundia est: sed ad iram prompti duntaxat. Pulsus preterea mollis: magnus: velox: ac spissus est. Et spiratio quoties thorax cordi proportione respondeat: perinde ut pulsus existit. Quoties vero minor sit: tanto velocior ac spissior predictis. quanto thorax minor habet. Ceterum ubi multum a mediocritate temperamenti receditur maximeque si accedat per humiditatem ad ea que sunt prodita: putride egritudines corruptis humoribus putrefactisque incident: ac spiratio maior velociorque et in pulsu distractio velox.

De signis cordis frigidioris et humidioris. Caput. 28.

Humidioris frigidiorisque cordis pulsus mollis est. Et preterea tirasculosi pigrique sunt: ac pectus nudum pilis: minimeque frascuntur: utpote qui etiam ad iracundiam prompti non sunt. De thorace preterea ac toto corpore perinde ac de predictis agendum est.

De signis cordis frigidioris ac siccioris. Caput. 29.

Qui frigidus et siccus pulsum duriores efficit: ac paruum. Spiracionem vero si paruas thoracis proportionetur frigiditati moderatam: si maior fuerit: raram ac tardam. Tales ex omnibus minime irascuntur: sed ubi irasci cogantur conseruant iram. Tales preterea omnium maxime pectus habent nudum pilis. De thoracis siccitate paruitate: atque etiam totius corporis frigiditate similiter agendum est id unum promiscue in cunctis preterea addentes ut quecumque de moribus hoc loco aut alio libro differuimus in cognitione temperamenti: haud quam de illis dicta sunt: quos sapientie studium bonos aut malos inuexit. Sed de his quos natura statim ab ortu vnicuique iniecit.

De signis iecoris calidioris. Caput. 30.

Iecoris calidioris signa sunt. amplitudo venarum: flava bilis multarum ac sub ipso vigore tempore etiam nigra. Sanguis preterea calidior: proinde totum corpus habetur: nisi cor contra egerit. Venter et item ilia pilosa.

De signis iecoris frigidioris. Caput. 31.

Rigidioris vero signa sunt: angustia venarum: multa pituita. Sanguis frigidior: atque et vniuersa corporis habitudo frigidior: nisi caleat ab ipso corde. Nuda autem pilis illa et venter.

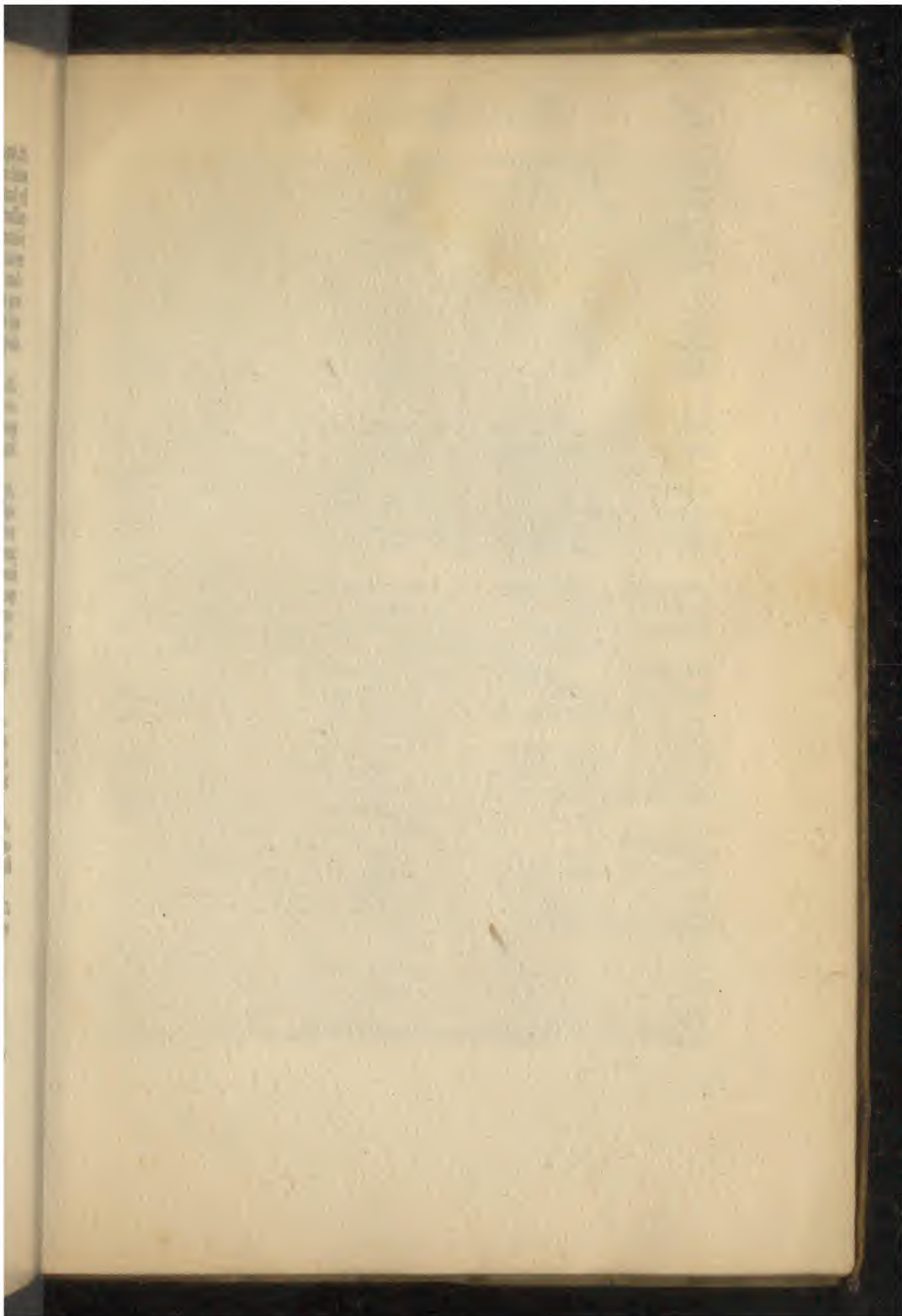
De signis iecoris siccioris. Caput. 32.

Siccioris vero signa sunt: ubi sanguis crassior ac parcius sit: iteque venter duriores: et vniuersa corporis habitudo siccior.

De signis iecoris humidioris. Caput. 33.

Humidioris signa sunt: ubi sanguis humidior et abundantior sit: ac vene humidiores: atque etiam corpus vniuersum: nisi cor contra egerit.

De signis iecoris calidioris ac siccioris. Caput. 34.

Fragment of text from the adjacent page, visible on the right edge of the image.

Aldioris simul atq; siccoris fecoris in dicta sunt: ista q̄ maxime pilosa. Sanguis paucior simul ac siccor. Flaua bilis plurima: ac sub ipso vigoris tempore etiam nigra. Amplitudo venarū: ac durities. Itidem vniuersum corpus existit. Caliditas enim de corde procedens vlcere potest de fecore procedentem frigiditatem: quē admodum frigiditas caliditatem. Siccitas vero a corde humidiori in contrarium duci nequaquam potest. Media vero est de fecore procedens humiditas: magis enim a cordis vincit siccitate q̄ siccitas ab humiditate. Minus vō q̄ caliditas: itez minus q̄ frigiditas. Nec. n. ex q̄lstatibus a fecore pcedētibus maxime vincit. Quocirca p̄spicū est: vt si tēperamēta ambōz mēbroz p̄ncipaliū in idē cōcurrant: vniuersum corpus p̄ illarū naturā afficiat: ac paulo post illarū in dicta exponemus.

De signis fecoris calidioris et humidioris. Caput. 35.

Aldioris simul et humidioris fecoris in dicta sunt: q̄ calidus et siccus: ista minus pilosa: sanguis vero plurimus: amplitudo venarū maxima: totus temperamētū calidū et humidū: nisi cor contra operet. Si vero plurimū hīs q̄lstatibus auget ab eo: q̄ s̄m nām mediocritate: putridis p̄rompte corripunt egritudinibus q̄n malis humoribus repleti sunt: et adhuc magis si plurimū augetur humidum supra calidū. Si vero e contra: paulo. s. humidus: multo calidius moderato min⁹ replentur malis humoribus.

De signis fecoris humidioris ac frigidioris. Caput. 36.

Humidus rursus ac frigidus fecur ista h̄z nuda pilis ac sanguinem efficit pituitosiorē cū angusta venarū: atq; etiam vniuersū corpus similiter affectū: nisi in contrariū ab ipso corde ducat.

De signis fecoris frigidioris ac siccoris. Caput. 37.

Rigidus vō ac siccius fecur sanguinē efficit parciorē: venulasq; angustas: ac corp⁹ frigidius. Itē ista nuda nisi cor ip̄z vincat.

De calido testium temperamento. Caput. 38.

Alidū testium tēperamentū venereis appetētissimū est: marē gignit ac secūdū est. Pili in partib⁹ genitalibus cito nascunt: et attingūt mēbra que circiter sunt. Frigidū autē eōtrario h̄z. Humidū vō seminis efficit multū. Siccū vero parū seminis: ac modice crassū.

De calido ac sicco temperamento. Caput. 39.

Alidus et siccus tēperamentū crassum obtinet semen: et q̄ maxime secūdū: atq; ocissime excitat statim ab initio animal ad p̄cubitū. Porro tales in partibus genitalibus celerrime pilos habētes: et in cunctis mēbris que circa sunt supra vsq; ad vmbilicū sedē infra vsq; ad media femora. Hoc nāq; tēperamētū ad rem veneream nimīū cōmouetur: sed ocissime implet: atq; offenditur vbi inferas vim.

Que nā signa sunt vbi caliditas cū hūilitate p̄currūt. Ca. 40.

Vbi caliditas cum humiditate concurrat: tales pilosi minus existunt: sed magis abundant semine: non tamen magis q̄ aly appetunt: minusq; offendunt vbi sepius concumbant. Ad si ambo nimium

Liber secundus

creuerint: tum calor: tum etiam humiditas non sine lesione a rebus venereis abstinent.

C De signis humidi ac frigidi testum temperamentis. **Ca. 41.**

Ubi testes frigidiiores: humidioresque temperamento sunt: partes que circum sunt pills vacanti: ac tarde concumbere incipiunt: nec ad tale munus admodum commouent. Aliquosum preterea ac tenue semen est: atque infecundum: et feminam gignit.

C De signis siccis ac frigidi temperamentis. **Ca. 42.**

Rigidum ac siccum temperamentum: simile quidem in reliquis predictis est. Sed semel crassius ac penitus exiguum est.

C De totius corporis habitu dine. **Ca. 43.**

Totius corporis habitudo ut antea distinctum iam est: similis redditur cordi: necoribus. Exuperat autem similitudine habitus quilibet primarium qualitatum fortiore quam sane actiuas cognominant. Totius vero corporis habitudo de illis potissimum dicitur partibus: que cumque cernentibus prime subiacet. Tales vero musculi sunt cunctis ossibus obuoluti: compositae quedam carnes ex simplicibus primisque carne atque etiam fibris: quibus he annexe sunt. Propria enim substantia musculorum hec utraque est. Vasa autem ad eos pertinentia velut aqueductus quidam sunt nequaquam absoluentes substantiam: sed scrutentes ad salutem. Horum igitur indicia dicentur in regionibus moderatis. Immoderata enim regio permutando cetera per naturam suam formata ac nonnulla signa corumpit. Pari modo si quis in regione moderata per estate septimum soli nudum exponat: indiescens quecumque ducunt ex colore: ac mollitie: et duritie variabunt. Et si quemadmodum regio moderata habetur: et ipse moderate viuat: neque crustus in sole nudus unoquoque die plurimum. Sed nec instar virginis ut quidam in umbra nutritus: signa temperamentis diligentiora reddentur. De his igitur disputantes indicia moderati in vniuerso animalis corpore consideremus.

C De signis corporis temperati. **Ca. 44.**

Quod ex rubro candidoque permixtus est. Capilli modice flauis ac magna ex parte crispi redduntur. Caro modica in qualitate et quantitate existit. Tale enim corpus medium omnium excessuum quodammodo est: ut qui huius ipsius comparatione pingue et gracile noletur. Itidem comparatione huius obesum: macilentum: durum: molle: pilosum: nudumque dicitur: nullum ergo tale moderatum est: sed quasi regula polycleti summam obtinuit mediocritatem: ita ut attrahatur: neque molle appareat neque durum: neque calidum: neque frigidum. Larenti vero neque pilosum: neque nudum: neque pingue: neque gracile: neque aliqua alia immoderatione affectum.

C De signis corporis calidioris. **Ca. 45.**

Quecumque vero carnem moderato calidiores habent: non tamen sicco: rem: aut humidiores. De tali. n. presens sermo est. Apparet enim attrahenti tanto calidior quanto etiam temperamento calidior est: tanto preterea

Handwritten text in a column on the left edge of the page, likely bleed-through from the reverse side. The text is mostly illegible due to fading and the angle of the page.

terea pilosior: q̄ tertio calidior. Piguedinis vero minus habebit. Color
lorem vero rubrum ac capillos nigros.

De signis corporis frigidioris.

Caput. 46.

Rigidioris temperamētū indicia sunt: si pilis vacat: si pingue cor-
pus est: si frigidū attractanti apparet: si color rubidus vna cuz ca-
pillis est. Ubi vero multa frigiditas habeat: luidus quodāmodo est: ac
pleriq; medicorū solent tales homines luidos nominare.

De signis corporis siccioris.

Caput. 47.

Siccus preterea temperamentū tanto gracilentius ac durius mo-
derato est q̄to siccior fuerit moderato: in reliq; subsimile est.

De signis corporis humidioris.

Caput. 48.

Humidus vero temperamentū in reliquis subsimile est: carnosius
aut ac mollius est. Ceterum cōposita primarū qualitātū tempera-
menta: cōpositam quoq; signorū speciem habent.

De signis corporis calidioris et siccioris.

Caput. 49.

Alidius ac siccior temperamentū pilosius: calidius: durius: atq;
extenuatū est et gracile: capillosq; nigros habet et corpus nigrum
si calor admodum augetur.

De signis corporis calidioris et humidioris.

Caput. 50.

Alidius ac humidius temperamentū mollius et carnosius optimo tem-
peramento tāto ē q̄to q̄litatibus auget. Ubi plurimū auget putri-
dis propte corruptis morbis: q̄n malis replet humoribus. Ubi vero fue-
rit multo calidius paulo vero humidius moderato: tales carnosiores:
nec paulo pilosiores existunt: nec secus attractati nō paulo calidiores
habentur. Capilli vero nigri sunt: nec sine pinguedine caro est. Quod si
paulo calidius fuerit multo autē hūidius in his caro mollis multaq;
est: ac color ex rubro candidoq; permixtus: ac tangenti paulo calido-
res apparent: et vt semel dicatur in temperamentis cōpositis semper
exuperantis qualitatis indicia exuperabunt.

De frigidiori et humidiori temperamento.

Caput. 51.

Rigidius vero atq; humidius temperamentū quoties ambo parū
augent sine pilis est candidum molle crassum pingue. Quoties
vero amplius auget in alijs quidez qd̄ p̄portiones augmento qualita-
tum. Color autem simul cum capillis ruffus: quē admodū si plurimū
augeantur luidus est. Quod si augmentū inaequale fuerit qualitatum in-
dicia auerſionis qualitatis propria exuperabūt. Sed si simul frigus cuz
siccitate ex equo augeatur: natura durum et gracile corpus habent: ac
nudum attractanti frigidum. Pinguedo vero ipsis alioquin extenua-
tis carni dispersa est. Capilli vero ac color mensure frigiditatis p̄por-
tionat. Ceterum vbi calidū et siccū temperamentū in ipso vigoris tēpo-
re vertit ad habitū frigidiorē ac sicciorē. Corpus taliū: gracile: durum
ac melancolicum: proindeq; nigrū simul pilosumq; est. Sed vbi altera
qualitas multum exuperat altera parum a mediocritate euariet: exu-
perabunt quidem exuperantis: alterius vero signa reddent debiliores.

Arncella.

1

Liber secundus

At vero preterea quecumque dicta sunt: aut dicenda comune temperamenti indictus est: ubi membris facile refrigeret frigiditatis aut raritatis: ubi difficile refrigeret caliditatis aut densitatis. Si vero ledatur ab extrinsecis: reddaturque siccum: squalidum: rigidum siccitatis: quemadmodum si grauetur ab humectantibus humiditatis: considerandum preterea unde omnes musculi simile an dissimile invicem habuerint temperamentum: scrutantes in omnibus subjectorum ossium quantitatem. Nam interdum pars gracilior videtur que haud quam graciles: quantum ex musculis est. Sed pro angustiam ossium talis apparet. Idem crassior interdum videtur non pro ossium amplitudine: sed pro carnis multitudine que et crescat et decrescat: et durior: et mollior effecta: parte modo siccior: modo humidior facta. Si igitur pauca duraque sit: parte efficit durior. Si multa ac mollis humidior. Nec secus similiarium corporum interceptio plus humiditatis aut minus in seipsis continentes: parte reddunt aut crassiores: aut graciliores: aut humidiores aut sicciores. Humidiores quidem quoties humiditas tenuior: multaque sit. Sicciores vero quoties crassior: paucaque habeat. Ipsas. n. partes corporis solidiores: que vero solide premeque sunt: nullo pacto fieri potest ut efficias humidiores: sed satis erit si prohibeas eas cito nequam exsecari. Sedes autem interceptas repleas humore talis vel talis licebit. Tale est propter alimentum partium similiarium ex adiectione non pro venas attractum. Atque hic sermo cunctis partibus similiaribus cunctis est ac rursus dicet dum de causis sanis ageat: nunc ad reliqua veniamus.

De signis ventriculi natura siccioris.

Caput. 52.

Antericuli signa natura siccioris sunt: si cito sitiat ac puus potusque sat: esculentisque gaudeat siccioribus.

De signis humidioris.

Caput. 53.

Humidioris vero signa sunt: si non sitiat: ac potum amplius innocue ferat: esculentisque gaudeat humidioribus.

De signis ventriculi calidioris natura.

Caput. 54.

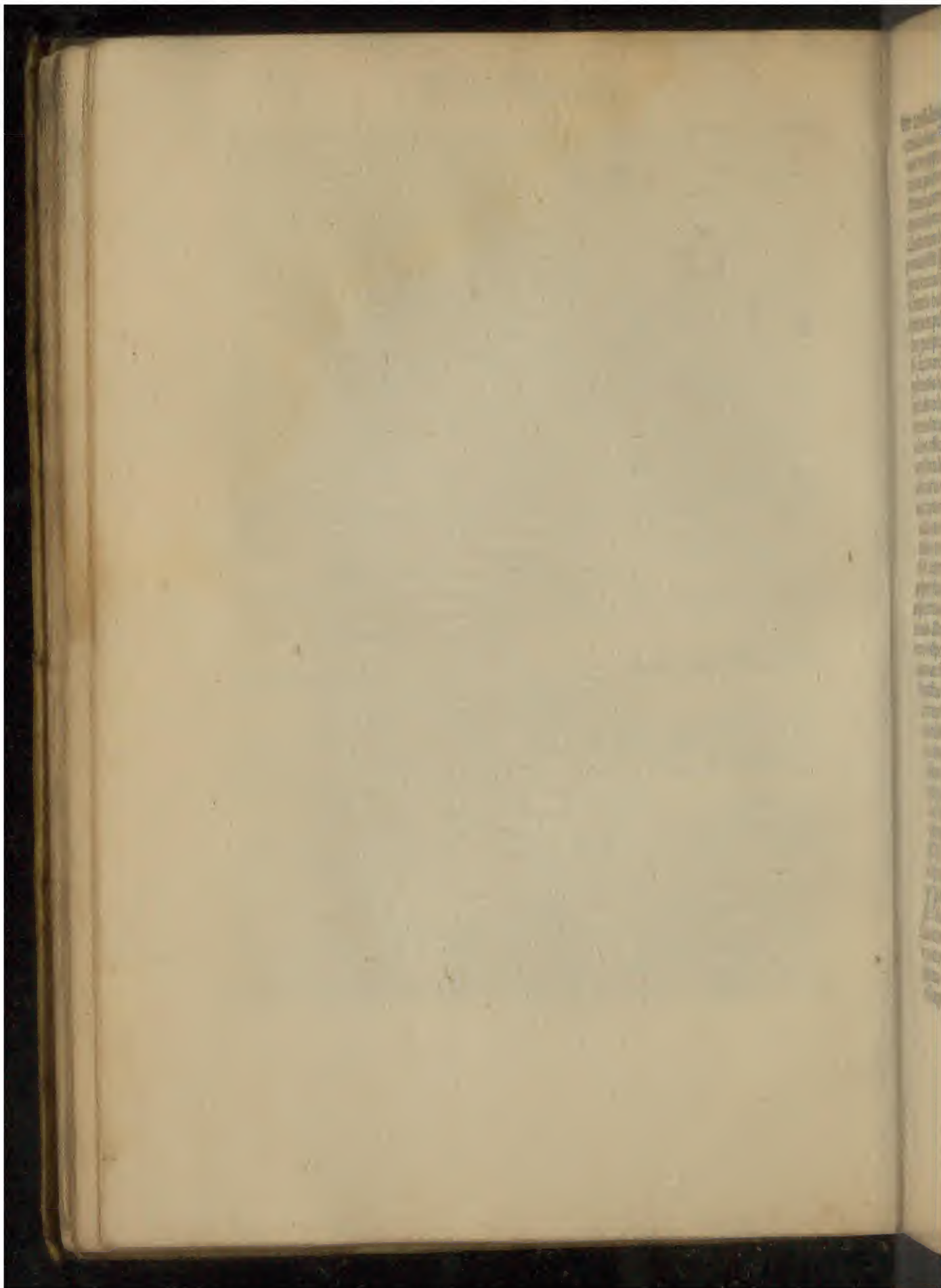
Altdior preterea ventriculus concoquit melius quam appetat: ac multo magis quecumque dura sunt: et alterari difficilius queunt. Que enim facile alterant in eo corrumpunt. Porro gaudens altdis esculentis et potulentis minime ledit a frigidis ex usu moderato.

De signis ventriculi natura frigidioris.

Caput. 55.

Rigidior natura ventriculus bene appetit quidem sed non bene concoquit: potissimum quecumque esculenta frigida sunt: atque alterari difficulter queunt: ut que celeriter in eo acescant: et ob eam rem talis ventriculus ructat acidum: ac gaudet frigidis: quibus nisi seruet modum facile ledit. Nec secus ea que extrinsecus icidant diutius adhibita nequaquam tolerat: quemadmodum neque calidus ventriculus tolerat calidiora. Intemperies. n. propter egritudinem in ventriculo hoc dissident ab his que nature existunt: que contraria appetunt non similia: quemadmodum nature. Intemperies autem propositae ex simplicium compositione cognoscuntur. At vero diligenter

Handwritten text in a column on the left edge of the page, likely bleed-through from the reverse side. The text is faint and difficult to decipher but appears to be organized in a list or table format.

ter considerare oportet que sunt dicta interstinguentes ab his que dicenda sunt. Non solum enim ventriculus facit vt sitias aut non sitias aut vt appetas frigida aut calida: sed etiam viscera in thorace condita cor ac pulmo aliqd tale efficiunt. Sed qui pre caliditate talium partium sitiunt: aerem inspirant plenorem longuqz efflant: atqz in thorace sentunt estum: no circa ista: que admodu qui p caliditate ventriculi sentiunt. Quinetiam bibentes non statim quiescunt: ac frigidus potus sitim eoz potius sistit qm multus calidus. Frigidus preterea aer inspiratus refrigerat eos: nequaquam leuas eos quibus ventriculi calor sitim affert. Itz qui e contrario habent ab inspiratione frigida insigniter afficiunt: idqz frigiditatis in pulmone signus est maximu: z que admodu inspirando frigidum perspicuam sentiunt frigiditate ac lesionem: ita calor illis amicus est. Excrementa preterea expuunt pituitosa ac cum: tussit excreant. At qui pulmonis siccitas excrementis vacat ac pituita nequaquam hz voce claram que admodum humiditas obscuram raucaqz voce emittit atqz excrementa incurrunt: vbi clarius loqui libeat: no tamen vocis magnitudo calore efficitur que admodum nec paruitas frigore consistit. Sed hoc amplitudinem asperitatis arterie efflationeqz vehementiorem: paruitas vero contraria comitatur. Quocirca vocis magnitudo paruitasqz nec semper nec primaria ratio: sed ex accidenti soluz natiuu temperamentu non aduentituz sequitur. Opificia enim temperamento tali extiterunt. Idcirco talis vox comitatur ex voce: preterea natiuu temperamentu colligas licet. Etenim vox leuis arterie sequitur leuitatem: quemadmodum aspera asperitate. Arterie igitur leuitas temperamenti sequitur mediocritatem: asperitas siccitate. Asperitas enim corporis inaequalitate efficitur siccioris. Arteriaz aut duram similitariu ipsius partiu siccitas. Inaequales vero dispersi humores inopia facit. Simili modo neqz acuta vox per naturam sine angustia faucuz: neqz grauis sine amplitudine fieri potest. Angustia igitur nature frigiditatis alumna est: amplitudo caliditatis. Leterum discrimina vocu per affectiones efficiunt: qd p portione respondeat naturalibus. Nam z illa efficiuntiu caru indicia sunt de quibus in libro de voce abunde perpsum tam est. At alie corporis partes aialis interiores obscura temperamenti indicia habent. Sed enitendum tñ eas cognoscere ex his qui uiuant ac nocent: atqz et natiuu virtuu actibus. Deim tertio libro de causis accitiu: vt pgressum temperamentu virtus ac vitium vniuersuluz facultatis existat. At de tepamentoz signis deim iam est.

De partibus cognitu facilioribus ac difficilioribus z de eis que nullo pacto cognosci possunt: Caput. 56.

Partes que magnitudine: aut figmento: aut numero: aut positioe sunt impeditae: quecunqz subiacent sensib^o cognosci facile possunt. Quecunqz vero no subiacent sensib^o: aut difficulter cognosci: aut nullo pacto possunt. Capitis igitur magnitudo ac figura simul cum cerebro perspicua est antea docuim^o: atqz et figura: magnitudoqz thoracis. Similiter scapule: humeri: brachia: cubitus: summe man^o: coxe: femora: tibiae:

Libertertius

pedes vtrū sint figmēto: nūero: magnitudīne an pōne simpliciū īpedi-
ta: cognitu nequaquā difficile est. Item lesiones operationū: in vnoquo-
q; pspicue sunt. Et partes corporis interioris cognosci nō oēs possunt.
Uidi enīz vētriculū cutusdaz ita parū rotundū ac ppenus in ista: vt
ppria circūscriptio pspicue apperet spectātī z attrectātī. Nec secus vi-
di vesicā ita politā: vt si quādo vine secretio cūctaref: moles circūscri-
pta pspicue apperet. Nulla alta pars interior pspiciuā aliquādo mihi
p̄buit cognitionē: s; em̄ virtutē cognoscere put fieri pōt ac vltiū eaz:
q̄ nō firma sciētia s; artificij plectura pueniet. Algamus de lecore gra-
tia exēpli. Uidi nō paucos iam habere venas angustiores ac totum cor-
pus decolor. Quī si paulo plus accepissent cibi potissimū inflātis cras-
si z glutinosi: quasi pondus positū ac pendēs circa dextrū illiuz in pro-
fundo sentiebat: aut tristē extensionē. in hīs igit par est: vt secur parū
angustiq; meatibus habeat. Uidi p̄reca aliū p̄rituosum quidem to-
ta habitu dīne vomere singulis diebus crocā bilē. Nouit igit oportere
scrutari exremēta sp̄s: ac parū bilis habebant: existimant igit mea-
tum emittētē humorē felleū nō parū sui partē ad ostiolum vētriculi p̄
lorū: nominant transmittere: quē admodū in q̄busdā accidit aialibus.
Ex quibus perspicuum est vt in his que sensu cognosci non queunt: co-
gnitio dissectionis operationū z vsus partū admodū conducat. Sicut
ergo libet vt est dictū cognoscere impedita corpora dissecandi: exerceat
artem z operationes: vsusq; partū cognoscat. Sed de vtriusq; seorsuz
dicato volumine docuimus: de quibus in fine libri dicetur: vt artis stu-
diosi scire valeant ex quonam libro talia p̄cepta colligere cōuentat.
Sed de his satis.

Quibus signis cognoscatur corpus egrotum. Caput. 57.

H quecūq; corpora nunc egrotabilia sunt. i. quecūq; egrotant co-
gnosci opz si sensibus subsacent mutatiōe naturalū affectionū
veluti coloris: figure: numeri: positiōis: mollitiei: duricie: caliditatis:
frigiditatis: z vt in totū dicat lesione opationū aut excretiōe humorū
aut dolore: aut tumore p̄ter naturā: aut oibus hīs: aut q̄busdam. Parti-
culatiz vō cerebri affectōes morbose cognoscunt delirio sensuū: aut co-
gitatiōis: aut motuū lesiōe: aut excretionē humorū ex palato naso oculū
auribus: aut dolore q̄ in ipso fatiget. Cordis vō egritudine cognoscū-
tur difficultate spirādi: subsultōe cordis: pulsu arterie: iracūdia: placē-
ditate: febrib;: frigore: colorū diuersitate ac dolore q̄ in ipso fatiget. Je-
coris vō dispōnes cognoscunt humorū inopia aut copia: ac mutatione
ad habitū p̄ter nām: pallore: itē distributiōe: cōcoctiōe: aut exremētoz
mutatiōe: atq; et p̄dere: loci tumore: dolore nō solū q̄ ibi affligat s; qui
rōne p̄sensus spiratiōis afferat difficultatē: aut tussiz. Partimō vētricu-
li egritudine inotescunt p̄coctōe appetitu humidū sicciq;: z exremētoz
secretiōe euariātū. Itē dē singultu: ructu: nausea: vomitū: ac sp̄e m̄ae re-
tecte p̄ vomitū: dolore tumore z spirādi difficultate. Quinet̄ thoracis di-
spōnes cognoscunt spiratiōis difficultate: tussī dolore loci: secretionē

Handwritten text in a column on the left edge of the page, likely bleed-through from the reverse side. The text is illegible due to fading and the angle of the page.

Morbis vero aspe arterie cognoscunt: spiratiois difficultate: tussis: ac dolore loci: creatioe: vocis lesioe: atq; in reliqs oib⁹ qd⁹ proportioe rñ deat: ex tumore: dolore: lesioe opationu: atq; et excretioe hñoz idicta ducuntur. Tū at pter nāz inflamatioe: duritie: tumore describit. Dolor quous loco fatiget: aut solonē p̄tustatis aut alterationē significat subltā. Lont/ nustras vō soluis vbi mēbrū erosuz sit aut icisuz aut collisum aut extensuz. Substātia alterat caliditate: frigiditate: hūiditate: siccitate. Ultr⁹ p̄trea aut debile facit opationē: aut mēdosaz: aut nullaz. At q̄cūq; ex cernū: siue ptes affectaz p̄tū siue excremēta siue m̄c i mēbris cōdite: pp̄tā exhibebūt significationē. Sz de his libro de affectis p̄tib⁹ latus definitū iā est: quē nullus ex maiorib⁹ in viā docēdi: z rōnez redegit: aut ad integrum tradidit: nec aliquā alā cōmentationem quā antiquiores inchoarunt quidē: sed nequaquā absoluerunt.

Quibus signis cognoscatur corpus egrotaturum et conualiturum. Cap. 58.

Egrotantiū igit indicia ex illo volumie p̄ducunt. Egrotaturū ve- ro conualiturūq; signa hac vta z rōne discunt. Egrotaturū igit si- gna media quodāmodo sūt iter ea q̄ sanis egrissq; accidūt. In sanis. n. cūcta p nām existūt: i egris pter nāz in q̄tū egrī sunt: i p̄nto hoz sūt ea que significat egritudinē. Quēdā q; p nām qdē existūt sz qualitate aut q̄titate aut tpe euariāt: qdā pter nām sunt qdē sz m̄iora q̄q; in morbis hñtur: z ob eā rē corpoz dispōnes q̄cūq; egrotatura sunt neutre cēsētur: ac signa eaz p̄maria rōne idicat sanitatē: secundaria egritudinē. Ita fit vt hec ipsa signa p diuersitate habitu dñis tū neutra tū et egra oleant. Neutra q̄ten⁹ p̄ntem idicat affectionē. Egra q̄ten⁹ p̄nūciāt futurā. Simili mō se hñt q̄cūq; signa sana in egrotis apparēt: vt sana sint q; futura significat sanitatē. Egra vō in q̄tum p̄ntem dispōnē ostēdūt: ita efficit vt q̄cūq; signa ambas signant dispōnes: neutra existat ex vna neutre vocis significatioe. Pono nequaquā videri mirabile dz vt ea ipsa signa p habitu dñē diuersaz tres obtineāt rōnes tū sana z egra tū etiaz neutra: ac vt ex vtraq; significatioe q̄cūq; signa i p̄ualescētib⁹ existunt neutra vocent: quēā dmo dū signa q̄ i senectute hñtur. Hec ergo cuncta plurib⁹ notioib⁹ rōnibusq; subiacēt. Quēcūq; vō i sanis ad integrū sūt: soli sanoz subiacēt notioi. Itē q̄cūq; in egris hñtur nequaquā p̄mōstrantia sanitatem futurā. Sed de his deinceps dicemus.

De signis pronosticis. Ca. 59.

De signis pronosticis in p̄mis agē dūz ē. Lūq; duplex eoz differētia fit in p̄mis aggrediemur ea q̄ q̄titate aut q̄litate aut tpe nō ipsa forma euariāt ab idictis nālīb⁹. vbi gra. appetitū cibi itē suz aut exolutū aut tpe nō cōsuetū aut nō soliti cibi aut excretioez m̄c humidioris aut durioris. Itē dē excremētozū humētū mopsa aut exuperātia pter nām aut coloris p̄ditio: siue mutatio aut tps euacuatiois z isomnia ac somn⁹ plurim⁹ aut i tpe m̄sime p̄suetū. Pari mō circa potū multū aut parū aut calidū aut frigidū cupiditas m̄nie p̄suetā quēā dmoz circa rei ve-

Liber secundus

nere vsuz imoderata aut iportuna cupiditas: sudor amplior: iusto aut minor: Pigrities circa motu: aut tetati moueri grauitas: aut exolutio fortis: mēstruoz suppsio: maiorve aut minor euacuatio: nec sec^o vacua: sto ex mariscis. Quinetia circa edulia aut potione nō silis suplori voluptas futuri morbi indicū ē. Eodē mō mētis hebetudo nō nālis aut insolita obtuso: aut in sōno visa nō psueta: atq; ēt audir^o: olfat^o ac visus hebetiores marcidioresq;: et in vsuersuz q̄cūq; p nāz extiterūt ptiz cre scētta ac decrescētta: ptiz tpe aut q̄rtate variāta. Itidē corpis moles maior: aut minor. Et vbi maior sit: rubidiorq;: et albidior: aut velut liut: dior: nigratorq;. Nec sec^o ruct^o: sternutamentū: ac flat^o amplior: aut incertior: q̄ qui p nām est. Part rōne q̄cūq; ex narib^o: aut aurib^o: aut palato excernunt q̄b^o cerebrū expurgat q̄rtate qlitate aut tpe variāta. Itaq; hec oia sub nāli genere ptinent. Morbicatio vō v̄tris aut fōdachi aut intestinoz aut deijctēdo aut vomēdo aut mingēdo aut aliqs alius dolor moderat^o: sub genere p̄ter nāz ptinent. Nōdū in egrotare ita se habētes dicunt quēadmodū neq; grauatū caput aut dolētes: quoties nō dū ab illa solita opatiōe spē dīant: atq; egrotādī termin^o talib^o dispōib^o talis ē. Quocirca ex habitu dīne eādē dispōnē morbosaz neutraq; dicem^o. Nā p̄pate roboris ferētis aut eucite facultatis: vnaq; dispō p̄dicta: aut morb^o aut neutra dispō est. Nec sec^o vbi sensus non maioris: minorisq; rōne a se inuicē dissidēt: s; p̄ter nāz existūt: i dīcta morborum sunt: quoad exigua fuerint: nec dū solitas adducere queāt: opōnes. vbi grā. in gustu quoties falsaz aut amarā: aut aliq̄ altā qualitatē sentiat: semp comedēdo aut bibēdo: aut ēt nulla re tali ingesta salua tpa talis appareat. In odoratu vō quoties aliqua vnā sentiam^o qualitatē nullo odorabili p̄ite: aut ēt p̄itib^o plura ac diuersa cūcta p̄inde q̄si silia sentiamus. Sepe vō nullus sensus aut rei male olētis efficit nulla re p̄ite male olēte. In auditu vō sonitus ac strepit^o p̄ter nāz quēadmodū in vsu q̄cūq; obuersari vident nīgra turbīda: cerulea: ruffa: flaua: rotūda: oblonga: extenuata: crassa cūcta ob oculos volitāta. In sensu vō tangēdi quoties ineq̄litas quēdā: aut densitas: aut granitas: aut extētio: aut stupor: aut vlcerosa affectio vniuersa corpis habitu dīne appeat: quēadmodū in quavis pte extētio: aut collisio: aut morbicatio: aut grauitas quoties ex līgua fuerint: nec diuti^o imozent: dispōitionem quīdem neutram esse ostendunt: p̄nunciant vero morbum.

De signis corporum iam egrotantium: quo pacto mortem aut sanitatem ostendant. Caput. 60.

Quocūq; vō signa in egrotis appent in dīcātta sanitate ac morte. Prima qdē sana: alia vō generatiz qdē egra sunt: spectatiz exitio sa dicunt. Dicunt v̄t in vsuersuz dicat ex opationū v̄tute vitioq; p̄ticularitiz ex opationib^o p̄ticularib^o quaz genera antea doculm^o. P̄tio genere ptinent ptes p̄ncipales. Secdo vō ptes illi anexe. Tertio gne collcant ptes q̄ seipsas gubernāt: s; a membris p̄ncipalibus appendices quas dā suscipiūt. Porro quartū genus eoz que dicta sunt ad p̄sentiam

LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF
TORONTO
130 St. George Street
Toronto, Ontario
M5S 1A5
Canada

duz inutile est. Sz ex accedenti interdū p̄sentio fieri p̄t quē admodū ex
oibus excrementis: ex his q̄dez rōne p̄sensus ex excrementis: q̄ p̄coctiōez
cruditatēq̄ indicāt. Quocirca nequa q̄ fieri p̄t: vt non semp aut n̄am
d̄firi materie: aut mān n̄ae: aut neutriū alteri p̄ indicēt. Si igit̄ d̄netur
natura: sana signa dicūt. Si natura vīcat egra: neutra v̄o quotiēs eq̄l̄r
pugnēt. P̄spicue igit̄ p̄coctiōis signa sana sunt: quē admodū crudi-
tatis idētia egra. Vbi v̄o neq̄ p̄coctiōne p̄spicue idicēt: neq̄ crudi-
tē neutra d̄cant. Neutra p̄terea sunt: quē q̄q̄z mō hoc mō p̄trarium indi-
cāt: quē admodū digiti nigrescētes signa decretoria. Illa sunt de q̄bus
lib. de indicijs p̄p̄suz sam est: quē admodū de singulis opationib⁹ lib.
de causis accidentiū. Ex his igit̄ locis particularez materiā oēm colli-
gere cōuenit ipse breuitati studēs h̄c s̄sto sermonē de signis: deinceps
de causis agemus.

Artis parue Galeni liber tertius
interprete Laurentiano medico.

De causis sanis custodiētib⁹ z efficiētib⁹ sanitatē. Caput. I.

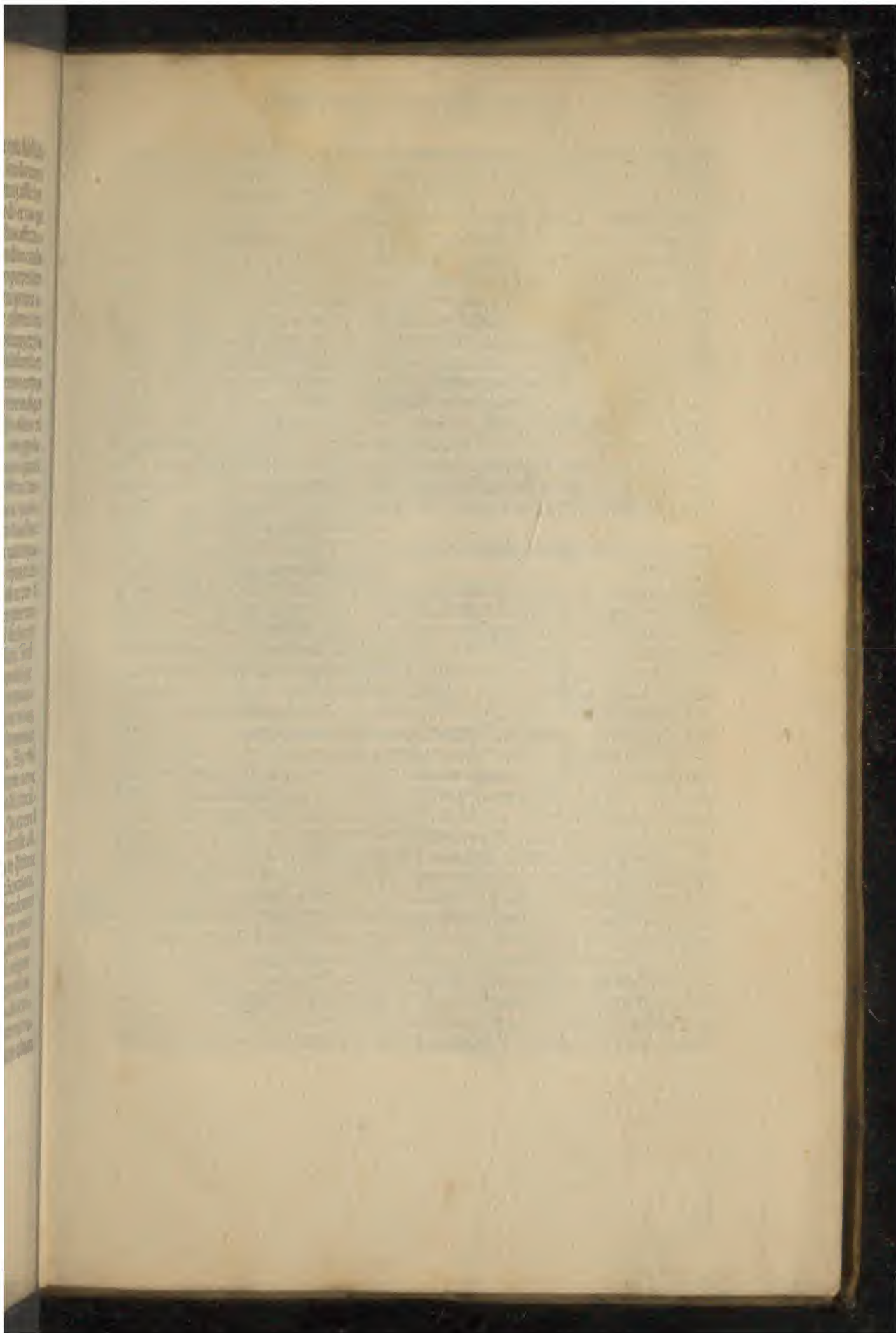

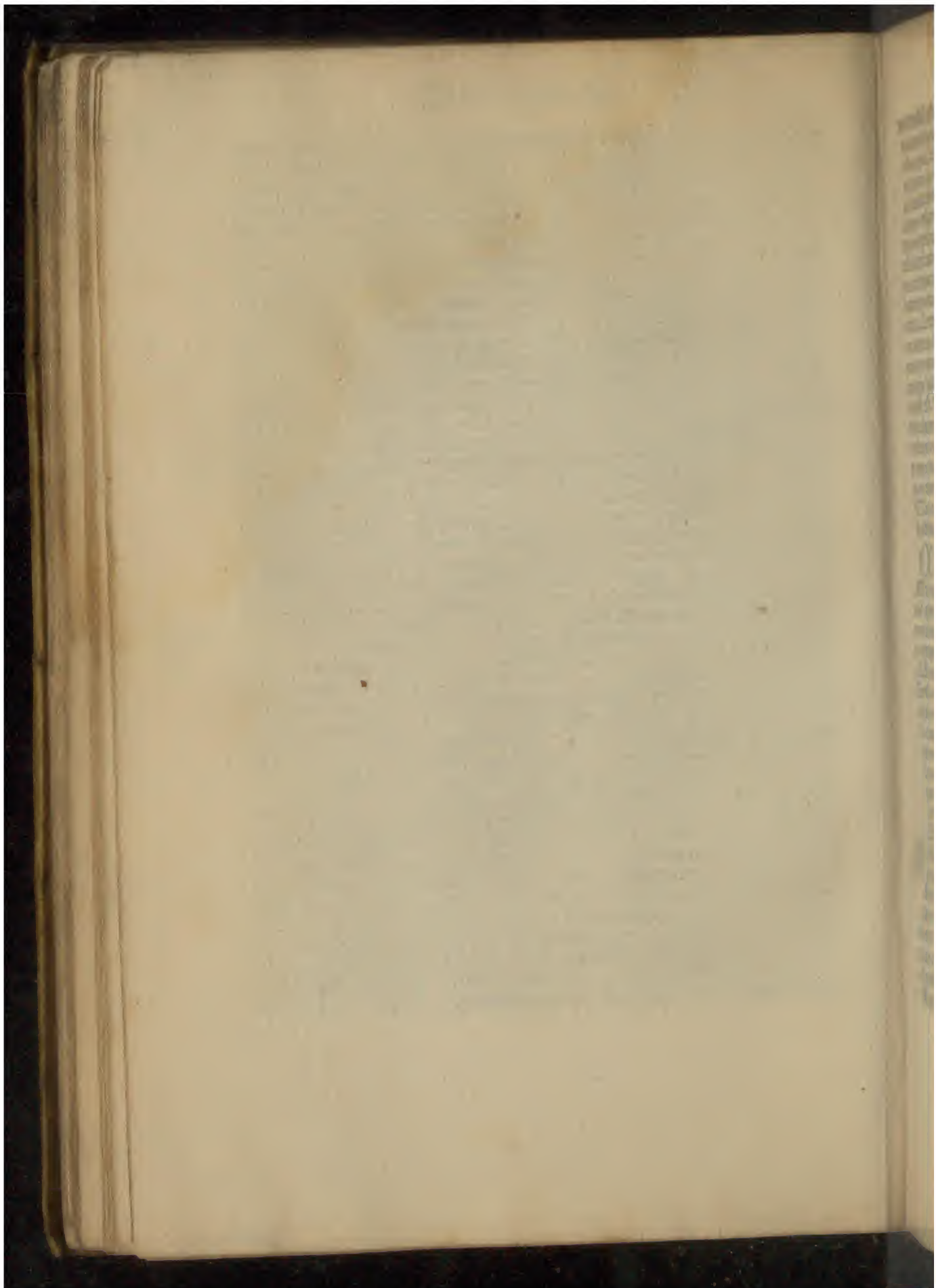
Um cāe sane: egre: neutre q̄z sint: in p̄mis de causis sanis
agemus. Cūq̄z eaz ipsaz h̄e custodiāt sanitatē: ille effici-
ant: sint q̄z custodiētes p̄iores efficiētib⁹ tpe ac dignita-
te: a custodiētib⁹ exordiemur. Cū ergo sanū corp⁹ nō sim-
plex sit: sz multiplex vt antea defintū iam est: in vnoquo-
q̄z eoz cā custodiēs p̄p̄ia erit: q̄n qdē cā ad aliquid est.

Rurſus igit̄ hoc loco ab optima corpis p̄paratione petito inuito cās cō-
paratide illi⁹ sanas p̄siderem⁹. Eaz iuentiōne rei ipsi⁹ natura sui m̄int
strabit. Si. n. corp⁹ nō possz pati: nec alterari: semp optia p̄patio p̄māe:
ret: nec id̄geret arte gubernate. Sz cū alteret: corrupat: ac p̄mutet mi-
nime custodiēs quā ab initio obtinuit p̄d̄tionem: ic̄t̄eo auxilio eget.
Ergo quot modis alterat: tot ḡia auxiliōz habebit. i. cāz custodiētis
sanitatē: que vt p̄stat ex dictis corrigētes cāe genere sunt. Sz q̄: paula-
tim corrigūt p̄lūsq̄ lesio v̄ntuersz inci dat: medici nequa q̄ dicūt futu-
rū p̄caueri malū: sz p̄ntē cūto d̄ri p̄parationē. Corp⁹ igit̄ alterat a quib⁹
busdā necessario: a quibusdā nō necessario. Intelligo necessario alterari
ab illis q̄b⁹ abstinere nō p̄t. Nō necessario v̄o quibus p̄t abstinere. Ergo
in aere circūcūte necessario diuersat: comed̄t: bibit: v̄gilat: dormit: ne-
cessario. Glad̄o nō v̄t̄f necessario nec bestijs. Quocirca in p̄mo cāz ge-
nere ars circa corp⁹ p̄sistit: in sc̄do minime p̄sistit. Si igit̄ q̄cūq̄z corpus
alterat necessario diuiserimus: in vnoquoq̄z eoz p̄p̄iū genus causarū
inuentemus. Pr̄mū itaq̄z est aer circūuemēs. Alteruz motus ac q̄es to-
tius corp̄is ac partū. Tertū somnus ac v̄gilā. Quartū ea q̄ ingerū-
tur. Quintum ea que excernuntur ac subsistūt. Sextum animales affe-
ctiōes. Corp⁹ igit̄ur ab aere circūmeunte: aut calefit: aut fr̄gescit: aut

Liber tertius

exiccatur: aut humectatur: aut φ unctim afficitur: aut ex tota substantia
alteratur. Porro ab ipso motu quieteq; si vtrūq; fuerit imo deratum:
calefit: aut frigeat: aut exiccatur: aut humectat: aut φ unctis afficitur.
Itidem ex somno ac vigilia necessario afficitur. Simili modo ex his que
ingeruntur: aut excernuntur: aut subsistunt: et ex animalibus affectio-
nibus. Et enim cuncta hec partim perspicue: partim per medias causas
alterant corpus: conuincuntq; sanitatem. At de his seorsum perpensum
iam est libio qui est de tuenda valitudine. Cuncta ergo dicta genera sa-
narū causarū materie queptam sunt: congrueq; adhibite φ seruat san-
tatem: incongrue vero morbos committunt. Quo circa perspicuus ex his
est: vt non alia substantia cā sana sit: alia egra: sed eadem substantia ex
habitudine interdū sana: interdum egra: reddatur. Vbi enim corpus
indiget motu: exercitatio sana quies egra habetur. Vbi quiete indiget
quies sana est: exercitatio egra. Nec secus de cibo potu et alijs oibus di-
cendum est. Vnūquodq; enim vbi egentī corpori adhibeat cum ppria
quātitate et qualitate sanum efficitur. Vbi vero aut nullo pacto egentī
corpori precipiat: aut nequaquā congrua mensura morbosus φ sistit: ac du-
plex intentio circa sanum egrumq; est rei adhibite qualitas ac quāti-
tas. Inferre autem tēpus ceu tertū ab his diuersum: alienū est a rōne:
quando quidem in his ipsis cōtineatur. Si enim re talia ac tanta opus
est scilicet et cōgruo tēpore adhibeat necesse est: atq; iccirco tēpus indu-
citur: q; corpus mortū obnoxium est ac facile mutatur: et fluit ac pro di-
uersitate mutationum alias alijs subsidijs indiget. Quapropter tem-
pus in his que sunt dicta genere tertium nequaquā est: sed ad faciliorem
doctrinam sepe numero tanq̄ tertio vtimur ob causam predictā. Sed
cum in his intentionibus: tum alie cause sane: tum etiam propositū ge-
nus est: rursus eas ipsas causas recensebimus. Optime igitur prepara-
tione corpori: vbi circūueniens aer fuerit moderatus: congruent etiam
alie cause moderate: quas proxime docui: puta quies: motus: somnus:
vigilia moderata: et que ingeruntur atq; egeruntur moderata. Sz vbi
fuerit imoderatus: tantum a mediocritate recedendum quātum a me-
diocritate variat. Intentiones mediocritatis sunt in aere quidē circū-
eunte: vt minime rigeas ppter frigus: neq; sudas ppter estū. In exere-
tatione autē vbi primū ceperit sudare corpus statim quiescat necesse est.
In edulys cōcoctionis diligētia: excrementiq; mediocritas in φ ritate
et qualitate. Ceterum in his appetitus equas quātitatē adhibendū
Quo fit vt non opus sit preceptis ac regulis quātitatē adhibendū
dismetiētibus. Nam optima natura quantū appetit: tantū bene conco-
quit. Simili modo natura ipsa somni metis quātitatem in habentibus
optimā preparationē: ac exercitatur a somno: quādo corpus nō in super
indiget. Quā etiam ipsis ita vtuentibus per excrementa: aut excreta
alut: vitne: ac totius corporis nihil committitur. Illa namq; mediocri-
tas adhibēdoq; sana reddit. Totius autē corporis spirationē exercita-
tio moderata efficit salutarē. Hi preterea fugiant. s. opz excessum osium

animalū affectionū: ire: tristitie: furoris: timoris: et inuidie. Hec enim re-
mouent naturalem conditionem: corpusque alterant. Atque rei venere
vltus apud Epicurum nullus salutaris habetur. Sed re vera sanus est
ex tanto temporis intervallo: vt corpus in vltu: neque sentiat exolutionem:
ac leuius: spiritantiusque redditur. Porro incumbendum tempus est: quando
corpus diligenter mediu fuerit omnium exteriorum intemperierum: neque ni-
mium repletum: neque leiunum: neque nimium refrigeratum: neque nimium
calesctum: aut exiccatum: aut humefactum imoderate. Quod si interdum
peccet exiguum est peccatum: sed prestat vt repletum calesctum ac hume-
factum: potius quam leiunum aut refrigeratum exiccatum corpus vtatur co-
cubitu. Ceterum qualitates vniuscuiusque eorum que dicta sunt in opti-
ma natura eligere oportet. Exercitationis quidem in qua omnes cor-
poris partes ex proportione moueantur: neque hec nimium laboret: illa
parcus laboret. Libus autem ac potus maxime moderatus adhibeatur
necesse est. Ille enim proprius moderate nature existit. Idem in alijs
dicendum est. Vbi vero corpus ab optima preparatione recedat: non
multum tamen cause quoque custodientes sanitatem permutanda sunt quod
proportione respondeat. Sed cum hec corpora multa sunt: de vnoquo-
que eorum seorsum agendum est.

De causis quibus intemperies insite custodiunt quibusque corrigunt et ad
habitum optimum perducuntur.

Caput. 2.

Corpus igitur temperamento varians: mediocritate autem partium
officialium non varians duplicem habet formam sanarum causarum.
Alteram custodientium ipsius temperamentum. Alteram producentium
ad optimam preparationem. Cause igitur custodientes temperamentum tri-
variabunt a causis nature optime congruentibus. Quorum totius corpo-
ris temperamentum ab illa variat. Corpus enim calidius vltu indiget
calidiori: frigidius frigidiori: et siccus sicciori: et humidus humidiori.
Simili modo copulatum calidius ac siccus: calidiori ac sicciori: et in re-
liquis tribus copulis: quod proportione respondeat. Utetur enim mate-
ria causarum recte: qui vires earum insitas agnoscit. vbi gratia. vt mo-
tus media insomnia excretio et omnes affectiones animales exiccent corpus.
Contraria vero his humectent. Eodem modo de calescentibus ac refri-
gerantibus: studijs: poculentis: esculentis: et vt simpliciter dicitur: qui
omnium circa corpus causarum agnoscit materiam ac vires: causis suis vte-
tur. Similes similibus adhibendo quotiens pristinum corporis libuerit custo-
dire temperamentum. Quoties vero libuerit permutare: et ad habitum du-
cere meliorem: aliud est causarum genus sanarum predictis contrarium equa-
liter in diuersum recedens a causis temperatis ac medijs: quas optime na-
ture congruere docuimus. Calidus enim et siccus vltus nequaquam efficiet
bene temperatum diligenter calidius ac siccus temperamentum. Sed vltus
tanta frigidior et humidior moderato quantum natura fuerit cali-
dior: sicciorque. Tale enim causarum genus naturas corrigat intemperies.
Atque vero quod est predictum custodit: ac medici vtroque causarum genere

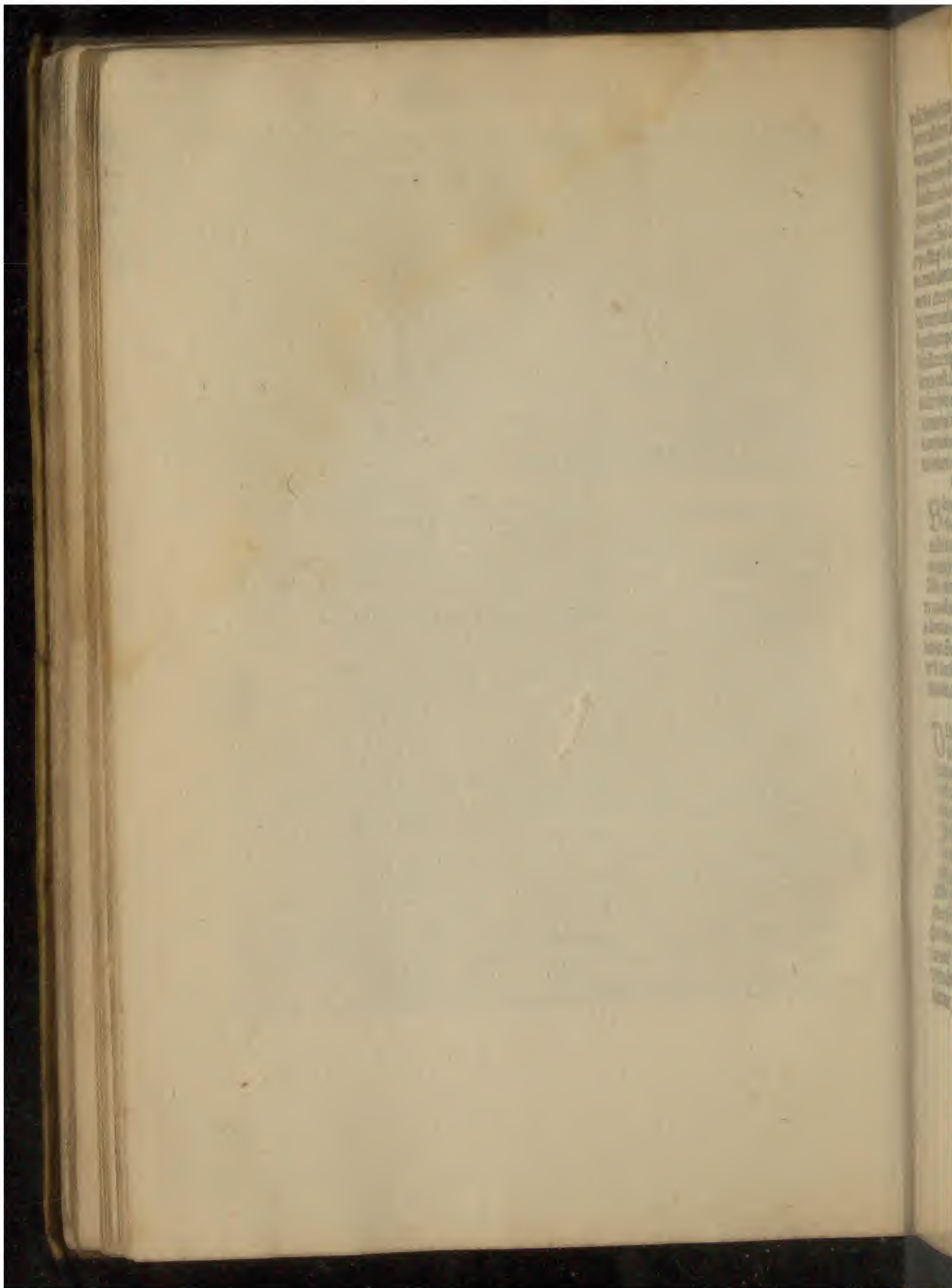
Liber tertius

in usum utitur. Neque coningere insitam in temperiem ex multo ocio opus est paulatim deducendo corpus ad habitum meliorem. Natura enim non tollerat subitam alterationem. Per negotia vero necessaria in eadem dispositione custodire oportet. Sed quomodo tale causarum genus custodiens appellauimus? Forte enim rectius dixeris alterans curans et impeditum insitum contingens appellari: quod ad uniuersum genus sanitatis respicientes non ad speciales eius differentias: quocumque custodiunt sanitatem custodientes cunctas causas nosauimus: siue a deo custodiant sanitatem ut etiam deducant ad habitum meliorem: siue pessima corporis preparatione tantummodo custodiant et preseruent. Quocumque vero dispositionem efficiat deteriorē morbosas. Ubi igitur omnes corporis partes male temperate similiter sint: similia adhibeantur subsidia: ubi dissimiliter dissimilia necesse est. Steri enim potest ut ventriculus frigidior iusto existat: caput autem calidius: et utrumque proprijs remedijs egeat. Item dem et aliarum unaqueque partium aut humidior: aut siccor: aut calidior: aut frigidior moderato victu indiget proprio in temperiem. Non igitur equaliter exercebimus omnes tales corporis partes: neque similiter humectabimus et exsecabimus: aut aliquid aliud tale efficiemus. At de his libro de tuenda valitudine latius definitum iam est.

De causis quibus impedimenta figmenti continguntur et ut quattuor corporum discrimina habeantur. Ca. 3.

Quase partium officialium sane partium impedimentorum figmenti: partium magnitudinis numeri positionis existunt. In figmento igitur multa impedimenta habentur. Nam figura partium: et sicubi in ea cauum est per naturam: aut ostolum: aut meatus: aut asperitas quedam: aut leuitas: quotiens excesserint propria mediocritate parum quidem affecta sana corpora nominantur. Multum vero perpeffa dicuntur: egrotabilia. Quotiens autem tantum affecta sint ut offendant operationem: iam egrotata vocantur. In quantitate ergo excessus ac defectus ad eas ipsas deducunt differentias. In numero vero excedens aut deficiens quelibet similitudinum partium aut plures: hoc genere continentur. Item quocumque substantie in nobis preter naturam consistunt. Restat aliud genus positionis cuiuslibet simplicis partium: in quo quattuor differentie existunt. Prima inquam optima est. Secunda paululum quiddam variat: et ob eam rem sanum adhuc efficit corpus. Tertia egrotabilis est ubi multum excessit. Est quarta iam egroti corporis ubi plurimum remouetur. Quocumque ergo partes peccant figura quemadmodum lesi: vari: distorti: si recessus affecte sint fingendo ac ligando ad habitum naturalem reuocantur. Si duriores effecte sint corrigi minime possunt. Eodem modo quocumque peccant cauo similiter incrementales continguntur: ubi perfecte sint emendari non possunt. Itaque deligatio ac quies paruum efficit cauum: functio partium ac spirationis cohibitio magnum. Simili modo de ostolum aut meatus quotiens fuerint equo maiora: quies ac deligatio minora efficiere solent. Maiores efficiuntur partes motu natu-

LIBRARY OF THE
WELLCOME TRUST
11, BEDFORD SQUARE, LONDON, W.P. 1

rali simul cum moderata frictione ⁊ alijs quecūq; plus sanguinis tra-
 here assolent. At partium deficientius quecūq; ex sanguine gignuntur
 nequaquam impos emendatio est. Quecūq; vero ex semine creantur
 prope impossibilis est. Verumtamen interdum loco earum alta efficacia
 similem habentia usum licebit. At omnium earum natura opifex: me-
 dicus minister est. Quecūq; vero exuperant numero: sublatio causa
 sana est. Sed considerandum est in quibus id fieri: aut nequaquam fie-
 ri possit: q̄ si non: cōmutare tentandum est: simili modo positionis vs-
 tia emendantur. Leterum constat: vt duo aut tria sepe numero impedi-
 menta circa vnam partem consistant: quemadmodum in eo qui habe-
 bat ventriculum paruum simul ac rotundum ac super septo transuerso
 positum: peccabat enim in eo magnitudo figmentum ac positio: qui si
 frigidus: temperamento extiterit: ad habitum naturalem reuocari mi-
 nime potest. Quippe qui ab ipso temperamento ledatur. Cuius entis dis-
 ficulter spiraret repleto ventriculo: parum cibi: ⁊ q̄ non grauet ac mul-
 tus nutriat bis aut ter in die affertur necesse est. In alio vbi infartio in
 iecore subinde extiteret ob angustiam vasorum victus extenuans cura-
 uit infartionem.

De causis sanantibus solutionem continuitatis. Ca. 4.

Sequens est vt agamus de solutione cōtinuitatis que inest similia,
 tribus partibus ac officialibus cōmunis est: ac forte quis non con-
 cedet interdum eam inesse integre sanis: quippe que semper affectio sit
 nequaquam videns similem dubitationē super vnoquoq; genere futuram.
 Nisi enim sensibilis operatio lesio morbum interstinguat a sanitate: sed
 ex qualitate dispositionis in modo cōsideret: assidue affectiois decretū
 admittas necesse erit: cum nemo sit: qui operationes cunctas optimas
 habeat. Sed hec questio vt potest contemplationē requirens diligentio-
 rem per se seorsum dicato opere tractabit. De causis corporum p̄fecte egrotan-
 tium deinceps agendum est ab intemperie petentes initium:

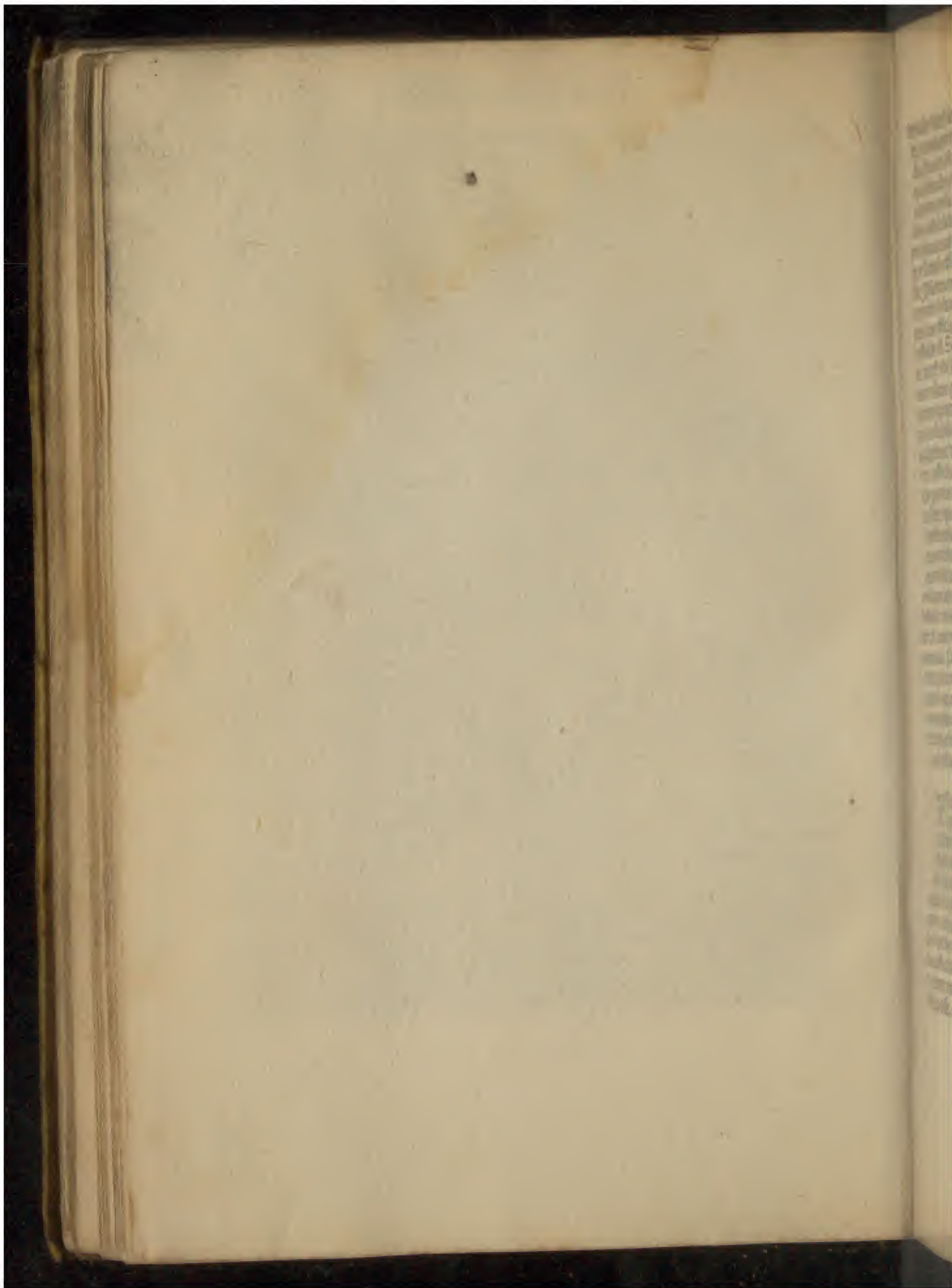
De causis corporum confecte egrotantium. Ca. 5.

Velintendum antea est id qd̄ omnes fere medici pretermittunt: vt
 alie cause sint intemperie iam cōfecte: alie etus que preterea con-
 ficiatur quemadmodum alie future. Supreme ergo intemperie: que futu-
 ra est: cause partim sub ipsa precautionis diligentia: partim sub ipsa sa-
 nitate cōseruatione p̄tinētur. Prima sub ipsa t̄m curatiua collocatur.
 Intemperie aut̄ inter vtrāq; medie cause sub ipsa p̄cautiois vigilātia ac
 curandis rōne collocatū. Morbus. n. si iam existat p̄fectusq; sit curetur
 opz: phibeat aut̄ si nōdum existat: s; futurus sit ex dispōne in corpore.
 Ubi vero p̄ficiat: qd̄ p̄fectus est curet. Quod vero futurū est phibeatur
 necesse ē. Pono phibeat̄ dispositio: qua fieri solet sublatā: ac talis di-
 positio nominatur causa p̄gressa. Morbus vero qui iam confectus est
 curabit̄ dispositione qua p̄m̄ naturalis operatio ledit soluta: quam
 egritudinis eam nominamus. Sanatio vero vnam habet ac primam ⁊
 maxime p̄p̄iam intentionē: dispositioni que est soluedā cōtrariā. Hoc

Liber tertius

et in genere omnes cause efficientes sanitatem continentur: particulariter pro natura dispositionum contrarie eligantur conueniet. Itaque calide dispositioni frigida causa contraria est: frigide calida: et in alijs eodem modo dicendum. Si enim quicquid est preter naturam immoderatum est: quicquid vero per naturam moderatum: quodlibet immoderatum ab immoderato contrario ad habitum naturalem reuocet necesse est ac conueniet ut calidum ac frigidum: potentia non ipsa imaginatione sumendum sit. Intellego potentia tale quod proprie vereque est. Ipsa autem imaginatione quod primore sensu tale esse videatur: sed vere tale minime sit. Sed quoniam modo talia cognosci conueniat: libro de simplicibus medicamentis percipsum iam est. Ad inueniendas igitur causas sanas in morbo qui iam confectus est: docendi via utendum est qua talia potentia interstinguatur ab his que imaginatione talia videntur. In morbo vero qui preterea conficitur: ea ipsa docendi via utendum est: atque etiam ea qua morborum cause parue stinguuntur. Singamus putridis humoribus accendi febrem: indicatio in his est alteratio euacuatioque. Alteratio quidem sedans putredinem manente causa. Euacuatio vero omnem de corpore educens substantiam. Sed predicta species alterationis concoctio est: quam a nonnullis causis fieri conueniet: inuenientes in illis an habeamus ita sanorum cognitiones. Euacuatio efficitur sanguinis missione clysteri vrina et spiratione per cutem atque etiam auocando deriuando ad alium locum. Hoc genere continentur mouere membra: aperire menses: purgare ex naso palato inuenientes materias quibus qualitate et quantitate et modo usus adhibitis euacuatio efficitur: in hac artis parte causas sanas inueniemus: ac de modo inueniendi tales causas libro de curandi via et ratione dictum iam est. Si nullo modo et per alias tres intemperies. Etenim vnum commune habendo preceptum vnamquamque causam efficientem excidere: tum autem ire ad egritudinem: que confecta est: causarum sanarum inuentionem adipsam scemur. Itidem per intemperies compositas simplicium compositio precepta sanitatis indicabit: si studuerimus: ut magnitudinem intemperies quod proportione respondeat: causa sana peruestigetur. verbi gratia. si quis decem numeris recessit a naturali in dispositionem calidiorum: septem in siccorum: causa sana per talem dispositionem decem numeris recedat in habitum frigidiorum: septem in humidiorum: oportet. Si igitur tale medicamentum affecte parti adhibeatur: tanto frigidius ac humidius erit quantum indicatio precipit. Et ubi pars affecta posita fuerit in profundum: moliri oportet: tale efficere medicamentum quo minus in itinere prius exoluatur. Si igitur opus sit medicamento calidiorum moderato: non solum tanto sit calidius quanto indiget passio: sed ex superabundanti abiciatur id quod propter positionem fuerit necessarium. Si frigidiorum non simpliciter tanto frigidius efficere oportet: sed etiam materiam considerare necesse est. Si enim crassior fuerit nequaquam profunde admodum penetrabit: sed e contrario effictet condensando cute. Si vero

Vertical text on the left edge of the page, likely bleed-through from the reverse side. The text is faint and difficult to decipher but appears to be a list or index of entries.

tenuior fuerit fieri poterit ut profunde admodum se insinuet. Idem in humefacientibus et exiccantibus crassior ac tenuior substantia sumenda est: ac ab affecte partis positione indicatio sanam vestigat causam: quæ admodum hoc loco definitum sanum est. Et figmento vero ac pessilõe quotiens emissacula sensibilia habeat peruia tēdentia aliorum: aut quotiens nihil etusmodi habeat. Emissacula igitur deferentia in membra precipua auocabimus: ac in non precipua membra irratabimus. Cōstat, quod ut sanatio efficientium intemperiem causarum: per euacuationē existat. Ipsarum enim intemperierum tantūmodo alteratio sanatio est. Eterum ubi soluaris continuas: sanationis intentio vna est: que in quibus partibus officialibus impossibilis est. In similibus vero non semper possibilis est. Sed in quibusdam ut in carnosissimis agglutinatio sanatio est: nec interest ubi libeat appellare cohalitum. Et qui ipsam antecedit: quotiens vulnus grande extiterit: ad ducto dissidentium partium: que sub ipso figmenti genere continuetur. Ut vero deligatio adducens dissidentes partes stabilis maneat: et habende ac future utiles sunt. Natura autem agglutinat dissidentes partes: ac pristinam reddit unitatem. Medicus vero officium est in primis ut est proditum adducere in unum dissidentes partes: deinde custodire quemadmodum ad ducte sunt. Postea providere quomodo inter labia aliquid incidat: ac demum ipsam partis substantiam sanam custodire. Primum ac secundum quomodo facere liceat dictum sanum est. Tertium adducendo partes dissidentes fiet si nihil extrinsecus incidere sinamus: quemadmodum se numero pilus: aut oleum aut alius humor cadens inter partes agglutinandas: earum prohibuit unionem. Postea vero tempore sequenti tertia intentio perficitur: si materia effluat. Effluet autem materia incidendo ac congrue figurando. Porro substantia membris sana custodietur per ea que medio critere exsiccent: atque hec curatio est solutionis continuitatis in membro carnoso quotiens ipsa per se sola existat. Quod sicut alteri permiscetur morbo: plures indicationum intentiones habentur: quas deinceps docebimus: ubi de compositis aut incomplexis preceptis agemus. Hoc loco ad reliquas continuitatis solutiones eundem est.

De fractura.

Cap. 6.

Fractura ergo continuitatis solutio in osse est: que ita curari non potest quantum ex prima intentione est: sed secundo quodammodo curari aliquatenus potest. Prima igitur intentio ut in unum coalescat: fieri minime potest propter duritatem partis. Secunda vero deligatio est qua facere potest porus. scilicet topus lapis ligatus circa fracturam. Porus. scilicet topus lapis in quantum ex materia et a natura efficitur communis cum ceteris est. In quantum vero prope formam ossis ex alimento illius fieri debet. Eterum molle ac puerile os coalescere potest. Sed raro huius affectionis generatio est: sine implicatione aliorum. Nam magna ex parte musculi adiacentes simul cum alijs corporibus patiuntur et fracto osse. Quocirca curatio intentio duplex est. Altera in osse: altera

Liber tertius

in corporibus que circa sunt. Sed de tali intentione implexis affectibus partium carnosarum dictum iam est. De fractura hac parte agendum est. Cum igitur affectionis sanatio ex porro. i. tophe lapide fit: proprio ossis alimento opus est. Lutus excrementum ad porro. i. tophe lapidis generationem subijciatur nature oportet. Quod moderatum quantitate et qualitate sit: necesse est et ob eam rem sanguis talis ac rarus eo ducendus est: quali quantoque porro. i. tophe lapis fieri possit. Cumque ille effluat per fistulas effracti ossis considerare veniunt ipsius quantitates ac qualitates: et ita ducere siccorum aut humidiorum. Sed de his omnibus libro de curandi via et ratione diffusius dictum iam est.

De punctione nervi ac tendons.

Caput. 7.

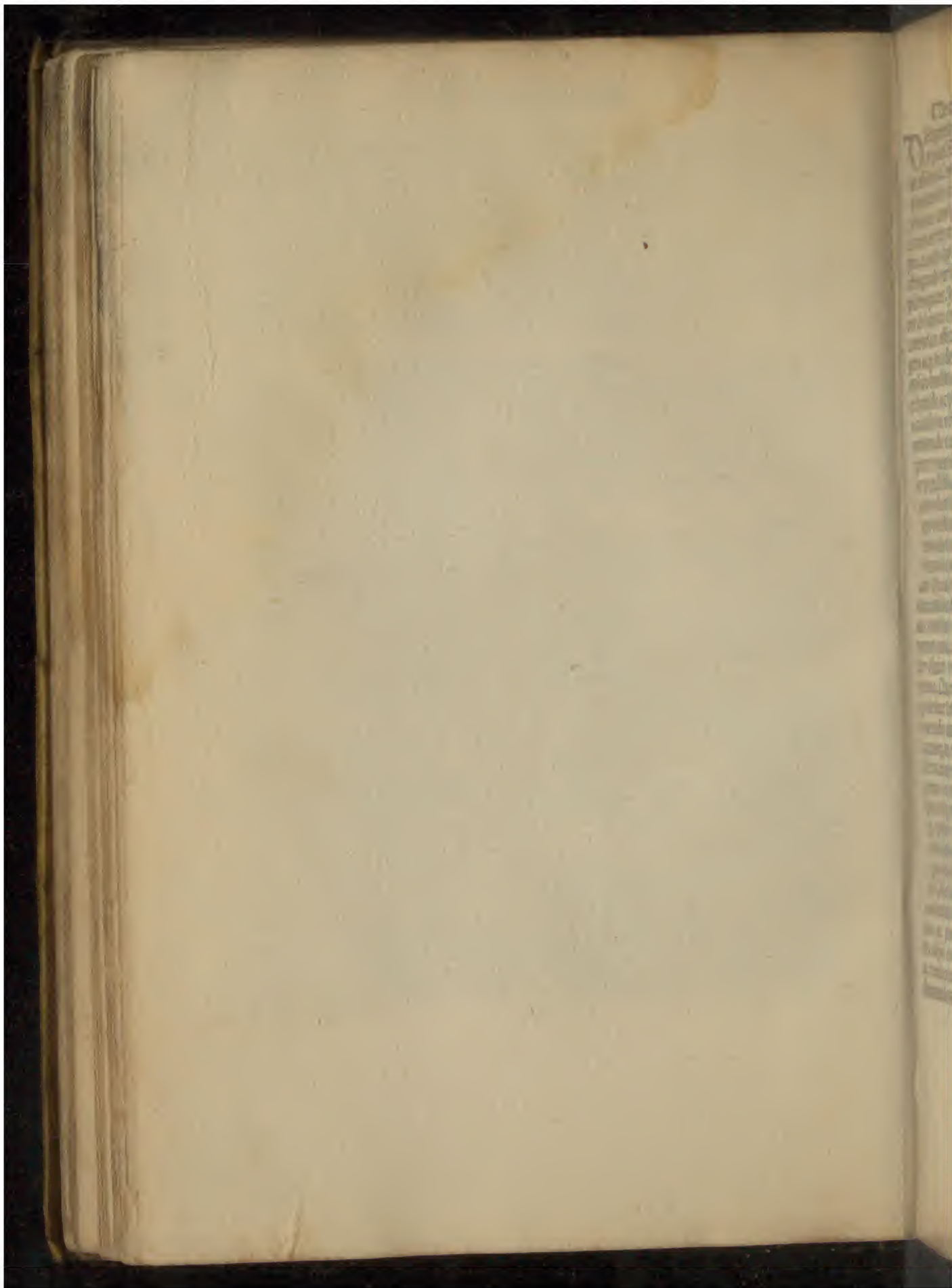
Nervi preterea ac tendons punctio: propter exuperantem sensum et quod pars continua originis est prompte aduocare potest convulsionem: maximeque quoties nihil possit foras efflari: occidit vulnere cutis. Id igitur aperire oportet ac siccare materia tenuiore: que se insinuare in profundum possit usque ad nervum vulneratum. At de hoc libro de curandi via et ratione satis iam dictum est. Hactenus de simplicium dispositionum causis satis.

De implexu dispositionum.

Caput. 8.

De implexu deinceps agendum est. In ulcere ergo implicatur in primis quidem cavum: quare non aliam dispositionem: sed ulceris differentiam esse existimant. Est autem non ulceris differentia: sed alterum genus totius morbi in quo substantie corruptio facta est. Itaque sanatio duplici affectu: duplici eget intentione. Nam continuitatis solutio unius substantie: corruptio generationem requirit: ac generationis intentiones paulo ante explanate iam sunt. Quinetiam rerum natura ostendit: ut in primis tales sanare dispositionem deinde venire aggredi opus sit. Quoties ergo pars inanis repleta fuerit: ulcus vero equale extiterit: alteram intentionem auferri contingit. Interposita enim recens generata carne inter ulceris labia: partes uniri dissidentes impossibile est: Sed aliam intentionem curationis inueniri oportet. Inuenimus autem si naturam ipsam consideremus partis cui per naturam inest tegi cute. Id igitur a nobis efficiendum est. Quod si impossibile intentio est: simile aliquid cuti. i. carnem cuti subsimilem efficiendum. Talis vero siccor etque assectior est. Quo circa siccantibus ac stringentibus medicamentis maxime mordentibus coalescendo ulcers opus est. Nec secus ubi fordes affuerint intentio est detergere. Medicamentum vero salutare deterforsum est. At de his libro de medicamentis dictum iam est. Quinetiam ubi inflammatio quedam: aut effractio: aut durities: aut tumor ex ulcere fatiget: illa prius curari predicta via oportet. Itidem si quid ulceri affluat sanandus: antea fluor est. Eodem modo si intemperies quedam in ulcere affligat: intemperies auxilla antea adhibenda sunt: sed de his satis.

Handwritten text in a vertical column on the left edge of the page, likely bleed-through from the reverse side. The text is difficult to decipher but appears to be a list or index of entries.

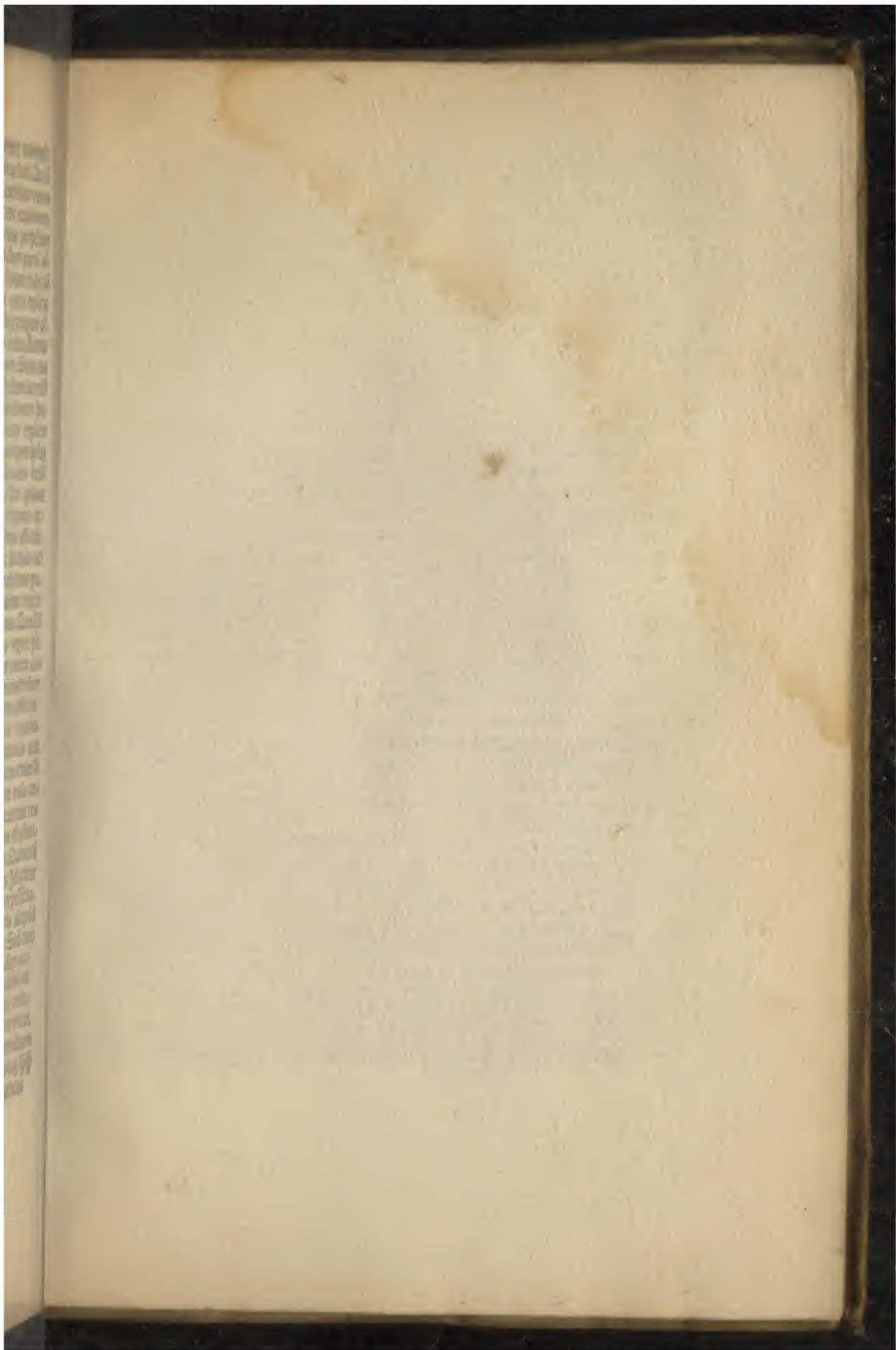
De curatione figmenti.

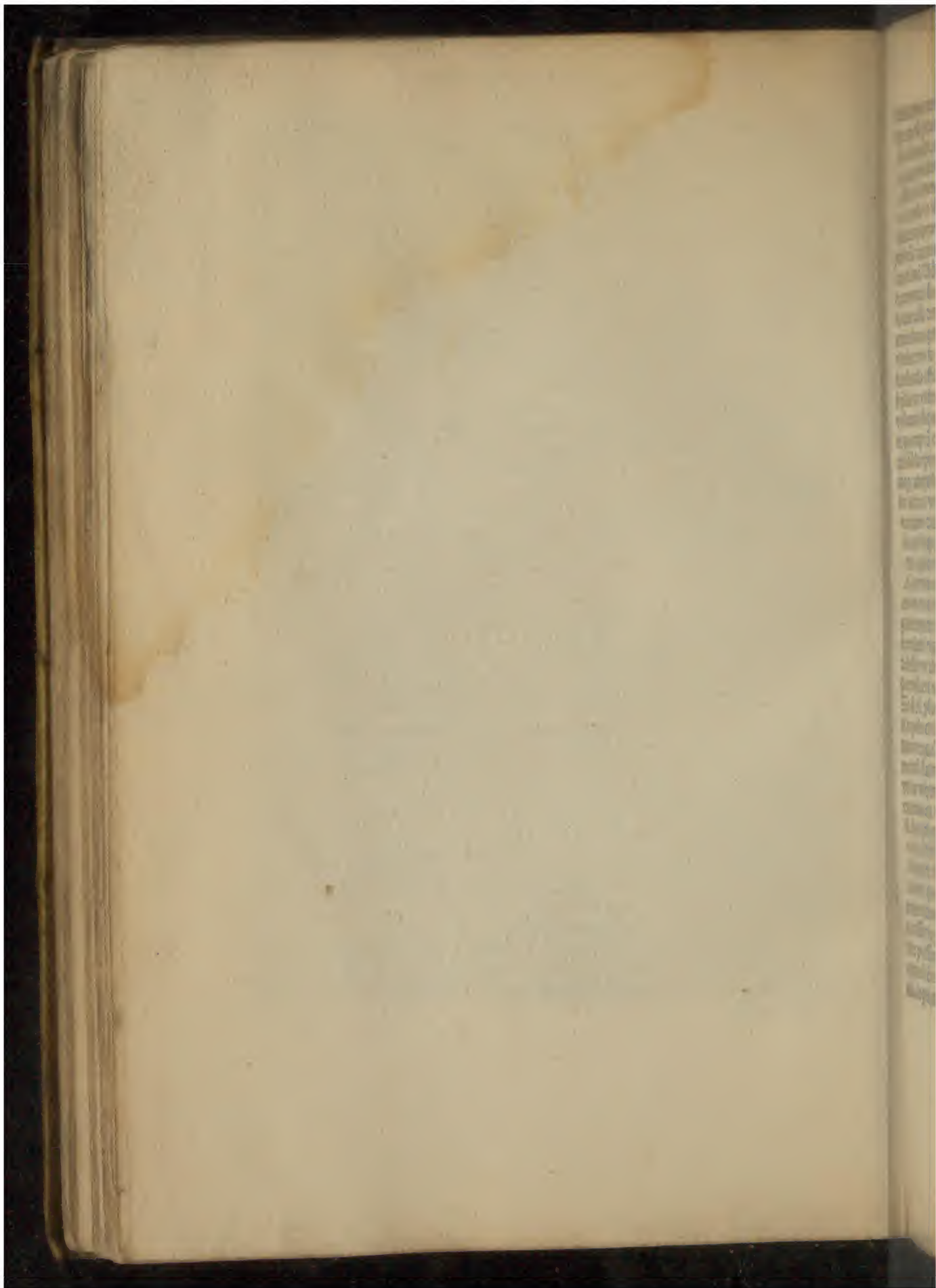
Cap. 9.

DE figmento deinceps agendum est: quod in plures differentias secus
 ri potest. Sed ab eisdem incipiendum est: quod ex figure mutatione
 ne efficitur. Corporis igitur si increseat figura multarum partium cor-
 rigi potest: si increuit emendari ulterius non potest. Intentio autem
 in his que curari possunt: in diuersum abducit distortionis. Quod si fra-
 ctura non recte explanata, alicuius membri figura peccet contracto sa-
 poro. i. topho lapide. Si pieterea porus. i. tophus lapis recens fuerit:
 effringendo rursus recte fingere: deinde inducere porum. i. tophum la-
 pidem oportet. In artio preterea hoc genere morbi continetur. Ubi igitur
 ab humore crasso ac glutinoso efficitur: vnam habebit intentionem
 contrariam affectioni: intelligo infartionem. Causa autem sana deter-
 gens atque incidens medicamentum existit: vbi a stercore duro efficitur
 opilato intestino. In primis quidem habebit duritiei emendationem
 ex humido ac pingui elysteri: deinde euacuationem ex acris. Ubi vero
 a calculo in vesica efficitur tantisper propellendus est. Bratta vero
 omnimodo curationis: ex incisione conuellendus. Ceterum humoris
 preter naturam intentio sanatio omni modo euacuatione efficitur: quemadmodum
 in purulentis. Si imoderata repletio imoderata euacuatione discutit: quem-
 admodum sanguine in ventris condito. Simili modo si quibus in ventre
 aut intestinis: aut arteria: aut pulmone pus: aut sanguis continet om-
 nimodo indiget euacuatione. Quibus vero plus cibi aut potus adhuc
 recentis continetur: euacuatio sanatio est. Quecumque ergo in pulmone
 aut thorace continentur: cum tussi euacuatio ac cum medicamentis ex-
 tuantibus fieri debet. Quecumque vero in fecore: aut venis: aut arteria:
 aut renibus: ut per vnam: aut per alium euacuari conueniet. Per
 vnam quatenus adhibitis medicamentis vehementer extenuantibus.
 Per alium vero adhibitis medicamentis trahentibus: atque aper-
 entibus. Quecumque in ventre superiore continentur: vomitu. Quecumque
 inferiore deiectione euacuanda sunt. Quecumque sub cute incidendo
 perurendo aut adhibitis medicamentis perurentibus. Simili modo
 quecumque in cauo aliquo naturali conduntur velut in thorace. Et ut se-
 mel dicatur: eorum que preter naturam in quibusdam partibus conti-
 nentur intentio sanationis sublatio est. Talia inueniuntur partim ex
 ipsa dispositione: sed magna ex parte ex ipsis locis affectis. At quecumque
 preter naturam sunt ratione asperitatis ducuntur ad habitum na-
 turalem per leuitatem. In osse quidem radedo: in arteria vero aut lin-
 gua leuitando adhibitis humidis minime mordentibus ac glutinosi-
 sis. Porro quecumque recedunt a natura sua ratione leuitatis asper-
 itas naturalis inducenda est ex medicamentis admodum detergenti-
 bus ac paulum repulmentibus. Verum quotiens infartio aut angu-
 stia alijs committitur morbis: hi prius curandi sunt. Ceterum in libro
 de morborum differentia dictum tam est: ut dicere dispositiones in-
 flammationis ac duritiei: tumoris et siccitati interdum immoderate;

Liber tertius

z Item praeuile figuris continentium corporum septennumero comitentur
quemadmodum quibusdam tumoribus corporum que circa sunt. Quod
si inuicem quidem talium morborum implicentur: indicationes varias
obtinebunt. At sufficiat super vno veluti exemplo facere orationem.
Nam de his omnibus libro de curandi via z ratione latius perpersum
tam est. Subijciatur ergo sanguinis multitudinem cuiusdam partii as-
fluere: ita ut vasa in parte illa extendantur: non maiora solum: sed etiam
minora: que antea effugiebant visum: nunc apparentia quia repleta
sunt: quemadmodum in oculis perspicue cernitur interdum propter al-
bedinem tunyculae: ac par est ut alia vasa que non videtur extendantur
repleta: nondum tamen apparentia propterea quod exigua sunt. Sane ma-
teria resudans ex vasis effunditur: aut etiam aliquid effusum tam est
ad interceptas sedes inanes. Huius igitur affectio intentionem ha-
berit euacuationem. Cumque affectio sit: quia pars imoderate repleta
fuerit: necesse est excrementum euacuetur: aut recurrendo: aut per ipsam
affectam partem. Recurret igitur: aut pellendo: aut trahendo: aut tras-
mittendo: aut aliquo horum: aut omnibus modis euacuando. Per ipsam
vero partem euacuabitur: aut perspicue z euidenter: aut in vapores ex-
tenuatum. Si igitur totum corpus fuerit repletum per ipsum affectum:
locum euacuare minime conuenit. Si enim incidendo ac secando eui-
denter euacuemus: inferentes dolorem plus materie attrahemus pro-
pter dolorem. Si vero calefacientibus discutere aggrediamur: trahemus
per calorem magis ad affectam partem quam discutiamus. Quod si
rursus libeat cogere: ut materia que fluxit recurrat: corpus utpote ple-
num nequaquam admittet. Ut ergo ambo hec fieri possint totum cor-
pus euacuare oportet: aut omnino auocare ad alium locum materiam
que in partem affectam influit: atque ita efficiendum ut de parte affecta
prius expellatur quo fieri potest per loca ampliora. Nam euacuatio
promptior est. Euacuabimus autem de parte affecta: si reprimamus aut
refrigeremus. Sed etiam loca euacuata ad se attrahunt. Idem enim li-
bro de viribus naturalibus definitum iam est. Et transmittent vasa cor-
roborata reprimantibus medicamentis. Si igitur cuncta ita recurrant res
bene se habent. Siquid autem in parte remanserit: conijctendum est glut-
inosum existere aut crassum. Proindeque stipatum vehementer. Quinetiam
fieri potest ut nequaquam tale sit: sed ad interceptas sedes effusum. Id igitur
per locum affectum euacuari necesse est adhibendo medicamenta repellentia.
Porro euacuabis potissimum: si in locis interceptis conteceris aliquid
contineri scarificando pariter ac discutendo medicamentis. Sed cum
omnia medicamenta discutientia calida visibus existant: mordent quo-
tidie immo diu calida fuerint. Lauendum igitur est a nimis calidis ma-
ximamque quotiens affecta pars summotenus fuerit: non parum enim dole-
bit. Si locus simul fuerit affectus ac mordeatur: omninoque dolor irritat
fluctiones: modice ergo calidum sedat dolores: maximeque si humidum
extiterit. Ceterum sufficit discutere positas summotenus materiam quam
discutitio

discutiens medicamentuz vehemens intus fuerit. Quod si summe partes
 dispersae penitus existant. Quod autem indiget euacuatione fuerit in profun-
 do: intendere atque augere oportet discutens medicamenti caliditate
 quia periculum foret ne prius exoluere quod tunc in profundum: non tamen
 afficeret summas quas tanget partes: utque minime affecte sint. Quo-
 circa ambo in idem concurrunt ad medicamenti calidioris acriorisque
 usum: cum summe partes admittant ac profunde indigeant. Hanc itaque ex-
 positionem duximus indicationem. Deinceps consideremus siquid restet ad
 curationem. Ut dicitur enim non pauca restare affectarum partium in quibus est
 excrementum fluctuationis. Quaedam ergo partes rare: laxaeque: et molles natu-
 ra sunt: alie dense et astricte ac dure. Priores ergo facile euacuantur: alie
 acrioribus egent euacuationibus. Item tenuioribus: ac multo magis id fieri
 debet: ubi in profundo ponuntur. Atque haec rursus alia indicatio erit a
 substantia affecte partis: alia ducit a figmento simul ac positione. Su-
 bicitatur enim in iecore praedictae esse dispositiones in angustiis finibus
 vasorum superatis humoribus: aut glutinosos: aut crassos: aut multos: non-
 ne promptum erit esculetis: ac poculetis extenuantibus. Crassitudinem
 quidem in primis simul cum lentore facere tenuiore: mox non permissibile:
 atque angustas vias sed amplas magis nocua euacuare. Ampliores enim
 in iecore vene quae admodum plurimae sunt: ac desinunt haec in gibbo ad
 venam cauam: ille in simo ad portam. Quocirca facillimum erit utriusque
 loco stupentur humores prompte euacuare trahendo in ventrem humo-
 res quicumque in simo: per vana vero quicumque in gibbo condantur.
 Eterum alia indicatio ducitur a iecore: cum sit initium venarum: cum
 enim non seipsum solum quae admodum multe animalis partes solent
 gubernare: sed influit vires ventis: periculosa est quoties prohibeamus ipsi
 firmitate rigando aut laxando cataplasmatibus: in primis securi ipsum
 debilitare circa actionem ac debiles venas cunctas efficere: quapropter
 permiscere reprimens aliquid medicamentuz curando ipsum necesse est.
 Sed cum profunde admodum positum sit: periculum est ne vires medicame-
 ti reprimens exoluant nisi manu ducatur ab aliqua alia materia te-
 nuiore: qualis aromatum est. Sic rectus est: si ipsum reprimens medica-
 mentum statim aroma extiterit. Insuper enim habendo duas qualitates ac
 vires vehementius operabitur. Ubi igitur superuacuis humor fuerit eu-
 cuatus: ac membrum habeat naturalem humorum medietate: con-
 siderari oportet num qualitate aliquam fluctu intulerit: ut si pitui-
 tosa sit frigiditatem: si biliosa caliditatem: ut haec sublata sana partem
 integre efficiamus. Curabimus vero contrariam imprimens quali-
 tatem quemadmodum dum de curatione intemperies ageretur docui-
 mus: quanto aliquid calidius extiterit tantum refrigerando: quo fit ut
 necessarius sit cognoscere naturale ipsius temperiem. Nam quo pacto
 scire possumus quatenus naturalis caliditatis fuerit: aut quatenus calefacere desinas. Non
 cognoscetes enim mensuram naturalis caliditatis fieri minime potest ut abun-
 des copia medicamentorum calefactentium aut calefacere desinas.

Articella

m

Liber tertius

De morbo numeri.

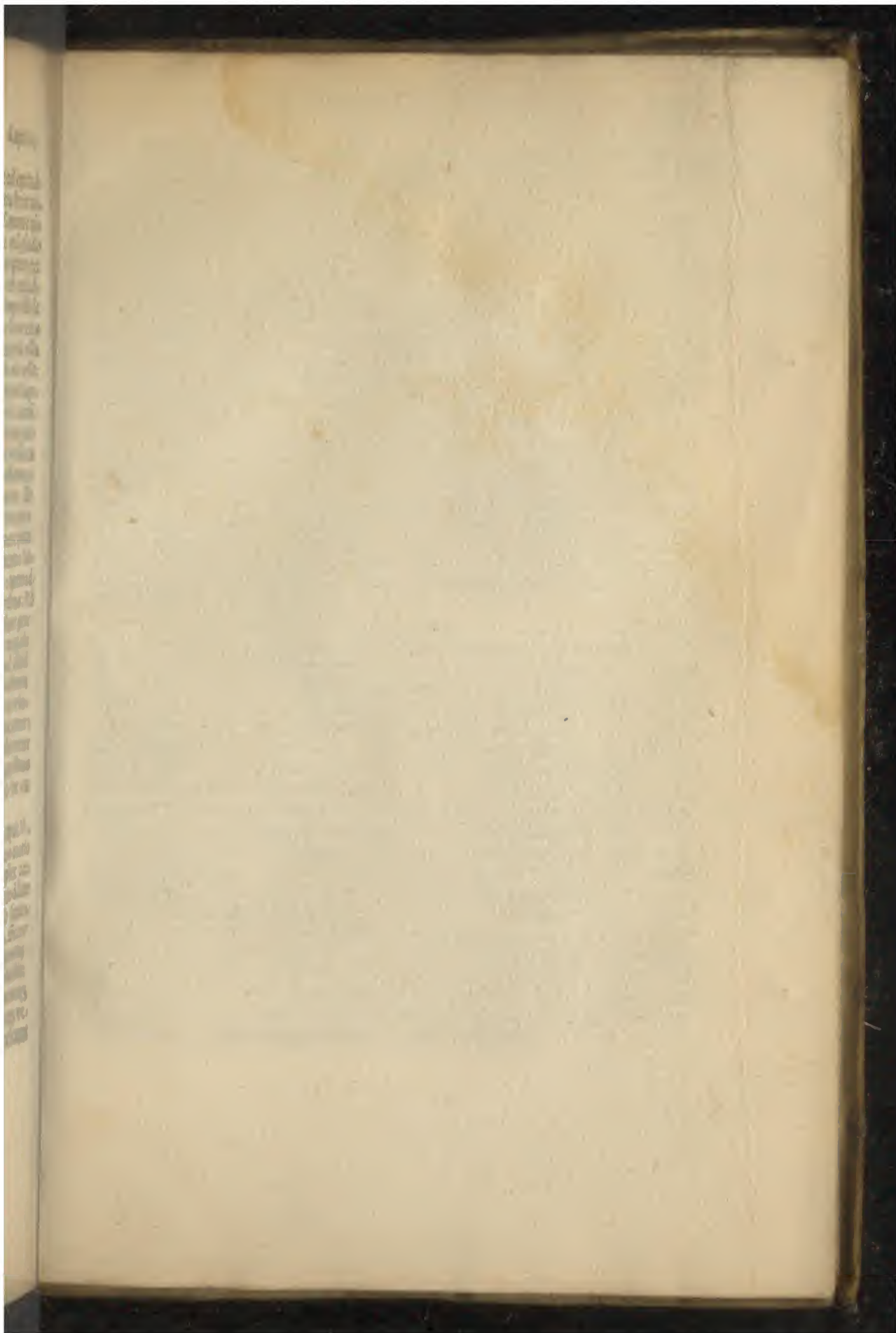
Caput. 10.

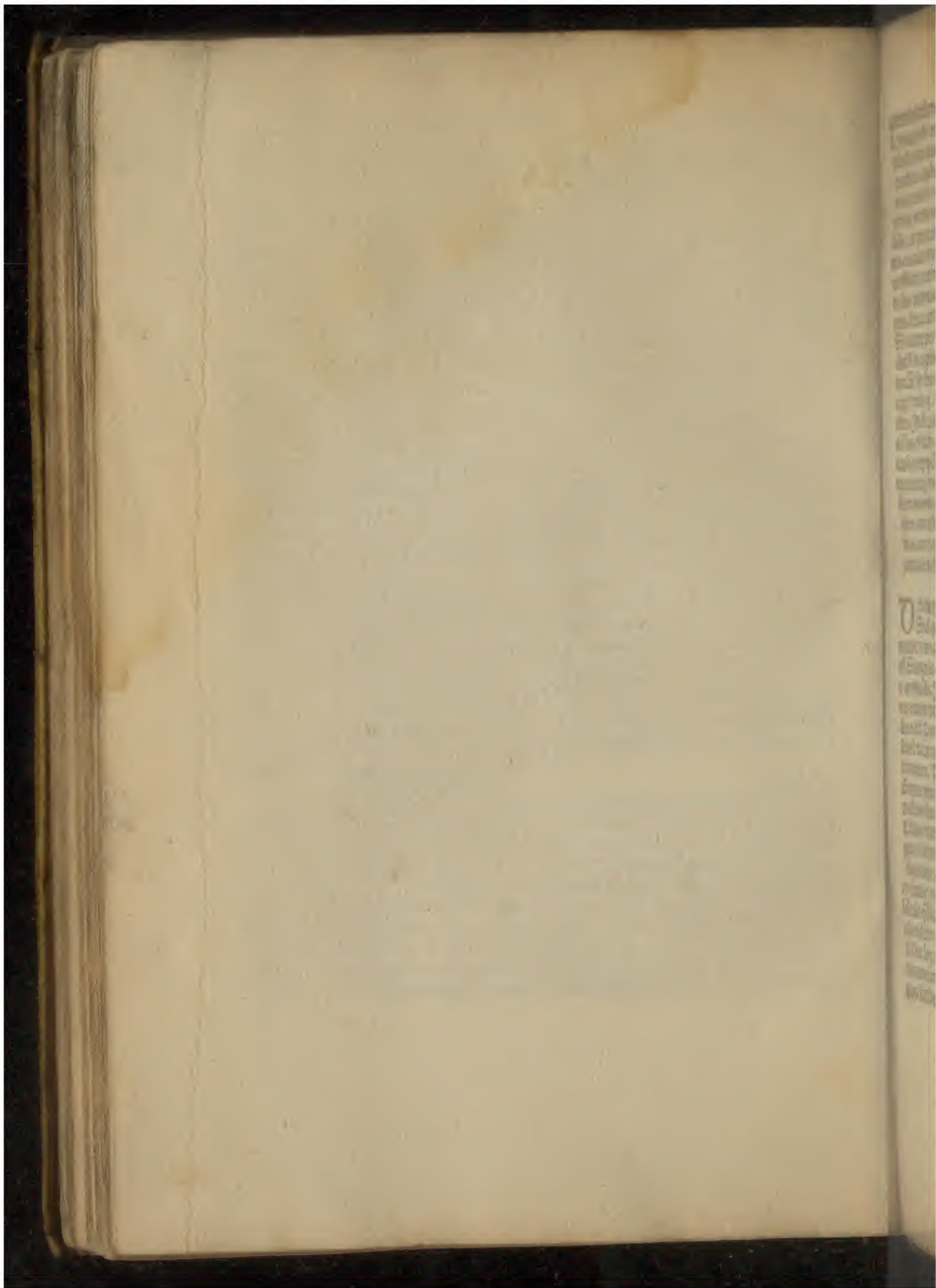
Sed cum de his abunde dictum iam sit: tempus est: ut ad egritudi-
nes numeri veniamus. Quibus duplex earum differentia fit: in qui-
bus pars quepiam deest: eam efficere intentio est subseruando. scilicet nature quod
antea diffinitum iam est. In quibus exuperat eam excidere vel gladio
vel igne vel medicamento perurente propositum est. Cuncta igitur hec
fere sanare possibile est. Cuncta autem gignere impossibile est: que ad
modum libro de semine docuimus. Quedam vero et si ea impossibile
est gignere: possibile tamen est aliquid alterum facere. Ergo loco eius
substantiam aliam efficere possibile est: ut in quibus pars quepiam ossis
integre sublata est: substantiam alteram loco eius diffidentem ab osse:
carneque. Que vero loco eius gignitur substantia caro est. Tophi lapi-
dis institutione consistens: aut tophus lapsus carnis institutione consi-
stens ac tempore procedente topho lapidi simillima efficitur. Inter ini-
tia vero carni subsimilia potius habetur. Ceterum quanta parte sublata
neque eandem substantiam sine specie: neque similes efficere possumus.
Tertia intentio honestamentum quoddam inuenit: ut in mancis. At
hoc genus eadem cum quantitate inest rationem. Quod enim circa natu-
re dispositionem versatur: illi propinquat. Quod autem genere preter
naturam est: illi tantummodo diffidet: in quo prima quidem intentio sub-
latum est. Si vero impossibile sit: sequens est: ut transferatur: quemad-
modum per suffusiones. Porro quecumque non in totis partibus: sed
partibus partium desunt: aut exuperant. si desint: relictenda sunt gene-
ratione. si exuperent: excidenda auferendaque sunt. Ita fit ut neque alia
intentio: neque species alia medicamento: genere sit. Sed ad aliud
causarum salutarium genus eundem est: quod positionis impedimen-
ta emendat: ut luxationes intestinorum ac testium. De sunt autem que vis-
lenter tenduntur: aut pelluntur: aut quia membrum continens laxatur:
aut effringitur. Quocirca curatur partim quia e contrario tenduntur
aut in diuersum pelluntur: partim quia membrum continens angustius
efficiatur. Sed qua via particularia quis vestiget precepta: libro de cu-
randi via et ratione perpensum iam est.

De precautionione.

Caput. 11.

Sequitur ut dicamus quecumque in precedentem distulimus oratio-
nem. Hanc medici nominant precautionem. Verum triplex cor-
porum differentia est. Quoddam enim integre sanum est. Quoddam
non integre. Aliquod vero egrotat. Primum igitur genus sub sanita-
tis conseruatione continetur: ac duplex est ut antea docuimus. Secun-
dum ad precautionis vigilantiam. Tertium ad curationis diligentiam
relegatur: atque totum hoc genus in humoribus potissimum consistit:
quos minime conuenit glutinosos esse: neque crassos: neque multos: neque
admodum calidos aut frigidos: neque mordaces: neque putres: neque ve-
nenosos. Increcentes enim causa morborum consistunt. Increscunt

autem interdum ab eadem causa: que eos primum genuit. Est quando se inuicem in corpore alterant. Intentio vero sanationis horum duplex est: alteratio: euacuatioq;. Alterantur igitur: aut ab ipso corpore concocti: aut a quibusdam medicamentis: in quibus continentur medicina curantia venena animalium venenatorum. Item medicamina venenosa permutant. Euacuantur autem a medicamentis admodum calidis: ac purgatione: & clystere: ac sudore: & vomitu. Atq; he conuulnes euacuaciones existunt. Propate vero ex locis in quibus colliguntur consistunt: quemadmodum tertio & quarto volumine de tuenda valetudine diximus dum de dispositionibus laboriosis & annexis ageremus. Euacuantur enim promptius si in primis venis sunt per aluum. Si in iecore per urinam. Si in habitu totius per sudorem: quemadmodum si in capite existant per palatum: aut narces: aut per vtrumq; meatum. Si in thorace: per fauces simul ac tussim. Si in renibus aut vesica: per urinam. Ceterum materia auocatur promiscue ab omnibus partibus. Indicatio est vt & ad loca q̄ maxime longinqua. Beriuatur vero ad loca vicina. Quecunq; ergo curant tales dispositiones: salutare causas appellamus: quemadmodum que augēt morbosas ac neutras: quecunq; nec ledunt neq; luant: ac fieri potest: vt eas ne causas quidem nominent: quemadmodum pleriq; sophiste contemnentis quidem inuestigare differentias rerum: plurimum temporis in sermonibus conterentes. Sed aduersum eos alibi diffusius disputauimus. Et precauendi ars ita se habet.

De modo recreandi corpora.

Caput. 12.

Omniceps de modo recreandi reficiendiq; corpus agendum est. Sed quenam horum dispositio sit: & a quibus causis ad habitus nature reuocetur: summam hoc loco dicetur. Dispositio igitur talis est. Sanguis quidem bonus ac extiguus est. Item spiritus vitalis noie: & animalis. Item se habet partes ipse solide sicciore: proindeq; vires eorum debiliores existunt: & ob eam rem vniuersum corpus frigidius est. Porro cause salutares huiusmodi corrigentes dispositionē vt semel dicatur: sunt quecunq; celerem quidem ac securam efficiunt nutritionem. Particulatim vero motu moderato: ac cibo: potu: somno. Genera motuum sunt: gestatio: deambulatio: frictio: balnea. At multo meliora sunt si paulatim fiant: & actiones solitas paulatim attingant. Cibus inter initia humidus: ac cōcoctio facilis esse debet: nec frigidus procedente tempore magis nutriens: potus siccus: vniū est etate moderatum ac purum & splendidum aut album aut suissimum: ita vt odore suaue moderate gustui sit: neq; ex toto aquosus: nec vehemētē aliq̄ iditias q̄litatē: neq; dulcedinē: neq; acrorē nec amarorē. At de his que admodum diximus paulo ante libro de curandi via explanatum iam est. Hoc loco non decreuimus docere omnia particularia: sed capita rerum tantūmodo percurrere: de quibus alijs libris latius disseruimus quos scribens quot quiq; sint finem faciam orationi.

Liber tertius

Quo ordine libri legendi sint.

Caput. 13.

Taqz supra dictum iam est: vt alius liber sit in quo de statuenda
medendi arte tractemus. Hunc duo alij de statuendis artibus an-
tecedunt. Sed hi simul cum eo: quez nunc absolutius summatis sunt
effecti. Illi vero hunc ordinem habent. De elementis Hippocratis vnus
liber est. Deinde tres libri de temperamētis: Quoz duo de animalium
temperamentis. Tertius de temperamētis medicamentoz exposuit.
z ob eam rem librum de viribus simpliciu medicamentoz nō bene in-
telliges: nisi tertium de temperamētis diligenter euolueris. Alius pre-
terea liber paruus est sequens duos primos libros de temperamētis
qui de inequali intemperie inscribitur. Itē alij parui sunt. Alter de
optima corporis preparatione. Alter de bono habitu. Porro alius li-
ber est in tria volumina diuisus qui de viribus naturalibus est: quem
post duos libros de temperamētis: aut etiam post librum de elementis
euoluas licebit. Post hunc in multis libris de actionibus animalibus
disputamus. Longqz ad eorum demonstrationes non parum conducit
ex dissectione: cognitio in ea primum exercet opz. Atqz vtilissimi sunt
congressus dissectionum: etiam alij plures libri: vnus quidem de discor-
dia dissectionum: aliter de dissectione defunctorz: quibus deinceps exi-
sunt duo alij de dissectione viuentium. In alijs quibusdam particula-
tim instruendis discipulis fecimus dissectionem ossium: musculorum:
neruorum: atqz venarum: z arteriaruz. Item aliqui libri alij ex quibus
est alius: in quo disseritur vtrum sanguis per naturam in arterijs con-
tineatur. Ceterum alij indicantes actionem earum. Duo quidem sunt
de motu musculorū. Tres de thoracis ac pulmonis motu. Quibus de-
inceps est liber de causis spirationis. Quibus sequitur liber de voce: de
parte animi ac virtute que princeps est: z alijs omnibz. Quoz de na-
turalibus z animalibus actionibus queruntur: multis editis volumi-
nibus docuimus. Que de Hippocratis ac Platonis decretis inscripsi-
mus. Eodem considerandi genere continentur libri de semine seorsuz
editi. Item libri de dissectione Hippocratis: quibus omnibus liber de
vsu partium sequitur. In dinotationem preterea morboruz liber de lo-
cis affectis z ventis: liber de pulsibus vtilis est: quo loco etiam presen-
siones docemus. Antecedunt preterea libri de pulsibus duo alij libri.
Alter de vsu spirationis: alter de vsu pulsuum. Liber preterea de pul-
sibus in quattuor partes distributus est. Prima est de differentia eoz.
Secunda de dinotatione. Tertia de causis pulsuum. Quarta de pre-
sensione pulsuum. Ex eodem genere est liber: qui scribitur de institu-
dis discipulis: de quo artem aut de pulsibus compendium inscribam.
Vtilis preterea sunt ad hanc considerationem libri de pulsibus aduer-
sus archigenes: in quo enarro ac iudico. Porro vtilis ad presensiones
est liber de iudicij: hunc precedit liber de diebus decretorijs: quin etiam
liber de aspirationis difficultate in cognitionem presentis dispositio-
nis ac presensionem futurorū malozum aut bonozum: circa egrum vti

